

MAGAZIN BIBLIOLOGIC nr. 1-2, 2024

Revistă științifică și bibliopraxiologică

Editori: Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Societatea Științifică de Bibliofilie și Ex-libris „Paul Mihail” din Moldova

Directorul publicației: Elena Pintilei

Comitetul științific:

dr. hab. Gheorghe Postică, Chișinău

acad. Andrei Eșanu, Chișinău

acad. Mihai Cimpoi, Chișinău

acad. Valeriu Matei, Chișinău

Iurie Colesnic, scriitor, cercetător, Chișinău

Hermina Anghelescu, profesor la Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării,
Wayne State University, SUA

dr. Adolf Knoll, director adjunct pentru știință, cercetare și colaborare internațională,
Biblioteca Națională a Republicii Cehe, Praga

Sorina Stanca, manager, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, Cluj, România

dr. hab. Nelly Țurcan, USM, Chișinău

dr. Mariana Harjevschi, BM „B.P. Hasdeu”, Chișinău

Colegiul de redacție:

Ludmila Corghenci, Veronica Borș, Veronica Cosovan, Elena Pintilei, Aliona Tostogan,
Vera Osoianu, Victoria Vasilica, Jana Badan, Lilia Povestca

Redactor-șef: Ludmila Corghenci

Secretar de redacție: Jana Badan

Redactor: Ludmila Șimanschi

Coperta: Alexandru Burdila

Procesare computerizată: Diana Odobescu

Clasificare/Indexare: Eleonora Coțofană, Victoria Vasilica

Traducere în engleză: Elina Bolgarina

Revista este recomandată spre editare de către Consiliul redacțional al BNRM (proces-verbal nr. 3 al ședinței din 10. 07. 2024). Răspunderea asupra conținutului materialelor revine în întregime autorilor. Revista este indexată în Registrul național al revistelor științifice „Instrumentul Bibliometric Național”.

Com. nr. 10.

Tiparul executat la Tipografia „Primex-Com”.

SUMAR

SUB CUPOLA BIBLIOTECII NAȚIONALE

- 6 - 12 **Mariana KIRIAKOV.** Proiectul „O rețea profesională mai puternică pentru formarea rezilienței sociale și a păcii” al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (2023 – 2024)
- 13 - 15 **Veronica BORSȘ.** Ziua Națională a Culturii la Biblioteca Națională a Republicii Moldova
- 16 - 21 **Elena BALINSCHI.** Proiectul cultural „Valentina Rusu Ciobanu. [Re]descoperire”. Contribuția Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova
- 23 - 24 **Veronica BORSȘ.** Ziua Națională a Lecturii la Biblioteca Națională a Republicii Moldova
- 25 - 27 **Mariana MOȚPAN.** Evidența colecțiilor. Din experiența Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

CONSOLIDAREA SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

- 28 - 38 **Tatiana AMBROCI.** Implicarea bibliotecilor din învățământul profesional tehnic în programe de transformare și promovare a comunităților

IN MEMORIAM ALEXE RĂU, MANAGER, BIBLIOLOG, FILOSOF, SCRIITOR

- 39 - 40 **Angela DRĂGĂNEL.** Simpozionul *In memoriam*: „Alexe Rău – 70 de ani de la naștere”
- 41 - 44 **Ecaterina DMITRIC.** Alexe Rău: promotor al „bibliosofiei”, concept interdisciplinar
- 45 - 50 **Elena HARCONIȚA.** O scriere filosofică despre scriere. Reflecții pe marginea tezei de doctorat a lui Alexe RĂU
- 51 - 52 **Ludmila CORGHENCI.** Interpretarea filosofică a infrastructurii biblioteconomice. Reflecții pe marginea unui proiect de reglementare elaborat de Alexe Rău
- 53 - 56 **Lidia KULIKOVSKI.** Alexe Rău – filosoful și poetul vizionar
- 57 - 58 **Natalia CHERADI.** O mică amintire despre marele dascăl Alexe Rău
- 59 - 60 **Victoria VASILICA.** Alexe Rău – un *coach* al gândirii creative
- 61 - 63 **Liliana CLIMA.** Alexe Rău: crearea și dezvoltarea catalogului colectiv Sistemul Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova (SIBIMOL)

STUDII ȘI CERCETĂRI

- 64 - 69 **Valentina PĂPUȘOI.** Cultura informației – imperativ al timpului

70 - 76	Angela GHEORGHITĂ. Semnificația istorică a colecțiilor particulare. Secvențe din „Colecția Alexei MOLOHOV”
77 - 81	Dragoș Adrian NEAGU. Bibliotecile, partenerii sociali și rețelele profesionale – cheia rezilienței sociale
	EXPERIENȚE. PRACTICI INOVATIVE
82 - 88	Elena NEGOIȚĂ. Managementul de proiecte și imaginea bibliotecii publice în comunitate
89 - 92	Tatiana DARII. Managementul de bibliotecă, suport teoretic și practic pentru implementarea schimbării
93 - 96	Liuba OSIPOV. Biblioteca pentru o viață fără bariere. #ODD10. Inegalități reduse
97 - 99	Natalia DÎRZU. Formarea profesională continuă: din experiența bibliotecilor publice, raionul Ocnîța
100 - 102	Tamara DONICI. Conectând oamenii contribuim la schimbare: Gala Bibliotecilor din rețeaua Cahul, Leova și Cantemir
	ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA: ÎN SPRIJINUL COMUNITĂȚII PROFESIONALE
103 - 105	Normand LEVESQUE, Victoria VASILICA. Creșterea rezilienței comunităților la potențialele dezastre naturale prin asigurarea accesului la resurse informaționale
	BIBLIOTECI ANIVERSARE
106 - 107	Liudmila VORNICESCO. Biblioteca – altarul creierului. Biblioteca Publică din comuna Ocnîța la 70 de ani de la fondare
	INFORAFT. NOUTĂȚI EDITORIALE
108 - 109	Ludmila CORGHENCI. Un destin și o operă de excepție (cu referință la monografia bibliografică „Alexe Rău – un vizionar al biblioteconomiei basarabene”)
110	AUTORII ARTICOLELOR
111 - 114	GHID PENTRU AUTORI (cerințe privind publicarea articolelor)

SUMMARY

UNDER THE CUPOLA OF THE NATIONAL LIBRARY

- 6 - 12 **Mariana KIRIAKOV.** “Social resilience and stronger professional networks as preconditions for peace”- a project of the National Library of the Republic of Moldova (2023-2024)
- 13 - 15 **Veronica BORȘ.** National Day of Culture at the National Library of the Republic of Moldova
- 16 - 21 **Elena BALINSCHI.** A cultural project “Valentina Rusu Ciobanu. [Re] discovery” and the contribution of the National Library of the Republic of Moldova
- 23 - 24 **Veronica BORȘ.** National Day of Reading at the National Library of the Republic of Moldova
- 25 - 27 **Mariana MOȚPAN.** Library achisition operations. From the experience of the National Library of the Republic of Moldova.

CONSOLIDATION OF THE NATIONAL LIBRARIANSHIP SYSTEM

- 28 - 38 **Tatiana AMBROCI.** Involvement of libraries from the technical and vocational education in community transformation and promotion programs

IN MEMORIAM ALEXE RĂU - MANAGER, LIBRARY AND INFORMATION SCIENTIST, PHILOSOPHER, WRITER

- 39 - 40 **Angela DRĂGĂNEL.** Symposium in memory of Alexe Rău, 70 years since his birth
- 41 - 44 **Ecaterina DMITRIC.** Alexe Rău, promoter of library philosophy: an interdisciplinary approach
- 45 - 50 **Elena HARCONIȚA.** A philosophy of writing. Reflections on Alexe Rău’s doctoral thesis
- 51 - 52 **Ludmila CORGHENCI.** Philosophical interpretation of library infrastructure. Reflections on a regulatory project developed by Alexe Rău.
- 53 - 56 **Lidia KULIKOVSKI.** Alexe Rău, philosopher and visionary poet
- 57 - 58 **Natalia CHERADI.** Pieces of memory about the great teacher Alexe Rău
- 59 - 60 **Victoria VASILICA.** Alexe Rău, a coach of creative thinking
- 61 - 63 **Liliana CLIMA.** Alexe Rău and creation and development of SIBIMOL (The Collective Catalog of the Integrated System of Computerized Libraries from Moldova).

STUDIES AND RESEARCH

- 64 - 69 **Valentina PĂPUȘOI**. Information culture as imperative of time
- 70 - 76 **Angela GHEORGHITĂ**. The historical significance of private collections. Examples from the “Alexei MOLOHOV Collection”
- 77 - 81 **Dragoș Adrian NEAGU**. Libraries, social partners and professional networks as the key to social resilience

EXPERIENCES. INNOVATIVE PRACTICES

- 82 - 88 **Elena NEGOIȚĂ**. Project management and public library image in the community
- 89 - 92 **Tatiana DARIU**. Library management as theoretical and practical support to implement change
- 93 - 96 **Liuba OSIPOV**. The library for a life without barriers. #SustainableDevelopmentGoals10. Reduced Inequalities
- 97 - 99 **Natalia DÎRZU**. Continuing professional education: from the experience of public libraries in Ocnîța district
- 100 - 102 **Tamara DONICI**. By connecting people, we contribute to change. Gala of Libraries from the Cahul, Leova and Cantemir network

ASSOCIATION OF LIBRARIANS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA. IN SUPPORT OF THE PROFESSIONAL COMMUNITY

- 103 - 105 **Normand LEVESQUE, Victoria VASILICA**. Increasing the resilience of communities to potential natural disasters by ensuring access to information resources

LIBRARY ANNIVERSARIES

- 106 - 107 **Liudmila VORNICESCO**. Library of consciousness. The Public Library from Ocnîța celebrates 70 years since its foundation

INFORMATION BOARD. NEW EDITIONS

- 108 - 109 **Ludmila CORGHENCI**. A destiny and an exceptional work. Review of the book: “Alexe Rău – the visionary of Bessarabian librarianship”

110 JOURNAL AUTHORS

- 111 - 114 **GUIDE FOR THE AUTHORS**

PROIECTUL „O REȚEA PROFESIONALĂ MAI PUTERNICĂ PENTRU FORMAREA REZILIENȚEI SOCIALE ȘI A PĂCII” AL BIBLIOTECII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA (2023 – 2024)

Mariana KIRIAKOV
ORCID 0009-0003-5549-4984
**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

Rezumat: Articolul prezintă o trecere în revistă a rezultatelor proiectului Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, susținut financiar de Conferința Europeană a Bibliotecarilor Naționali (CENL), implementat în perioada anilor 2023-2024. Proiectul a vizat atât organizarea unei conferințe internaționale cu genericul „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, în zilele de 9 și 10 octombrie 2023, în Chișinău, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, cu participarea specialiștilor din Republica Moldova, Ucraina, Republica Lituania, Republica Letonia, Germania, România, precum și activități post-conferință, organizate de către reprezentanții bibliotecilor de peste hotare în țara sa.

Cuvinte-cheie: Conferința Europeană a Bibliotecarilor Naționali (CENL), granturile CENL, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, conferință internațională.

Abstract: This article presents an overview of the project of the National Library of the Republic of Moldova, financially supported by the Conference of European National Librarians (CENL), implemented in the years 2023-2024. The project comprised organization of the international conference "Social resilience and stronger professional networks as preconditions for peace" on October 9-10, 2023 in Chisinau, at the premises of the National Library of the Republic of Moldova, where the specialists from the Republic of Moldova, Ukraine, the Republic of Lithuania, the Republic of Latvia, Germany, Romania took part, as well as post-conference activities organized by representatives of participating libraries in their countries.

Keywords: The Conference of European National Librarians (CENL), CENL Grants, National Library of the Republic of Moldova, international conference.

La începutul fiecărui an calendaristic, Fundația Conferința Europeană a Bibliotecarilor Naționali (*The Conference of European National Librarians* [CENL]) anunță deschiderea sesiunii de depunere a proiectelor finanțate, prin care sprijină inițiativele bibliotecilor naționale europene, cu scopul de a promova cooperarea internațională și de a întări relațiile dintre bibliotecile-membre ale Fundației.

Unul din granturile oferite de CENL este grantul Erland Kolding Nielsen (*EKN Grant*), numit astfel în cinstea lui Erland

Kolding Nielsen, fost director al Bibliotecii Regale a Danemarcei (1986-2017). El reprezintă o formă de susținere a bibliotecilor naționale europene; resursele financiare pentru acest grant (precum și pentru altele) fiind, în mare parte, cumulate din cotizațiile anuale ale bibliotecilor naționale europene, membre ale Fundației CENL.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) și-a propus să răspundă la apelul de proiecte EKN-2023, lansat de CENL. Astfel a fost elaborată propunerea de proiect „O rețea profesională mai pu-

ternică pentru formarea rezilienței sociale și a păcii”, care a fost înaintată la concurs în luna martie 2023. Propunerile de proiect ale BNRM și ale altor două biblioteci naționale, membre ale CENL: Biblioteca Națională Széchenyi a Ungariei și Biblioteca Națională a Franței, au fost selectate pentru implementare de către secretariatul CENL în luna mai 2023, cu acordarea unui suport financiar: suma maximă pentru fiecare din cele trei proiecte ale bibliotecilor naționale a fost de 5000 de euro.

Proiectul BNRM a vizat organizarea unei conferințe internaționale cu genericul „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, în zilele de 9 și 10 octombrie 2023, în Chișinău, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, cu participarea specialiștilor din Republica Moldova, Ucraina, Republica Lituania și Republica Letonia. În procesul de pregătire a conferinței internaționale, forma de participare a fost modificată. Deoarece reprezentanții Bibliotecii Naționale „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei au solicitat participarea online, conferința a căpătat un format mixt, iar acesta schimbare a permis mărirea cercului de participanți: au fost invitați și colegii din România (cu participare în format mixt) și Germania (online).

Pe lângă activitatea de bază a proiectului – conferința internațională, proiectul și-a propus și organizarea de către reprezentanții bibliotecilor de peste hotare a activităților post-conferință în țara sa: prezentări, sesiuni informale, postări pe Internet (cu plasarea pe site-ul, blogurile, paginile bibliotecii în rețelele sociale), pregătirea articolelor în presa profesională etc.

Apărut din necesitatea construirii unor noi căi de comunicare cu partenerii „activi” și „mai puțin activi” ai Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, proiectul a modelat o nouă structură de comunicare, capabilă să ofere rezistență profesională în perioada instabilității regionale, cauzată de o nouă etapă de agresiune a Federației Ruse în Ucraina. Unul din obiectivele principale a constat în consolidarea rețelei existente și relansarea comunicării cu Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei, plasând, în același timp, toate bibliotecile

participante într-un mediu internațional cu posibilități de creare a parteneriatelor multiple. Ultima interacțiune a BNRM cu Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei în format fizic a fost în cadrul conferinței aniversare, *185 ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova* (2017). Având exemple pozitive de colaborare cu Biblioteca Națională „Martynas Mažvydas” a Republicii Lituania și Biblioteca Națională a Republicii Letonia, precum și cu Biblioteca Științifică Națională din Odesa, Ucraina, Ambasada Ucrainei în Moldova și alți parteneri, BNRM și-a propus să revigoreze relațiile cu Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei în rezultatul conferinței internaționale.

Obiectivele conferinței au inclus actualizarea importanței rețelelor profesionale și a integrării rezilienței sociale în activitatea sistemului național de biblioteci, explorarea bunelor practici de reziliență socială și de parteneriat a bibliotecilor, dar și transferul de cunoștințe în acest domeniu la nivel național și internațional.

Proiectul BNRM a fost implementat cu bună-credință, în conformitate cu principiul *pacta sunt servanda*. Executarea în sine pe parcursul anului 2023 a devenit mai complicată, din cauza creșterii costurilor realizării obligațiilor inițiale și apariția altor obligații suplimentare. Implementarea proiectului a fost problematizată de o serie de factori de risc, printre care:

- instabilitatea prețurilor pe parcursul anului, a ofertelor locale, negociate în prealabil;
- schimbarea agenților economici și necesitatea reluării negocierilor de la „zero”;
- minimalizarea comunicării cu Fundația CENL și bibliotecile participante în perioada estivală;
- trecerea, din 1 decembrie 2021, a secretariatului CENL de la Biblioteca Britanică (*British Library*), Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, la Biblioteca Națională a Germaniei (*Deutsche Nationalbibliothek*) și necesitatea de familiarizare a secretariatului nouales cu situația socio-economică a Moldovei și a țărilor din Europa de Est;
- schimbarea și adăugarea participanților

- la conferință, care au venit cu solicitări suplimentare la bugetul proiectului și/sau la eforturile organizaționale ale BNRM;
- numărul limitat de prestatori de servicii din Republica Moldova care au posibilitatea de a oferi servicii de calitate și de a li se achita prestarea serviciilor în valută străină;
 - nivelurile diferite de experiență internațională a participanților la conferință și necesitatea de a comunica mai des cu ei pentru a aduce mai multe explicații și a-i integra în grupul comun de participanți;
 - schimbarea de mai multe ori a deciziilor participanților de la Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” din Ucraina cu privire la modul de participare la conferință. Inițial BNRM a primit acordul din partea Bibliotecii Naționale „V.I. Vernadskyi” din Ucraina de a veni la conferință în format fizic, iar, peste un timp, Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” din Ucraina a propus de a participa în format mixt și doar numai în decurs de o zi; după care a urmat o decizie de participare la conferință în format online a tuturor reprezentanților de la Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” din Ucraina; această decizie a trebuit să fie comunicată și aprobată de către Fundația CENL;
 - diversitatea lingvistică și lipsa unei limbi de comunicare comune pentru toți participanții;
 - nivelul insuficient de cunoaștere a limbii engleze de către o bună parte a bibliotecarilor din Moldova, invitați la conferință. Pentru participanții care cunosc bine limba engleză/română, au fost pregătite rezumate ale comunicărilor în limbile română/engleză. Livrarea comunicărilor a fost efectuată în limba engleză, iar comunicările participanților din Republica Moldova și România au fost efectuate în limba română;
 - prețurile înalte la serviciile de traducere și lipsa unui buget suplimentarrezili pentru serviciile date;
 - circulația rutieră dificilă, legată de organizarea Zilei Naționale a Vinului în Chișinău (7-8 octombrie 2023);
 - tergiversarea organizării activităților post-conferință;
 - altele.

La etapa schimbării modului de desfășurare a conferinței, după ce reprezentanții de la Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei au decis să participe în format online, și din cauza influenței factorilor economici, BNRM s-a asumat riscul modificării împrejurărilor și a efectuat, într-un termen rezonabil și cu bună-credință, negocierea adaptării rezonabile și echitabile a proiectului cu secretariatul CENL, care la rândul său, a aprobat și/sau a ales variantele de lucru compatibile cu situația financiar-economică a BNRM.

Conferința internațională, planificată inițial în format fizic, a avut loc în format mixt. În total au fost 108 participanți, dintre care 6 participanți internaționali cu prezență fizică (Lituania, Letonia, România), 5 – online (Germania, Ucraina, România); 78 de bibliotecari din Moldova cu prezență fizică (35 de bibliotecari din Chișinău și din alte orașe ale Moldovei și 43 de bibliotecari de la Biblioteca Națională a Republicii Moldova), iar 19 – online.

Au fost livrate în total 14 comunicări, dintre care: 6 comunicări de către participanții internaționali cu prezență fizică (Lituania – 3, Letonia – 2, România – 1) și 4 comunicări online (Ucraina – 3, România – 1). Republica Moldova a fost prezentă cu 4 comunicări: 1 comunicare din domeniul educației media și 3 comunicări din domeniul biblioteconomiei, pregătite de personalul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Participanții la conferință au fost salutați de oficiali din partea CENL, reprezentanți ai autorităților centrale din Republica Moldova și ai organizațiilor internaționale, cu care BNRM a avut colaborări fructuoase pe parcursul anilor precedenți [8-24].

Sesiunea de inaugurare a fost deschisă de Elena Pintilei (moderator), director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, care a fost susținută prin mesaj video de Frank Scholze, președintele CENL și directorul general al Bibliotecii Naționale Germane (online), urmat de mesajele de salut ale lui Sergiu Prodan, ministrul culturii al Republicii Moldova, care a fost dat citirii de către Andrei Chistol, secretar de stat al Ministerului Culturii al Republicii

Moldova; Corina Ajder, secretar de stat al Ministerului Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova; Olga Timuruc, directoarea Agenției de Guvernare Electronică; Angelina Zaporojan-Pârgari, directoarea executivă a Centrului de Drept al Femeilor; Stela Vasluiian, directoarea Filialei Asociației „Amici dei Bambini” din Republica Moldova.

În mesajele de salut au fost relevate actualitatea conceptului de *reziliență socială*, necesitatea dezvoltării rețelelor profesionale, importanța cunoașterii partenerilor de colaborare; angajarea bibliotecilor în realizarea unei societăți participative, alfabetizate și informate; importanța schimbului de experiență cu țările europene, în special cu Republica Letonia și Republica Lituania, care au trecut cu succes perioada de integrare în Uniunea Europeană; rolul bibliotecarilor în Programul Național al Guvernului Republicii Moldova „Ajutor la contor”, dar și în dezvoltarea culturii digitale și în transformarea bibliotecilor în centre comunitare; contribuția la calitatea serviciilor oferite comunității, la creșterea unei noi generații și la menținerea păcii în Republica Moldova ș.a.

Sesiunea de comunicări a cuprins prezentările: *Biblioteca și bibliotecarul la răscrucea crizelor: flexibilitate, adaptabilitate, reziliență* (Elena Pintilei, director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, președintele al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova), *Biblioteca Națională a Lituaniei – dezvoltarea parteneriatelor pe timp de criză* (Renaldas Gudauskas, prof. dr., director general al Bibliotecii Naționale „Martynas Mažvydas” din Lituania), *Construirea unei punți către cunoaștere și implicare a comunității prin proiectarea de noi servicii personalizate. Experiența Bibliotecii Naționale a Letoniei* (Ginta Zalkmane, șef al secției Servicii informaționale și împrumut interbibliotecar a Bibliotecii Naționale a Letoniei), *Bibliotecile, partenerii sociali și rețelele profesionale – cheia rezilienței sociale* (Dragoș Adrian Neagu, directorul Bibliotecii Județene „Panait Istrati”, Brăila, România, Președintele Asociației Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România), *Reziliența socială prin gândi-*

rea critică (Natalia Grău, pedagog, autoare de manuale, expert în educația mediatică și informațională, Republica Moldova), *Portalul eCultura – prezervarea digitală unificată și un acces mai larg la resursele culturale* (Aidas Sinkevičius, director adjunct pentru infrastructură al Bibliotecii Naționale „Martynas Mažvydas” din Lituania), *Biblioteca Națională a Lituaniei – organizație creativă și progresivă* (Janina Marcinkevičienė, director adjunct pentru administrare și resurse umane, Biblioteca Națională „Martynas Mažvydas” din Lituania), *EU4Dialogue în Letonia: Școala de vară „Biblioteca – spațiu comunitar cultural”* (Džūlija Sniķere, manager al proiectului EU4Dialogue, șef de sector al Bibliotecii Naționale din Letonia).

În ziua a doua a conferinței participanții au luat cunoștință de prezentările: *Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei în timpul crizei: căi de supraviețuire* (Lyubov Dubrovina, director general al Bibliotecii Naționale „V. I. Vernadskyi” a Ucrainei (online), *Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei: diplomația bibliotecilor și construirea relațiilor internaționale în perioadele de criză* (Liudmyla Demianiuk, șef al secției Informații internaționale și relații externe a Bibliotecii Naționale „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei (online), *Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei sprijină comunicarea științifică deschisă în timpul războiului* (Kateryna Lobuzina, director al Institutului de Tehnologii Informaționale din Ucraina al Bibliotecii Naționale „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei (online), *Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova – generator de proiecte și parteneriate în promovarea rezilienței sociale* (Elena Pintilei, director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, Președintele Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM) și Victoria Vasilica, director executiv al ABRM, șef al secției Studii și cercetări a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, *Activitatea editorial-poligrafică a Bibliotecii Județene ASTRA, Sibiu* (Răzvan Pop, director al Bibliotecii Județene ASTRA, Sibiu, România (online), *Dezvoltarea capacităților – bază pentru reziliența profesională* (Ludmila Corghenci,

șef al Centrului Național de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova).

Conferința internațională a fost un prilej de schimb profesional și de comunicare activă. Pe parcursul a două zile a fost creată o platforma de comunicare ce a permis integrarea unor experiențe diverse, dar totodată unificatoare și actuale, de activitate bibliotecară. Au fost discutate subiecte cum ar fi: parteneriate ale bibliotecilor și asociațiilor profesionale pe timp de criză, modalități de creștere a rezilienței instituționale și a bibliotecarilor, schimbarea și adaptarea la noua identitate instituțională a bibliotecii.

Participanții la conferință și-au aprofundat cunoștințele despre rolul crucial pe care ar trebui să-l aibă o bibliotecă în perioadele de tranziție a societății moderne, au stabilit relații de colaborare, în baza cărora vor fi derulate activități internaționale comune.

Proiectul a inclus, pe lângă derularea în sine a conferinței, și activități de multiplicare a experienței, organizate de către participanții la conferință în țările sale, în care au fost aduse în valoare subiectele discutate la conferința internațională și au fost informați colegii de breaslă. Astfel, participanții de la Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei au pregătit un articol de informare pentru revista „Bibliotechnyi Visnyk” (februarie 2024), au discutat despre conferință la Consiliul Științific al Bibliotecii, au realizat postări pe site-ul Bibliotecii, au inclus informația despre conferință în rapoartele anuale și internaționale pentru Academia de Știință a Ucrainei. Comunicările participanților

din Ucraina la conferință au fost publicate în revista „Magazin bibliologic”, nr. 3-4, 2023. Drept rezultat al conferinței, Biblioteca Națională a Republicii Moldova și Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei au inițiat negocieri privind un nou contract de colaborare, care a fost semnat ulterior, la 1 martie 2024. Participanții de la Biblioteca Națională a Letoniei au realizat prezentări *PowerPoint* despre conferința internațională la nivel de secții. Colegii de la Biblioteca Națională „Martynas Mažvydas” din Lituania au creat o postare pe site-ul Bibliotecii Naționale „Martynas Mažvydas” din Lituania și au comunicat cu colegii din departamente despre conferință. În primăvara anului 2024 au fost efectuate și alte activități de acest gen.

Proiectul „O rețea profesională mai puternică pentru formarea rezilienței sociale și a păcii”, realizat de BNRM, a fost unul de succes, de rezonanță în societate, în domeniul profesional național și internațional.

Comunitatea internațională a bibliotecarilor, reprezentată de CENL, rămâne în continuare a fi un pilon al activității internaționale a BNRM, cu posibilități de relaționare, împărtășire și multiplicare a bunelor experiențe și de creare a unor noi posibilități de colaborare. Proiectele internaționale pe care le implementează BNRM cu sprijinul CENL sunt un prilej de a elabora noi idei creative și de a le implementa, de a motiva atât comunitatea bibliotecarilor din Moldova, cât și de peste hotare. Rezultatele colaborării internaționale contribuie la dezvoltarea domeniului și, ulterior, la prosperarea societății deservite de bibliotecari.

Referințe bibliografice:

1. 2023 EKN grantees announced Disponibil: <https://www.cenl.org/2023-ekn-grantees-announced/> [accesat 2024-02-19].
2. 2023 STRONGER professional network for building social resilience and peace [citat 31 ianuarie, 2024]. Disponibil: <http://tinyurl.com/3uxjfehj> [accesat 2024-01-31].
3. AJDER, Corina. [Mesaj de salut în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: https://youtu.be/RZPCdk75_ql?t=783 [accesat 2024-01-31].
4. CDF [Centrul de Drept al Femeilor] a participat astăzi la conferința „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”. Disponibil: <http://tinyurl.com/2p8cnnjb> [accesat 2024-01-24].
5. CONFERINȚA „Reziliența socială și rețelele profesionale ca precondiții pentru pace”, 9.10.2023,

- p. 1 Disponibil: https://www.youtube.com/watch?v=RZPCdk75_qI [accesat 2024-01-31].
6. CONFERINȚA „Reziliența socială și rețelele profesionale ca precondiții pentru pace”, 9.10.2023, p. II. Disponibil: https://www.youtube.com/watch?v=_wnG6XjeFFI [accesat 2024-01-31].
7. CONFERINȚA „Reziliența socială și rețelele profesionale ca precondiții pentru pace”, 10.10.2023. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=l8sfpz1P8qM> [accesat 2024-01-31].
8. CORGHENCI, Ludmila. Dezvoltarea capacităților – bază pentru reziliența profesională [Comunicare în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: <https://youtu.be/l8sfpz1P8qM?t=5613> [accesat 2024-01-31].
9. DEMIANIUK, Liudmyla. Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei: diplomația bibliotecilor și construirea relațiilor internaționale în perioada de criză [Comunicare în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: <https://youtu.be/l8sfpz1P8qM?t=890> [accesat 2024-01-31].
10. DEMIANIUK, Liudmyla. V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine: Library diplomacy and building international relations during the crisis time = Biblioteca Națională V.I. Vernadski a Ucrainei: Diplomația bibliotecilor și construirea relațiilor internaționale în perioada de criză. In: Magazin Bibliologic. 2023, nr. 3/4, pp. 73-78. ISSN 1857-1476.
11. DUBROVINA, Lyubov. Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei în timpul crizei: căi de supraviețuire [Comunicare în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: <https://youtu.be/l8sfpz1P8qM?t=2> [accesat 2024-01-24].
12. DUBROVINA, Lyubov. V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine during the crisis: path to survival – European Solidarity. In: Magazin bibliologic. 2023, nr. 3/4, pp. 79-83. ISSN 1857-1476.
13. GRÎU, Natalia. Reziliența socială prin gândirea critică [Comunicare în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: https://youtu.be/_wnG6XjeFFI?t=60 [accesat 2024-01-24].
14. GUDAUSKAS, Renaldas. Biblioteca Națională a Lituaniei – dezvoltarea parteneriatelor pe timp de criză [Comunicare în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: https://youtu.be/RZPCdk75_qI?t=3145 [accesat 2024-01-24].
15. INTERNATIONAL Conference “Social resilience and stronger professional networks as preconditions for peace”. Disponibil: <http://tinyurl.com/42z6vfw> [accesat 2024-01-31].
16. KIRIAKOV, Mariana, BORȘ, Veronica. Biblioteca Națională a Republicii Moldova și proiectele susținute financiar de Conferința Europeană a Bibliotecarilor Naționali (CENL). In: Magazin bibliologic. 2022, nr. 3, pp. 61-66. ISSN 1857-1476.
17. KIRIAKOV, Mariana. Proiecte și parteneriate de bibliotecă: comunicare – colaborare – cooperare. Indicatorii de succes și plusvaloarea obținută. In: Biblioteca Națională a Republicii Moldova – dimensiune identitară a țării: 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională. Chișinău : BNRM, 2022 (Primex-Com), pp. 175-183. ISBN 978-9975-119-53-5.
18. KOVAL, Tetiana. Electronic information resources in the modern library and information complex. In: Magazin bibliologic. 2023, nr. 3/4, pp. 84-88. ISSN 1857-1476.
19. LOBUZINA, Kateryna. Biblioteca Națională „V.I. Vernadskyi” a Ucrainei sprijină comunicarea științifică deschisă în timpul războiului [Comunicare în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: <https://youtu.be/l8sfpz1P8qM?t=1586> [accesat 2024-01-31].
20. LOBUZINA, Kateryna. Vernadskyi National Library of Ukraine support of open scientific communication during the war. In: Magazin bibliologic. 2023, nr. 3/4, pp. 89-95. ISSN 1857-1476.
21. MARCINKEVIČIENĖ, Janina. Biblioteca Națională a Lituaniei – organizație creativă și progresivă [Comunicare în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: https://youtu.be/_wnG6XjeFFI?t=3024 [accesat 2024-01-24].
22. NEAGU, Dragoș Adrian. Bibliotecile, partenerii sociali și rețelele profesionale – cheia rezilienței

sociale [Comunicare în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: https://youtu.be/RZPCdk75_ql?t=6519 [accesat 2024-01-24].

23. PINTILEI Elena, VASILICA, Victoria. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova – generator de proiecte și parteneriate în promovarea rezilienței sociale [Comunicare în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: <https://youtu.be/l8sfpz1P8qM?t=2186> [accesat 2024-01-31].

24. PINTILEI, Elena. Biblioteca și bibliotecarul la răscrucea crizelor: flexibilitate, adaptabilitate, reziliență [Comunicare în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: https://youtu.be/RZPCdk75_ql?t=2265 [accesat 2024-01-24].

25. POP, Răzvan. Activitatea editorial-poligrafică a Bibliotecii Județene ASTRA, Sibiu [Comunicare în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: <https://youtu.be/l8sfpz1P8qM?t=4403> [accesat 2024-01-31].

26. PRODAN, Sergiu. [Mesaj de salut al Ministrului Culturii Sergiu Prodan, livrat de Chistol Andrei, Secretar de stat, în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: <http://tinyurl.com/mrxs4dtz> [accesat 2024-01-24].

27. PRODAN, Sergiu. [Mesaj de salut din partea Ministrului Culturii al Republicii Moldova Sergiu Prodan, livrat de Chistol Andrei, Secretar de stat, în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: https://youtu.be/RZPCdk75_ql?t=362 [accesat 2024-01-24].

28. SCHOLZE, Frank. [Mesaj de salut în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: https://youtu.be/RZPCdk75_ql?t=170 [accesat 2024-01-24].

29. SINKEVIČIUS, Aidas. Portalul eCultura – prezervarea digitală unificată și un acces mai larg la resursele culturale [Comunicare în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: https://youtu.be/_wnG6XjeFFI?t=2004 [accesat 2024-01-24].

30. SNIĶERE, Džūlija. EU4Dialogue in Letonia: Școala de vara „Biblioteca – spatiu comunitar cultural” [Comunicare în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: https://youtu.be/_wnG6XjeFFI?t=5219 [accesat 2024-01-24].

31. TUMURUC, Olga. [Mesaj de salut în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: https://youtu.be/RZPCdk75_ql?t=1035 [accesat 2024-01-24].

32. TUMURUC, Olga: „Bibliotecile sunt adevărate temple educaționale, care au un rol essential pentru dezvoltarea culturii digitale în cultura noastră”: Comunicat de presă. Disponibil: <https://egov.md/ro/node/40066> [accesat 2024-01-24].

33. VASLUIAN, Stela. [Mesaj de salut în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: https://youtu.be/RZPCdk75_ql?t=1916 [accesat 2024-01-24].

34. ZALKMANE, Ginta. Construirea unei punți către cunoaștere și implicare a comunității prin proiectarea de noi servicii personalizate. Experiența Bibliotecii Naționale a Letoniei [Comunicare în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova] [citat 24 ianuarie, 2024]. Disponibil: https://youtu.be/RZPCdk75_ql?t=4917 [accesat 2024-01-24].

35. ZAPOROJAN-PĂRGARI, Angelina. [Mesaj de salut în cadrul conferinței „Reziliența socială și rețelele profesionale mai puternice ca precondiții pentru pace”, 9-10 octombrie 2023, Chișinău, Republica Moldova]. Disponibil: https://youtu.be/RZPCdk75_ql?t=1502 [accesat 2024-01-24].

ZIUA NAȚIONALĂ A CULTURII LA BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Veronica BORȘ,
ORCID 0000-0002-5759-3324
**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

Rezumat: Articolul relevă activitățile culturale ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova organizate în contextul Zilei Naționale a Culturii. În urma evenimentelor a fost valorificată opera eminesciană, în special una dintre cele mai reprezentative creații – poemul „Luceafărul”, prin organizarea unei expoziții-eveniment, dar și a altor expoziții care au avut menirea de a redescoperi publicații inedite din colecțiile Bibliotecii Naționale. Calendarul Național 2024, ajuns la cea de-a 32-a ediție, însumează o serie de nume de referință din domeniul științei, culturii și artei, personalități reprezentative din Republica Moldova și din întreg spațiul românesc.

Cuvinte-cheie: Ziua Națională a Culturii, opera eminesciană, eveniment cultural, expoziție-eveniment.

Abstract: This article reveals the cultural activities of the National Library of the Republic of Moldova in the context of the National Day of Culture. Among them are series of events dedicated to life and work of the poet Mihai Eminescu, especially to one of his most representative creations - the poem "Luceafărul", including the exhibition-event and some more exhibits that demonstrated new publications from the collections of the National Library. It is also mentioned the National Calendar-2024, 32nd edition, that includes reference names who activate in science, culture and arts, representative personalities from the Republic of Moldova and from the entire Romanian space.

Keywords: National Day of Culture, Mihai Eminescu work, cultural event, exhibition and event.

Ziua Națională a Culturii este marcată în Republica Moldova pe data de 15 ianuarie, în semn de omagiu adus zilei de naștere a marelui poet Mihai Eminescu. Biblioteca Națională a Republicii Moldova a organizat în perioada 15-17 ianuarie 2023 o suită de evenimente prilejuite celebrării Zilei Naționale a Culturii.

În acest context, a fost organizată expoziția cu genericul „Mihai Eminescu. Ca un Luceafăr am trecut prin lume...”, care a valorificat opera eminesciană, în special una dintre cele mai reprezentative creații – poemul *Luceafărul*, expresia absolută, testamentară, pe care o atinge gândirea poetică și filozofică a lui Eminescu. În cadrul

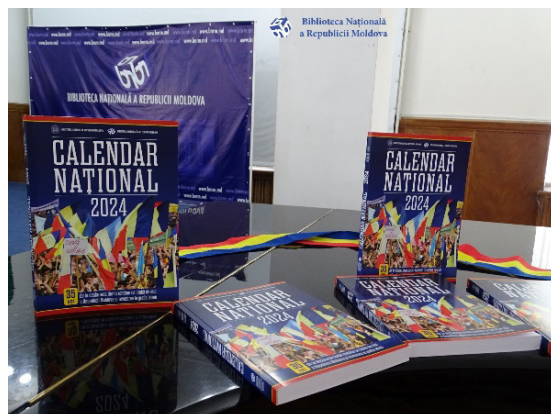
expoziției s-au regăsit circa 200 de documente și publicații periodice, ediții rare și bibliofile, documente pentru cei preocupați de trecutul, dar și prezentul cărții eminesciene: documente din anii 1842–1855 cu ștampila gimnaziului din Cernăuți, în care a învățat Mihai Eminescu; *Lepturariul românesc* (vol. I-VI, Viena, 1862-1865), prima antologie de texte literare românești; *Poesii* (1884); *Poezii*, de Mihai Eminescu, tipăritura a IV-a (1932); *100 de poeme dedicate efigiei eminesciene*, ediție realizată sub egida Asociației Culturale „REGAL D`ART”, colecția *Regal de poezie*, prefațată de acad. Mihai Cimpoi; poemul *Luceafărul* editat în diferite perioade și tradus în mai multe limbi.

Prezentă la inaugurarea evenimentului doamna Ana Bantoș, dr. hab. în filologie, a evidențiat importanța creației și a operei lui Eminescu, dar și a invocat prilejul de a reflecta asupra continuității culturii românești: „Au trecut diverse perioade, dar Eminescu rămâne. Este valoarea la care ne-am raportat, mai ales în perioada renașterii naționale, ne-am regăsit în universul eminescian și l-am avut în fruntea mișcării noastre. Și ne regăsim și astăzi, când societatea noastră trece prin niște convulsii, convulsii de care era contaminată și societatea în care a trăit Eminescu”. Directorul general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, Elena Pintilei, a accentuat importanța promovării operei eminesciene, dar și rolul lui Eminescu ca bibliotecar. Cu un recital de poezie eminesciană au întregit evenimentul elevii clasei a II-a de la Liceul „Prometeu-Prim”, învățător Angela Balacci.

Un eveniment așteptat an de an de către oamenii de cultură este lansarea *Calendarului Național*, ediție anuală culturală cu caracter enciclopedic. *Calendarul Național 2024*, ajuns la cea de-a 32-a ediție, însumează o serie de nume de referință din domeniul științei, culturii și artei, personalități reprezentative din Republica Moldova și din întreg spațiul românesc (în special din

Țara Moldovei și din România întregită), precum și din cultura și civilizația universală.

Actuală ediție a calendarului contribuie consecvent la reconstituirea adevărului istoric și științific național prin cercetarea sistematică și actualizarea resurselor informaționale consultate. Calendarul este rodul activității fructuoase a membrii colegiului de redacție: academicianul Andrei Eșanu; istoricul literar, scriitorul Iurie Colesnic; Elena Pintilei, director general al BNRM; Iulian Filip, dr. în filologie; Ion Xenofontov, dr. în istorie; Maxim Melinti, dr. în istorie, și Elena Balinschi, șefa secției Cercetări bibliografice, împreună cu echipa de autori: Maria S. Ciobanu, Elena Harconița și Ana Struță, coordonator dna Veronica Borș și redactor de Elena Varzari, dr. în filologie. În cele 355 de pagini, lucrarea cuprinde descrierea a peste 1000 de date memorabile, distribuite pe luni, și prezintă informații despre mai mult de 600 de evenimente naționale și internaționale aniversare, comemorative, profesionale și sărbători care vor fi celebrate în anul 2024. Copertile volumului propun imagini de la Marea Adunare Națională din 27 august 1989, în semn de omagiu pentru acest eveniment. Fiecare lună începe cu reprezentarea unei lucrări a lui Iurie Canașin, sculptor și grafician, dr. în filozofie.

Invitații la eveniment (academicianul Andrei Eșanu, președintele colegiului de redacție; Vasile Șoimaru, dr. în economie, deputat în Parlamentul Republicii Moldova; Anatol Petrencu, istoric, dr. hab. în istorie; Vitalie Ciobanu, prozator, eseist, critic literar; Nina Josu, scriitoare, redactor

al săptămânalului „Literatura și arta”; Leontina Vatamanu, regizoare, scenaristă) au accentuat importanța și necesitatea continuității redactării acestui calendar, deoarece este o lucrare complexă în care poți găsi o multitudine de informații, foarte necesară pentru istorici, cercetători, dar și pentru oamenii de cultură.

În cadrul suitei de evenimente au fost expuse publicului o serie de expoziții care au avut menirea de a redescoperi publicații inedite din colecțiile Bibliotecii Naționale, cum ar fi: expoziția „Gravura sacră în pa-

trimoniul cultural documentar”, care a pus în valoare decorul ornamental al cărților vechi, constând din frontispicii, viniere, letrine, miniaturi, ligaturi, borduri ornamentale și steme; expoziția „Top cele mai vechi ediții bibliofile”, care a propus documente cu cele mai vechi autografe, scrieri istorice, hărți, note muzicale, fotografii, cărți poștale; expoziția „Eminesciana în creația artiștilor autohtoni” a prezentat reflectarea operei eminesciene în grafica și ilustrația artiștilor basarabeni tipărite la Chișinău între anii 1954-2023.

PROIECTUL CULTURAL „VALENTINA RUSU-CIOBANU. [RE]DESCOPERIRE”.

Contribuția Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

Elena BALINSCHI

ORCID 0000-0002-5996-8177

**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

*„Pictura este domeniul în care am trăit, am experimentat, m-am bucurat, nu am cunoscut odihna, dar nici oboseala.”
(Valentina Rusu-Ciobanu)*

Rezumat: Articolul oferă o analiză a catalogului raisonné „Valentina Rusu-Ciobanu” elaborat în baza Proiectului cultural „Valentina Rusu-Ciobanu. [Re]Descoperire”. Catalogul raisonné se referă la o compilație detaliată și sistematică a lucrărilor unui artist, oferind informații complete, precum și o evaluare critică despre fiecare operă a acestuia. Unul din partenerii principali a fost Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

Cuvinte-cheie: Valentina Rusu-Ciobanu, catalog raisonné, proiect cultural, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, cercetare bibliografică.

Abstract: This article provides the analysis of the critical catalog "Valentina Rusu Ciobanu" elaborated on the basis of the Cultural Project "Valentina Rusu Ciobanu. [Re]discovery". Annotated catalog refers to the detailed and systematic compilation of the artist's works, providing comprehensive information as well as a critical assessment of each of her works. One of the main partners in this project was the National Library of the Republic of Moldova.

Keywords: Valentina Rusu-Ciobanu, critical comprehensive catalog, cultural project, National Library of the Republic of Moldova, bibliographic research.

Activitatea de cercetare și activitatea de documentare constituie fundamentul pregătirii specialiștilor în cele mai diverse sfere: știință, artă, publicistică etc. În acest sens, sursele bibliografice, în toată complexitatea lor, de la literatura de referință la cataloagele de artă, permit cunoașterea experienței științifice în domeniul de investigație, familiarizând cititorul cu subiectul viitoarei cercetări și ajutându-l să-și formuleze problema științifică și ipotezele de cercetare. Chiar dacă la ora actuală există multiple forme de documentare, care sunt facilitate și de diferite platforme elec-

tronice și baze de date, totuși se simte lipsa acută a unor cercetări bibliografice specializate care ar facilita cititorului munca de identificare a unor surse sau informații și de utilizare a unor documente primare.

În acest sens, considerăm necesară și oportună implicarea specialiștilor bibliotecari – care au dexteritatea și abilitățile necesare de informare asupra surselor, de culegere, studiere și utilizare a acestora – în proiecte de cercetare interdisciplinare. Un astfel de proiect cultural a fost cel consacrat artistei basarabene „Valentina Rusu-Ciobanu. [Re]Descoperire”, în care s-au asociat

profioniști din diferite domenii pentru a valorifica patrimoniul cultural imaterial al Republicii Moldova. Rezultatul proiectului în cauză a fost apariția în 2023 a primului *catalog raisonné* al unui artist plastic basarabean.

Buna desfășurare și implementare a proiectului nu ar fi fost posibilă fără sprijinul și accesul oferit de Biblioteca Națională a Republicii Moldova la arhivele și depozitele de carte, la publicațiile care fac referință la numele pictoriței Valentina Rusu-Ciobanu.

În calitate de cercetători, ne-am propus câteva obiective a căror realizare a permis destinatarilor catalogului să beneficieze plenar de rezultatele activității întregii echipe:

- să realizăm cercetarea bibliografică în baza surselor de informare și documentare deținute în colecțiile Bibliotecii Naționale, a arhivei personale a protagonistei, dar și din internet;
- să actualizăm bibliografia existentă despre pictorița Valentina Rusu-Ciobanu;
- să identificăm și să promovăm surse bibliografice necunoscute/inedite cu referire la artista studiată;
- să prezentăm descrierea bibliografică exhaustivă a surselor identificate în corespundere cu standardele actuale ș.a.

Drept rezultat, datorită investigațiilor întreprinse, inclusiv în domeniul cercetărilor bibliografice, atât specialiștii, cât și publicul interesat, au acces la o informație actuală și completă cu referire la o personalitate remarcabilă din cultura națională. Iar factorii de decizie pot folosi rezultatele acestui proiect cultural de anvergură pentru a promova cultura națională la toate nivelurile.

Catalogul raisonné – obiect de cercetare interdisciplinară

Termenul „*catalog raisonné*” provine din limba franceză și este compus din două elemente: „*catalog*” – un inventar sau o listă sistematică a lucrărilor sau a altor obiecte, incluzând detalii despre acestea, și „*raisonné*”, care înseamnă „rezonabil” sau „rațional”. În contexte specifice, determinativul „*raisonné*” este folosit pentru a indica o compilație completă și exhaustivă a lucră-

rilor unui artist, însoțită de o analiză critică și de o evaluare a autenticității și a valorii lor. Prin urmare, „*catalog raisonné*” se referă la o compilație detaliată și sistematică a lucrărilor unui artist, oferind informații complete, precum și o evaluare critică despre fiecare operă a acestuia [1].

Grație Asociației pentru Cultură și Arte *Arbor* (România) și *Arbor Institute for Culture* (Republica Moldova), președinte Victoria Nagy Vajda, care a fost și manager de proiect, s-a realizat Proiectul cultural „Valentina Rusu-Ciobanu. [Re]Descoperire”. Proiectul și-a propus drept scop să contribuie la redescoperirea Valentinei Rusu-Ciobanu ca personalitate artistică de o importanță majoră în arta contemporană românească, acțiunile acestuia fiind cofinanțate de Guvernul Elveției și de Administrația Fondului Cultural Național (România).

Unul dintre principalii parteneri a fost Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM), care, împreună cu Agenția Națională a Arhivelor din Republica Moldova, Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Republica Moldova (AMTAP), Fundația SANTAVINERE și revista de cultură „Timpul”, a semnat o Declarație de parteneriat. În calitate de parteneri se mai regăsesc Ambasada Republicii Moldova în România, Muzeul Național de Artă al Moldovei, Muzeul Național al Literaturii Române din Chișinău, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova.

Proiectul cultural a mai vizat și o componentă descriptivă a 20 de lucrări ale Valentinei Rusu-Ciobanu, materiale video adunate într-un „*playlist*” intitulat „Tablouri narative”, autori ai animației și ai designului de sunet fiind Rivulet.studio, colaboratorii Asociației *Arbor* [9, 10].

Despre personalitatea Valentinei Rusu-Ciobanu

Valentina Rusu-Ciobanu s-a născut la 28 octombrie 1920 și face parte din generația de artiști plastici basarabeni care s-au dezvoltat în contextul cultural al României interbelice.

Pasiunea pentru pictură i se transmite din fragedă copilărie de la fratele mai mare, Victor Rusu-Ciobanu, care, ulterior, a devenit artist plastic. Asta a determinat-o să se înscrie la studii la Școala de Arte Plastice din Chișinău (1938-1941), redenumită în 1940 Școala Republicană de Arte Plastice „I. Repin” (în prezent, Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”), în clasa de pictură a lui Auguste Baillayre. În anii celui de-Al Doilea Război Mondial a studiat la Academia de Arte Frumoase din Iași (1942-1944), actualmente, Universitatea Națională de Arte „George Enescu”, la clasa profesorului J.L. Cosmovici, asistat de viitorul celebru pictor Corneliu Baba. Odată cu reocuparea Basarabiei de către trupele sovietice, a revenit la Chișinău împreună cu alți artiști repatriați, unde și-a încheiat studiile (1944-1947) la aceeași școală de arte plastice, avându-i ca profesori pe Rostislav Ocușco, Claudia Cobizev, Moisei Gamburd, Alexandru Climașevschi ș. a.

A fost soția lui Glebus Sainciuc, sculptor, pictor și un genial creator de măști. Fiul lor, Lică Sainciuc, a urmat și el o carieră artistică, fiind pictor, scriitor, un remarcabil ilustrator de carte și scenograf al teatrelor pentru copii.

Cele mai remarcabile lucrări rămân a fi „Fata la fereastră” (1954), „Invitație la joc” (1957), „Ștefan cel Mare după lupta de la Războieni (1959-1960), „Glîie și oameni” (1975), „Citate din istoria artei” (1978), portretele de scriitori și cineaști ș. a.

Deține titlul onorific „Artist plastic al poporului” (1985), este Cavaler al Ordinului Republicii (1996) și al Ordinului „Meritul Cultural” în grad de Mare Ofițer, categoria „Arte Plastice”, acordat de statul român și înmănat chiar în ziua centenarului de către Excelența sa, Ambasadorul României la Chișinău, dl Daniel Ioniță, pe data de 28 octombrie 2020.

Catalogul raisonné „Valentina Rusu-Ciobanu”

Catalogul a fost publicat în două volume la București, în tiraj de 200 de exemplare, cu un total de 400 de pagini și distribuit gratuit în muzeele de artă, instituțiile superioare de învățământ artistic și în bibliotecile

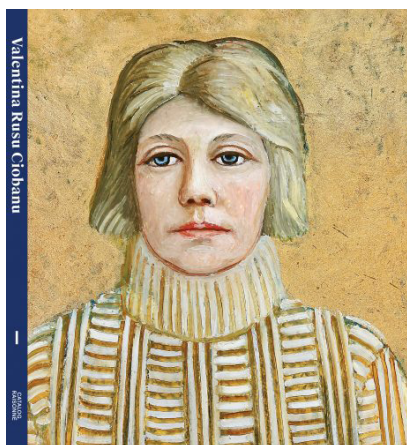
judetene și orașenești din România, Republica Moldova și străinătate; trei exemplare sunt păstrate în colecțiile BNRM.

Lucrarea prezintă opera completă a pictoriței Valentinei Rusu-Ciobanu, începând cu perioada din a doua jumătate a anilor 1940 și continuând până în 1993. Lucrările sunt incluse în custodia muzeelor din Republica Moldova, România și Federația Rusă, dar și în colecția familiei și în colecții private din Republica Moldova. Identificarea lucrărilor care nu sunt localizate s-a realizat pe baza reproducerilor fotografice găsite în atelierul artistei, precum și prin consultarea reproducerilor și a altor informații publicate în surse bibliografice, inclusiv în cataloagele expozițiilor.

Realizarea catalogului a necesitat o cercetare intensivă, care a implicat studierea documentelor de arhivă, identificarea și analiza detaliată a tuturor lucrărilor de pictură, inclusiv a celor aflate în muzeele din afara Republicii Moldova și în colecții private. Această inițiativă a fost rezultatul unei colaborări interdisciplinare între specialiști din Republica Moldova și România, cum ar fi istorici de artă, muzeografi, bibliotecari, arhivari, traducători, scriitori, istorici literari, tipografi, animatori audio și designeri de sunet.

Din componența echipei editoriale au făcut parte: Victoria Nagy Vajda, manager de proiect, editor; Constantin I. Ciobanu, istoric de artă; Codrina-Laura Ioniță, istoric de artă; Rodica Ursachi, istoric de artă; Vitalie Ciobanu, scriitor; Mircea V. Ciobanu, istoric literar; Lică Sainciuc, descendent; Mirela Nagăț, redactor; Ioana-Raluca Flangea, corector; Elena Balinschi, cercetător, BNRM; Aurelian Lavric, cercetător, Agenția Națională a Arhivelor; Serioja Bocsok, designer grafic; Aurelian Ardeleanu, pre-press; Iurie Foca, fotograf. De asemenea au colaborat: Ludmila Toma, istoric de artă; Natalia Chernysheva, curator, Galeria de Stat *Tretiakov*, Moscova; Polina Kolomeeț, director adjunct Patrimoniu, Muzeul Național de Artă al Moldovei; Tudor Stavilă, istoric de artă; Natalia Polikarpov, traducător; Doina Gaideu, bibliotecar, BNRM; Ludmila Vasilache, director, Moldova 2, Teleradio-Moldova;

Nina Parfentie, director Patrimoniu, Radio Moldova.

Volumul 1 conține studii și eseuri referitoare la viața și opera artistei. Se deschide cu fotografia protagonistei în atelier (Chișinău, 1974) și *Cuvântul înainte* „Să gășesc «formula omului»”, un text adaptat de scriitorul Vitalie Ciobanu după interviurile pe care protagonista le-a dat de-a lungul vieții sale.

În studiul intitulat „Trăind sub vremii... Valentina Rusu Ciobanu și timpul ei”, semnat de Constantin I. Ciobanu, sunt reflectate etapele vieții și creației artistei. Ele includ anii de copilărie, influențele predecesorilor săi, artiștii basarabeni din perioada interbelică, perioada de ucenicie, contextul imediat postbelic, experiențele sale în cadrul fostului imperiu, lucrările realizate în perioada „dezghețului hrușciovist”, evoluția către un nou limbaj în pictura de șevalet, portretele realizate de artistă, orientarea către arta naivă, reevaluarea conceptului de „domestic” în perioada stagnării brejneviste și influențele „fotorealismului”, tranziția de la „simbolismul deghizat” la „intertextualitate”, analiza genului portretului și căutarea unei „formule a omului”, abordarea lumii teatrului, naturile statice, „fanteziile” și aspectele decorative din perioada sfârșitului anilor 1960 și din anii 1970-1980 etc.

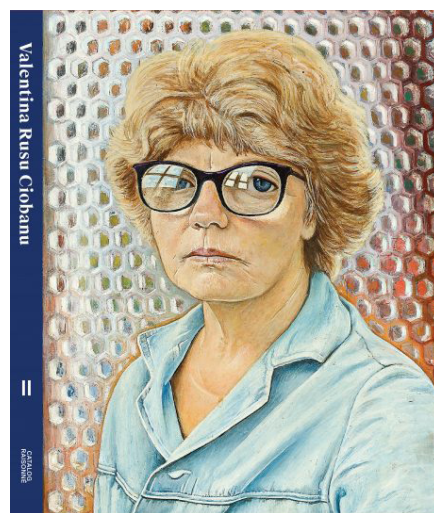
Codrina-Laura Ioniță este autoarea studiului „O viață pentru artă și o artă pentru viață”. Textul oferă o analiză detaliată a unor lucrări semnificative ale artistei din diferite perioade ale carierei sale, evidențiind schimbările de stil și tehnici artistice, precum și motivațiile și influențele care au stat la baza evoluției sale artistice.

În studiul „Universul *cotidian* al atelierului de creație transfigurat în arta Valentinei Rusu Ciobanu”, Rodica Ursachi subliniază că arta Valentinei Rusu Ciobanu a devenit subversivă prin creativitatea sa, care nu s-a conformat normelor impuse, ci a adus în pictură elemente provocatoare, trimiteri la suprarealism, realism fotografic și ironie.

Scriitorul Mircea V. Ciobanu în esul „Valentina Rusu Ciobanu și izbânda esteticului” spune că, în pofida faptului că pictorița nu a fost o activistă militantă, opera sa a contribuit la menținerea unei atmosfere artistice propice pentru renașterea estetică și națională ulterioară. În final, autorul face o analogie între culorile din paleta artistei și nuanțele de frumos, sugerând că fiecare nuanță de culoare este menită să dezvăluie un nou aspect al frumosului, iar opera Valentinei Rusu-Ciobanu va contribui la această diversitate.

Volumul 1 cuprinde și un eseu al lui Aureliu Busuioc, publicat în 1967 în revista „Moldova”, care este un omagiu și o declarație de admirație pentru creația Valentinei Rusu-Ciobanu, denumit cu inițialele artistei „V.R.C.”.

Primul volum (sau prima jumătate a lucrării) se încheie cu un poem de Emil Loțeanu, „Pasărea măiastră”, dedicat protagonistei.

Volumul al 2-lea se deschide cu „Nota către cititor”, semnată de editoarea Victoria Nagy Vajda și cercetătoarea Elena Balinschi. Primul capitol, numit *Catalog*, cuprinde 650 de reproduceri de artă în condiții gra-

fițe de înaltă calitate, însoțite de informații detaliate, iar contextul și evoluția artistică sunt analizate în profunzime, urmat de capitolul *Cronologie*, care cuprinde date biografice, premii, distincții și titluri onorifice ale pictoriței.

Contribuția și implicarea mea personală în acest proiect se regăsește în capitolul „Valentina Rusu-Ciobanu: Expoziții, bibliografie și referințe generale”, care cuprinde 615 descrieri bibliografice, precum urmează: expoziții personale (12); expoziții de grup (110); expoziții în realitatea virtuală (3); scenografii (4); cărți de Valentina Rusu-Ciobanu (1); publicații cu ilustrații de Valentina Rusu-Ciobanu (8); cărți ilustrate cu lucrări de Valentina Rusu-Ciobanu (3); calendare ilustrate cu lucrări de Valentina Rusu-Ciobanu (9); emisiuni de mărci și efecte poștale, monede (14); conferințe, simpozioane (2); monografii, albume, bibliografii (12); cataloage de expoziție (85); referințe în ediții enciclopedice, antologii, albume etc. (57); interviuri, dialoguri în publicații 31; filme, emisiuni TV și radio (40); referințe în publicații periodice (173); referințe în presa online (46); resurse electronice (5).

Cercetarea bibliografică a fost efectuată în perioada ianuarie–martie 2023, prin consultarea surselor de informare și de documentare a colecțiilor Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, Agenției Naționale a Arhivelor, familiei pictoriței Valentina Rusu-Ciobanu, companiilor Teleradio-Moldova și Moldova-Film, Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, surselor online.

Limitele cronologice de selectare a informației au cuprins anii 1948-2023. Descrierile bibliografice au fost efectuate conform rigorilor standardelor interstatale: GOST 7.80-2000, GOST 7.1- 2003, GOST 7.11-2004. La descrierea bibliografică a informației depistate s-a indicat sursa electronică, în cazul în care sursa este accesibilă pe internet. Criteriile de ordonare a materialului sunt exclusiv cronologice, iar, în interiorul unui an, descrierile bibliografice sunt dispuse în ordinea alfabetică a titlurilor sau a numelor autorilor. Materialele publicate în limba română cu caractere chirilice (până în anul 1990) au fost transcrise în grafie latină,

iar materialele publicate în limbi străine au fost păstrate în limba originală.

Listele cu expoziții atât personale, cât și de grup au fost întocmite pe baza informațiilor identificate în cataloagele acestora, păstrate la BNRM, în biblioteci private, la Uniunea Artiștilor Plastici a Republicii Moldova (cu precădere cele din perioada 1990-2021) și disponibile online pe www.digar.ee, precum și în procesele verbale de la Muzeul Național de Artă al Moldovei, Muzeul Național de Istorie a Moldovei și din arhiva familiei. Câteva expoziții au fost identificate din conținutul articolelor publicate în presa scrisă și în baza fotografiilor, precum și a altor documente păstrate în arhiva familiei.

BNRM în procesul elaborării cercetării bibliografice a digitalizat interviurile și dialogurile descoperite în presa vremii, cataloagele expozițiilor personale și de grup, precum și alte surse. Acest proces de muncă a fost efectuat de către Doina Gaideu, șef al secției Centrul Național pentru Digitalizare.

Un fapt mai puțin cunoscut este că Valentina Rusu-Ciobanu a participat la ilustrarea „Abecedarului” (edițiile 1954, 1957-1960), precum și a revistei „Chipăruș”. A fost consultată întreaga colecție a revistei apărută în perioada anilor 1958-1989, fiind descoperite desenele „La joc” (1958, nr. 8, pp. 4-5) și „Oprirea autobuzului” (1958, nr. 7, p. 7).

Catalogul este legat de proiectul cultural „Valentina Rusu-Ciobanu – 100 de ani de la naștere” (2020), care a constat în realizarea primei expoziții personale la București, în demersul căruia a cuprins și întocmirea unei arhive digitale, realizarea unui material video interactiv despre viața și opera pictoriței, crearea Realității Virtuale a atelierului, de centenarul artistei [7].

Lansarea catalogului raisonné „Valentina Rusu-Ciobanu”

Pe data de 26 octombrie 2023 în incinta Universității Naționale de Arte „George Enescu” din Iași a avut loc lansarea catalogului *raisonné* „Valentina Rusu Ciobanu”, la conferința dedicată operei pictoriței „Valentina Rusu-Ciobanu. Redescoperire”. Vorbitorii au fost dr. Adrian Stoleriu, decan al Facultății de Arte Vizuale și Design a UNAGE (cuvânt de deschidere); prof. univ. dr. Constantin I.

Ciobanu; prof. univ. dr. Codrina-Laura Ioniță; Vladislava Pahomea, studentă, AMTAP; moderator Mirela Nagâț [2].

În cadrul acestor evenimente a fost lansat și numărul 8-9, 2023 al revistei de cultură „Timpul”. Acest număr include un dosar amplu dedicat Valentinei Rusu-Ciobanu, axat pe portretele de scriitori și cineaști realizate de artistă, printre care se află Emil Loteanu (1967), Alecu Russo (1968), Ion Druță (1969), Constantin Stamati (1970), Igor Crețu (1971), Vera Malev (1972), Grigore Vieru (1972), Serafim Saka (1973), Simion Ghimpu (1975), Leonida Lari (1975), Lidia Istrati (cca 1975-1979) ș. a. Reproductorile sunt însoțite de texte semnate de cronicari, esești și critici de film: Cristian Ispas, Ioan Stanomir, Mirela Nagâț, Victor Cobuz, Adina Dinițoiu și

Victor Morozov, sub coordonarea lui Bogdan Crețu [12].

Pe data de 28 octombrie 2023, catalogul *raisonné* „Valentina Rusu-Ciobanu” a fost lansat și la Chișinău, la Casa Sainciuc-Rusu Ciobanu, în ziua comemorării a 103 ani de la nașterea Valentinei Rusu-Ciobanu. În calitate de vorbitori au fost Lică Sainciuc, descendent, artist plastic; Guido Beltrani, director al Biroului de Cooperare al Elveției în Republica Moldova; dr. Constantin I. Ciobanu; Victoria Nagy Vajda, manager de proiect; Elena Balinschi și Aurelian Lavric, cercetători; Nelly Canțer, Larisa Zubcu, Andrei Sclifos, Tudor Zbârnea, Anastasia Gurschi, invitați; Victoria Melnic, rector AMTAP; Vladislava Pahomea, studentă, AMTAP; Irina Șleahu, gazda evenimentului; Vitalie Ciobanu, moderator [3, 8].

De la stânga la dreapta: Victoria Nagy Vajda, manager de proiect, editor; Vitalie Ciobanu, moderator; Elena Balinschi și Aurelian Lavric, cercetători.

Concluzii

Valentina Rusu-Ciobanu a lăsat un patrimoniu valoros de lucrări, aflate azi în muzeele din Republica Moldova și din Federația Rusă. În România un singur tablou al artistei figurează în colecția Pinacotecii Municipiului București, grație unei donații private din 2020. Însă cea mai mare parte a lucrărilor se păstrează în colecția familiei.

Catalogul *raisonné*, lucrare de referință, oferă o prezentare exhaustivă a operei, are menirea să contribuie la redescoperirea creației artistei și este o resursă valoroasă pentru istorici de artă, dar și pentru toți cei pasionați de artă în general.

Contribuția Bibliotecii Naționale în realizarea acestui proiect este una esențială, deoarece instituția își exercită funcția de depo-

zit legal, păstrând și promovând documentele de patrimoniu. Trebuie să fim conștienți că, în timpurile noastre, fără cercetare și,

respectiv, fără o promovare asiduă și inteligentă, nu vom avea artiști și opere care să fie cunoscuți/cunoscute la nivel mondial.

Referințe bibliografice:

1. CATALOGUE raisonné. Disponibil: https://en.wikipedia.org/wiki/Catalogue_raisonn%C3%A9 [accesat 2024-04-04].
2. CONFERINȚĂ și lansarea catalogului raisonné „Valentina Rusu-Ciobanu”. Arbor comunicat. Disponibil: <https://www.arborinstitute.eu/conferinta-si-lansarea-catalogului-raisonne-valentina-rusu-ciobanu/> [accesat 2024-04-04].
3. EMISIUNEA „Obiectiv Comun” de la TVR Moldova despre Valentina Rusu-Ciobanu și catalogul raisonné al pictoriței basarabene. Postare pe Facebook. 2023-10-27. Disponibil: <https://www.facebook.com/watch/?v=294280610189934> [vizualizat 2024-04-04].
4. ÎN Republica Moldova a fost lansat primul Catalog Raisonne. Cele două volume sunt dedicate vieții și operei Valentinei Rusu-Ciobanu. Disponibil: <https://moldova1.md/p/18508/in-republica-moldova-a-fost-lansat-primul-catalog-raisonne-cele-doua-volume-sunt-dedicat-vietii-si-operei-valentinei-rusu-ciobanu> [accesat 2024-04-04].
5. NAGI VAJDA, Victoria (ed.). Valentina Rusu-Ciobanu: Catalog Raisonné. vol. 1. București, 2023. ISBN 978-973-0-38478-9. Disponibil: http://www.valentinarusuciobanu.com/wp-content/uploads/2019/01/Catalog-raisonne.-Valentina-Rusu-Ciobanu_VOL.I.pdf
6. NAGI VAJDA, Victoria (ed.). Valentina Rusu-Ciobanu: Catalog Raisonné. vol. 2. București, 2023. ISBN 978-973-0-38411-6. Disponibil: http://www.valentinarusuciobanu.com/wp-content/uploads/2019/01/Catalog-raisonne.-Valentina-Rusu-Ciobanu_VOL.II_.pdf
7. OLARIU, Elena (ed.) și Victoria NAGY VAJDA (ed.). Valentina Rusu-Ciobanu: 100 de ani de la naștere. București: Oscar Print, 2020. ISBN 978-973-668-530-9. Disponibil: <https://www.arborinstitute.eu/wp-content/uploads/2022/05/Valentina-Rusu-Ciobanu.-Bucuresti.-2020.pdf> [accesat 2024-04-04].
8. RUSU CIOBANU, Valentina. Lansare catalog raisonné „Valentina Rusu-Ciobanu”, Chișinău. Postare pe Facebook. 2023-10-28. Disponibil: <https://www.facebook.com/media/set?vanity=100ValentinaRusuCiobanu&set=a.846815230781582> [accesat 2024-04-04].
9. [RUSU CIOBANU, Valentina]. Opere de artă. Disponibil: <http://www.valentinarusuciobanu.com/opere> [accesat 2024-04-04].
10. [RUSU CIOBANU, Valentina]. Tablouri narative. Disponibil: <https://www.youtube.com/@arborassociationforculture3726> [accesat 2024-04-04].
11. SAVA, Cristian (reporter). Obiectiv Comun. Lansarea proiectului cultural „Valentina Rusu-Ciobanu”. 2023-10-27. Disponibil: <https://tvr Moldova.md/article/021abd2f7f867850/obiectiv-comun-lansarea-proiectului-cultural-valentina-rusu-ciobanu.html> [accesat 2024-04-04].
12. TIMPUL. Revistă. 2023, nr. 8-9.
13. VALENTINA Rusu-Ciobanu. Blog. Disponibil: <http://www.valentinarusuciobanu.com/> [accesat 2024-04-04].

ZIUA NAȚIONALĂ A LECTURII LA BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Veronica BORSȘ

ORCID 0000-0002-5759-3324

Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Rezumat: Articolul relevă activitățile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova organizate în contextul Zilei Naționale a Lecturii, ediția 2024. Articolul reflectă activitățile socio-culturale și educaționale prin care se evidențiază, promovează și se scot în prim-planul vieții culturale lectura și rolul ei în societate, importanța acesteia în dezvoltarea persoanelor și a societății. Programul de acțiuni consacrat Zilei Naționale a Lecturii 2024 au inclus discuții publice, inițiative comunitare de lectură publică, sesiuni consultative, conferințe, expoziții de documente, serate literar-muzicale, întâlniri cu scriitorii, lansări de carte, cluburi literare etc.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională, activități socio-culturale, activități educaționale, parteneriate, Programul Național LecturaCentral.

Abstract: This article reveals the activities of the National Library of the Republic of Moldova in the context of the National Reading Day-2024. It reflects the socio-cultural and educational actions and bring into cultural life the reading, highlights and promotes its role in society and its importance in personality and social development. The program of National Reading Day 2024 included public discussions, community initiatives of public reading, advisory sessions, conferences, document exhibitions, literary and musical evenings, meetings with the writers, book presentations, literary clubs, etc.

Keywords: National Library, socio-cultural activities, educational activities, partnerships, Lectura-Central National Program.

La 14 februarie, în Republica Moldova este marcată Ziua Națională a Lecturii, sărbătoare instituită în țara noastră în anul 2022, în contextul Zilei Internaționale a Cititului Împreună și aniversării poetului Grigore Vieru.

Cu acest prilej Biblioteca Națională a Republicii Moldova a organizat activități culturale, sociale și educaționale prin care se evidențiază, promovează și se scot în prim-planul vieții culturale lectura și rolul ei în societate, importanța acesteia în dezvoltarea persoanelor și a societății. Ținând cont de aspirațiile europene ale Republicii Moldova, bibliotecile și-au determinat prioritățile pentru anul 2024 axându-le pe implicarea și realizarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și sunt determinate să promoveze valorile și principiile europene prin lectură.

Programul de acțiuni consacrat Zilei Naționale a Lecturii 2024 a inclus discuții publice, inițiative comunitare de lectură

publică, sesiuni consultative, conferințe, expoziții de documente, serate literar-muzicale, întâlniri cu scriitorii, lansări de carte, cluburi literare etc.

În cadrul programului de acțiuni consacrate lecturii, a fost organizată sesiunea consultativă în contextul Zilei Internaționale a Lecturii cu Voce Tare și Zilei Naționale a Lecturii în Republica Moldova, cu scopul de a oferi bibliotecilor suport informațional și documentar pentru a evidenția rolul primordial al bibliotecilor și al bibliotecarilor.

Pentru a marca Ziua Internațională a Lecturii cu Voce Tare, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a inițiat Campania națională „Citim cu voce tare împreună”, pentru a concentra eforturile bibliotecilor din Sistemul Național de Biblioteci și a celebra impactul unic și forța lecturii cu voce tare, a evidenția importanța acesteia pentru susținerea cunoașterii și educației și a asocia eforturile bibliotecilor, instituțiilor educaționale, comunităților pentru promovarea lecturii.

Instituția a desfășurat în cadrul acestei inițiative, un program de lectură publică „Citim poveștile Reginei Maria a României”, promovând valorile general umane prin intermediul basmelor alături de Elena Pintilei, director al BNRM, Iulian Filip, dr. în filologie, poet, dramaturg, și copiii de la liceele din municipiul Chișinău.

Evenimentul dedicat lecturii „Read Out Loud Day”, cu participarea lui Bob Eckhart, bursier al programului Fulbright, a fost marcat și de provocarea „Ghicește cartea”, participanții fiind implicați într-un joc distractiv și educativ de a ghici titlurile cărților citite, totodată încurajându-i pe elevi să citească, povestind despre cum lectura a avut un impact pozitiv asupra propriei sale vieți.

În colaborare cu Filarmonica Națională „S. Lunchevici” și Uniunea Muzicienilor din Moldova, a fost organizată o serată muzical-poetică în cadrul Salonului Muzical „Poetul și Muzica”. Momentele artistice au fost prezentate de către compozitori, actori, poeți, interpreți, fiind interpretate și recitate poezii ale scriitorilor celebri clasici și contemporani.

Au fost lansate cărțile „Dimitrie Cantemir. Opere. Despre numele antice și de astăzi ale Moldovei. Istoria moldo-vlahică. Viața lui Constantin Cantemir, zis cel Bătrân, Domnul Moldovei”, autori Andrei și Valentina Eșanu, și „Aventura spectaculoasă a scrisului”, autori Veronica Cosovan și Tatiana Grușco, care vor contribui la dezvoltarea culturii generale, la descoperirea lucrurilor interesante din istoria țării, dar și istoria cărții, a scrisului și a instrumentelor de scris.

Cu prilejul Zilei Naționale a Lecturii a fost lansat *Programului Național Lectura-Central* (PNLC), cu genericul „Promovarea valorilor europene prin lectură”, fiind la a șaptea ediție. În cadrul acestui eveniment de inaugurare, a fost organizată conferința „Suntem ceea ce citim”, susținută de Oleg Serebrian, scriitor, istoric, politolog, diplomat, care a accentuat rolul lecturii în formarea personalității și dezvoltarea societății.

În anul curent vor fi desfășurate un șir de activități în vederea asigurării suportului metodologico-practic, formării abilităților și competențelor necesare ale bibliotecari-

rilor, utile pentru implicarea în realizarea obiectivelor specifice ediției a 7-a a Programului Național Lectura-Central. Programul se va axa atât pe organizarea activităților educaționale și culturale de informare a membrilor comunității despre valorile și principiile Uniunii Europene, în colaborare cu specialiști din diverse domenii, dar și cu implicarea personalului de specialitate din bibliotecile Sistemului Național de Biblioteci; cât și pe organizarea conferințelor metodologice zonale în patru zone ale Republicii Moldova. La fel vor fi coordonate și organizate activități care țin nemijlocit de implicarea utilizatorilor: desfășurarea campaniei „20 de scriitori și cercetători/20 de întâlniri”, prin promovarea patrimoniului literar național ca parte a patrimoniului european; organizarea lecțiilor publice, cu implicarea experților din diverse domenii axate pe cunoașterea valorilor europene; a campaniei „Septembrie – nicio zi fără lectură”, dedicată cunoașterii și promovării valorilor europene prin lectură; organizarea concursurilor naționale privind promovarea cărții și lecturii în biblioteci sub aspectul cunoașterii valorilor europene; desfășurarea inițiativei „Lectura ne unește”; organizarea taberei mobile de vară cu implicarea cititorilor activi, cu vârsta între 16-18 ani, în scopul atragerii tinerilor în promovarea valorilor europene prin activități de voluntariat; organizarea ediției a 6-a a Conferinței Internaționale „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”.

Cu prilejul Zilei comemorării lui Grigore Vieru, a fost expusă expoziția „Omagiul poetului păcii: Grigore Vieru”, prin care a fost pusă în evidență opera scriitorului care modelează artistic copilăria, neliniștea și suferința iubirii absolute, casa părintească, dar și tematica păcii.

Instituirea Zilei Naționale a Lecturii în Republica Moldova este o inițiativă care poate genera un interes deosebit pentru carte și relansa pasiunea pentru literatura de calitate. În felul acesta suntem cei care punem accentele potrivite pe importanța cărții și pe necesitatea lecturii. Ziua Națională a Lecturii trebuie să devină generatorul speranței unei noi abordări a relației Carte – Cititor – Lectură.

EVIDENȚA COLECȚIILOR. DIN EXPERIENȚA BIBLIOTECII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

Mariana MOTPAN
Biblioteca Națională
a Republicii Moldova

Rezumat: *Articolul se referă la procesele de bază privind evidența colecțiilor la Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Sunt reflectate aspectele specifice ce țin de evidența individuală și sumară (registrul inventar și registrul de mișcare a colecțiilor), modulul Tinread.*

Cuvinte-cheie: *evidența colecțiilor; soft Tinread, Biblioteca Națională a Republicii Moldova.*

Abstract: *This article refers to the basic processes regarding the records of the collections at the National Library of the Republic of Moldova. Specific aspects regarding individual and summary library records (inventory register and collection movement register) as well as Tinread module, are reflected.*

Keywords: *records of collections, Tinread software, National Library of the Republic of Moldova.*

Achiziția unui document în bibliotecă împune parcurgerea unui traseu standardizat, prin care acesta este luat în evidențele bibliotecii, identificat bibliografic și oferit spre lectură. Scopul evidenței documentelor achiziționate ține de cunoașterea structurii numerice și valorice a colecției [1, 3, 4].

Pentru cunoașterea permanentă și exactă a situației fiecărui document de bibliotecă și a colecțiilor în ansamblu, atât din punct de vedere cantitativ (numeric, valoric), cât și calitativ (tematic, lingvistic), bibliotecile sunt obligate să organizeze un sistem unic de înregistrare, urmărire și control al achizițiilor și mișcărilor documentelor [2]. Subliniem faptul că ne referim la *evidența tehnico-operativă* (înregistrarea achizițiilor și casărilor documentelor ca bază a managementului operativ al colecțiilor); *evidența contabilă* (reflectarea prezenței și mișcării colecțiilor de bibliotecă, a dimensiunii bănești, conform *Instrucțiunii cu privire la evidența contabilă în instituțiile*

publice, aprobate de Ministerul Finanțelor a Republicii Moldova); evidența statistică (colectarea, prelucrarea și analizarea datelor evidenței operative și contabile referitoare la dezvoltarea colecțiilor).

Biblioteca are dreptul să stabilească propria modalitate de evidență, indicatorii obligatorii și suplimentari, ținând cont de statutul bibliotecii, specificul organizării și structurii colecțiilor; să stabilească termenele de păstrare a documentelor în colecții; să reevalueze documentele; să introducă normativele de casare a documentelor lipsă din motive necunoscute; să ia decizii privind la utilizarea documentelor eliminate din fond, respectând legislația în vigoare.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) deține o colecție de 2,5 mil. de documente pe diferite suporturi (hârtie, dischete, CD-ROM, resurse electronice, casete audio-video etc). Colecția bibliotecii reflectă diversitatea și bogăția patrimoniului național și este organizată după ge-

nul de documente în felul următor: cărți, publicații seriale, documente de muzică tipărită, manuscrise, documente audiovizuale, documente electronice, documente grafice, alte documente. Orizontul tematic și lingvistic al colecțiilor este universal.

Colecțiile se completează anual atât prin recepționarea depozitului legal, abonare, achiziții, schimb internațional, precum și prin donații. Oricare ar fi modalitatea sau sursa de completare, documentele pot intra în patrimoniul bibliotecii numai în baza unor acte corespunzătoare. La primirea documentelor, bibliotecarul, în mod obligatoriu, verifică integritatea coletelor, confruntă conținutul lor cantitativ și valoric cu actele însoțitoare, cum ar fi: facturi, bonuri, chitanțe, acte de transfer sau donație ș.a., controlând concomitent și starea fizică a lor. Pentru documentele achiziționate fără act însoțitor bibliotecarul completează un act de primire.

Toate publicațiile achiziționate în bibliotecă poartă ștampila bibliotecii. Aceasta se aplică, de regulă, pe pagina de titlu, în mijlocul câmpului alb dintre titlu și datele de apariție, și pe pagina 17, care mai este numită și pagina de control. Ștampila se aplică și pe ilustrații, pliante, hârtie, scheme etc., care nu au fost incluse în paginatie. Publicațiile periodice se ștampilează la primirea acestora pe prima pagină a fiecărui număr. La documentele electronice ștampila se aplică pe ambalajul CD-ului și DVD-ului, pe eticheta și supracoperta discului, pe blankul benzii magnetice și pe cutia acesteia, pe casetă și pe eticheta casetei, pe ambalajul dispozitivelor și al microfilmului. În vederea administrării și păstrării corespunzătoare, colecția BNRM este supusă evidenței conform prevederilor „Regulamentului privind gestiunea colecțiilor de bibliotecă”.

Registrul de Mișcare a Colecțiilor (RMC) este instrumentul prin care se realizează evidența primară, care se referă la fiecare stoc. Înregistrarea se face în ordinea achiziționării în patrimoniul bibliotecii. Acest tip de date acumulează și reflectă informații privind: dinamica internă a colecțiilor; proveniența fiecărui stoc înregistrat în conformitate cu actele de însoțire, de primire sau scădere; mărimea colecției, prin raportarea matematică a achi-

zițiilor și casărilor la totalul colecției existente la începutul perioadei luate în calcul; valoarea colecției, prin raportarea stocurilor valorice achiziționate și casate la valoarea existentă la începutul perioadei de referință. RMC este compus din trei părți:

- I. *Achiziții*: înregistrarea, pe un singur rând, a întregului stoc de documente primite (fiecărui lot i se atribuie un număr în registru, numărătoarea stocurilor înregistrate începe cu nr.1 în fiecare an), a nr. actului însoțitor, datei înregistrării, provenienței, numărului total de documente intrate în bibliotecă (cantitatea, valoarea), repartizarea cantitativă, după conținut și limbi, mențiuni;
- II. *Casări*: înregistrarea casării documentelor din colecția bibliotecii din diferite motive, conform procesului verbal, cuprinzând rubricile: data înregistrării, nr. actului de casare, data aprobării actului, numărul total al documentelor ieșite din colecția bibliotecii (cantitatea, valoarea), repartizarea cantitativă, după conținut și limbi, repartizarea după cauzele casării, mențiuni;
- III. *Recapitulare*: oglindirea totală a achizițiilor și casărilor pe parcursul anului și existente la începutul anului premergător, cuprinzând rubricile: mișcarea colecțiilor (existente la începutul anului, achiziționate pe parcursul trimestrului, casate în cursul trimestrului, existente la sfârșitul anului), numărul total al documentelor (cantitatea, valoarea), repartizarea cantitativă, după conținut, după limbi, mențiuni.

Evidența individuală a documentelor achiziționate este reflectată în Registrul Inventar (RI), documentul de evidență, tipizat, care reflectă situația în ordinea achiziționării documentelor pentru colecția bibliotecii. Conform *Regulamentului privind gestionarea colecțiilor de bibliotecă*, Biblioteca Națională stabilește un mod unic de evidență individuală a cărților în registrele de inventar conform formatului tipografic (4 formate tipografice), indiferent de limbă și locul publicației. Pentru evidența colecției de publicații (carte) sunt ținute patru registre de inventar, notând formatul tipografic prin cifre romane I-IV:

- I – cuprinde formatul M (pentru cărți cu

- dimensiunea până la 21 cm.);
- II – cuprinde formatul C (pentru cărțile cu dimensiunea 21-24 cm.);
- III – cuprinde formatul B (pentru cărțile cu dimensiunea 24-27 cm.);
- IV – cuprinde formatul F (pentru cărțile cu dimensiunea 27 cm și mai mult).

Această evidență are ca scop înregistrarea nominală a fiecărui document. La BNRM sunt aplicate două modalități de înregistrare a documentelor: RI și Fișa de evidență individuală (fișa de catalog). Completarea registrului inventar se efectuează în felul următor: fiecare unitate de evidență se înscrie pe un singur rând din registrul inventar, sub un număr, ce-i va aparține numai acestui exemplar; numerotarea în registrul inventar se face de la nr.1; autorul, titlul, locul editării se scriu în limba în care este tipărită cartea; prețul cărții se consemnează pentru fiecare exemplar; în rubrica *Mențiuni* se consemnează numărul și data documentului, în baza cărora se scot documentele din fondul bibliotecii.

Registrul inventar constituie cel mai important document de evidență al publicațiilor și este necesar să fie păstrat cu grijă. Înainte de a fi folosit, el trebuie legat și numerotat. Pe ultima pagină se va consemna numărul de pagini conținute, numerele de inventar, după care urmează data și semnătura bibliotecarului.

Periodicele sunt înregistrate în fișa de evidență preliminară (pentru ziare și reviste), proces realizat până la constituirea acestora în volum (unități de evidență) și pentru a se urmări completitudinea fiecărei colecții. Pe fișe se notează titlul publicației, periodicitatea (numărul de apariții), numărul de exemplare abonate, unde s-a făcut abonamentul (furnizorul, instituția editoare, adresa acestora etc.).

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECONOMIA Moldovei: Cadru de reglementare. Chișinău: BNRM, 2006. Vol. 4. 149 p. ISBN 978-9975-9954-2-9.
2. ENACHE, Ionel. Necesitatea planificării serviciilor de bibliotecă. In: Buletin ABIR. 1999, Vol. 10, nr. 1, pp. 9-14.
3. REGULAMENT privind gestionarea colecțiilor de bibliotecă. Aprobabil prin ordinul nr. 196 din 03.10.2022 al ministrului culturii. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134445&lang=ro (accesat 2024-04-19).
4. SANDU, Irina. Dezvoltarea colecțiilor în bibliotecile universitare românești contemporane. In: Buletin ABIR. 2002, vol. 13, nr. 1, pp. 23-25.
5. STOICA, Ion. Criza în structurile infodocumentare: sensuri și semnificații contemporane. Constanța: Ex Ponto, 2001. 221 p. ISBN 973-8227-08-9.

Unitatea de evidență pentru publicații seriale de bibliotecă se constituie în funcție de numărul de pagini pe care le conține, de numărul de apariții și după necesitatea de circulație a publicației. Astfel fiecare număr de reviste voluminoase, de la 100 de pagini în sus, alcătuiește un volum de bibliotecă, în timp ce alte reviste ale căror numere au mai puțin de 100 de pagini vor constitui împreună un volum de bibliotecă, colecția fiind formată din mai multe numere legate la un loc (de obicei, se leagă pe 3 luni, 6 luni sau chiar pe un an). Ziarele se leagă într-un volum cu o periodicitate de 3 luni. Procesul de ștampilare și inventariere este asemănător cu al cărților, cu unica deosebire: că se acordă un singur număr de inventar tuturor numerelor care alcătuiesc un volum de bibliotecă.

Toate registrele de evidență ținute la BNRM sunt numerotate (cu cifre române) și consemnate într-un registru, al cărui conținut este organizat pe capitole în funcție de categoriile de documente.

Facturile, chitanțele, procesele verbale, actele și borderourile ce însoțesc documentele achiziționate, alte documente sunt transmise la contabilitate (o dată pe lună în baza semnării acestora) pentru evidența contabilă. Contabilitatea înregistrează în mod obligatoriu verificarea documentelor care stau la baza evidenței primare, confruntând periodic valoarea fondului cu datele de evidență tehnico-operativă. Documentele contabile nu se recuperează, se păstrează în arhivă.

În concluzie, menționăm că evidența documentelor achiziționate de bibliotecă ține de mai multe procese și operații tehnologice, care necesită multă atenție, corectitudine, cunoaștere exactă a modului de lucru cu RI și RMC, deschizând calea acestora spre lectură și spre utilizator.

IMPLICAREA BIBLIOTECILOR DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL TEHNIC ÎN PROGRAMELE DE TRANSFORMARE ȘI PROMOVARE A COMUNITĂȚILOR

Tatiana AMBROCI

ORCID 0009-0001-1978-5501

I.P. Centrul de Excelență în Construcții

Rezumat: Articolul prezintă rezultatele cercetării care a avut drept scop reliefarea rolului și impactului bibliotecilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic în procesul de promovare și transformare a comunităților. Perioada de culegere a datelor a cuprins lunile februarie–martie 2024, fiind distribuite chestionare prin poșta electronică în toate instituțiile de învățământ profesional tehnic. Au fost rambursate 53 de chestionare, în baza cărora a fost efectuată analiza datelor. La final, autorul sintetizează propunerile adresate Ministerului Culturii al Republicii Moldova, centrelor biblioteconomice departamentale și altor structuri de profil pentru soluționarea unor probleme ale bibliotecilor din ÎPT. **Cuvinte-cheie:** bibliotecă din instituția de învățământ profesional tehnic, cercetare a necesităților de formare profesională, programee de transformare și promovare a comunităților, diversificare a serviciilor.

Abstract: This article presents the results of the research aiming to highlight the role and impact of libraries in professional technical education institutions in the process of promoting and transforming communities. The data collection period covered the months February–March 2024, questionnaires were distributed by e-mail in 88 technical vocational education institutions. 53 questionnaires were delivered, based on them the data analysis was carried out. The author summarizes proposals in this context addressed to the Ministry of Culture of the Republic of Moldova, departmental library centers and other specialized structures.

Keywords: libraries in technical vocational education institutions, research of professional education needs, diversification of services.

În era digitală în continuă evoluție, bibliotecile de învățământ au devenit piloni esențiali în transformarea comunităților prin intermediul proiectelor și programelor, care vin în sprijinul educației, prin serviciile și facilitățile oferite membrilor comunității. Aceste instituții nu doar oferă acces la cunoștințe, ci sunt promotori activi ai schimbării, inovației, creativității și gândirii critice în rândul utilizatorilor. Tendința spre modernizarea continuă a serviciilor și produselor, realizarea proiectelor creative bazate pe educația culturii informației și dezvoltarea par-

teneriatelor durabile, centrate pe nevoile membrilor comunității, determină bibliotecile să devină motoare ale schimbării în instituțiile în care activează, contribuind, astfel, la îmbunătățirea calității procesului de învățare și la pregătirea membrilor comunității pentru provocările viitorului.

Prioritatea anului 2023, lansată de Biblioteca Națională a Republicii Moldova în cadrul Forumului Managerilor pentru toate bibliotecile din Sistemul Național de Biblioteci, s-a axat pe susținerea incluziunii digitale, sociale și culturale a membrilor comunității și, ca rezultat, pe

îmbunătățirea calității vieții oamenilor. Una din inițiativele-cheie lansate în cadrul acestei reuniuni a fost implicarea bibliotecilor în programele de transformare și promovare a comunităților, ce se referă la acțiuni întreprinse de biblioteci în direcția ajustării colecțiilor la necesitățile actuale ale membrilor comunității, dezvoltării/digitizării colecțiilor de memorie locală, lărgirii accesului la informație prin intermediul resurselor informaționale, diversificării metodelor biblioteconomice de promovare a comunității, identificării resurselor deschise privind stocarea informației de memorie locală, respectării „Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe”, nr. 230 din 28.07.2022, în vederea digitizării colecției de memorie locală și oferirea accesului deschis etc. [4].

Bibliotecile din învățământul profesional tehnic (ÎPT) au fost întotdeauna considerate centre informaționale și spații de promovare a cunoașterii și culturii în instituțiile de învățământ, iar în ultimii ani ele au evoluat și s-au modernizat, grație reformelor din sistemul educațional. Proiectele de educație digitală implementate în învățământul profesional tehnic, unde se regăsesc și bibliotecile, au fost cheia pentru îmbunătățirea accesului la tehnologie și la resursele online. În perioada pandemică în toate instituțiile de învățământ s-au desfășurat acțiuni de alfabetizare digitală, instruire de utilizare a unor instrumente și platforme online, la care a participat și personalul din biblioteci. Facilitarea accesului la echipamente și software necesare pentru dezvoltarea competențelor digitale a utilizatorilor a fost și rămâne a fi un deziderat pentru bibliotecile din ÎPT în scopul sprijinului incluziunii digitale și reducerii decalajului digital în comunitate.

În ultimii ani bibliotecile din ÎPT nu sunt vizibile în comunitatea profesională, sunt absente la reuniunile profesionale, organizate atât în format fizic, cât și online, nu sunt remarcate nici pe rețele sociale. Despre activitatea acestor instituții se cunoaște doar din cercetările statistice anuale 6-c. Fondul Special pentru Manuale reușește să întrunească bibliotecarii din această rețea, unde sunt discutate doar subiectele privind implementarea Schemei de

Închiriere a Manualelor. Ultima reuniune profesională care a întrunit bibliotecarii din toate instituțiile profesionale tehnice a avut loc în luna decembrie 2019.

Pentru a identifica modalitatea de implicare a bibliotecilor din ÎPT în proiecte și programe de promovare și transformare a comunităților servite, am inițiat această cercetare, care și-a mai propus să determine rolul și impactul bibliotecilor din ÎPT în procesul de promovare și transformare a comunităților, furnizând informații utile pentru dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor și programelor acestora.

Scopul acestei cercetări este de a investiga modul și nivelul de implicare a bibliotecilor din ÎPT în promovarea și transformarea comunităților pe care le deserveșc, în contextul priorității anului 2023 privind susținerea incluziunii digitale, sociale și culturale a membrilor comunității.

Obiectivele cercetării:

- identificarea activităților, serviciilor prestate și programelor în scopul promovării și transformării comunităților,
- identificarea problemelor și dificultăților cu care se confruntă bibliotecarii din ÎPT;
- identificarea necesităților de formare continuă;
- determinarea direcțiilor de îmbunătățire și soluționare a problemelor.

Drept **metodă de cercetare** pentru acest studiu a fost selectată ancheta sociologică, ca instrument fiind utilizat chestionarul. Perioada de culegere a datelor a cuprins lunile februarie–martie 2024. Durata de completare a chestionarelor a constituit 10 minute. Volumul eșantionului a fost de 88 de chestionare distribuite prin poșta electronică în toate instituțiile de învățământ profesional tehnic. Au fost rambursate 53 de chestionare, în baza cărora a fost efectuată analiza datelor.

La sondaj au participat 6 biblioteci din centrele de excelență din 13 existente (46%), 16 biblioteci de colegiu din 37 (43%), 27 de școli profesionale din 38 existente (71%); total eșantionul constituind 60,2%. Bibliotecile participante la sondaj aparțin instituțiilor cu profile tehnic, agrar, economic, medicină, pedagogic și arte.

Chestionarul a inclus 24 de întrebări,

dintre care 18 de tip închis, cu opțiuni de răspuns, și 6 întrebări de tip deschis.

Analiza datelor prezentate în chestionare. În cadrul cercetării am încercat să identificăm sursele de informare ale bibliotecarilor din ÎPT privind prioritățile profesionale și inițiativele-cheie ale anului calendaristic, lansate de Biblioteca Națională în cadrul Forumului Managerilor în anul

2022. La întrebarea numărul 1 (*De unde vă informați despre prioritățile profesionale ale anului calendaristic, recomandate pentru Sistemul Național de Biblioteci?*), cea mai mare parte din respondenți (36 de respondenți, 67.9%) a menționat centrele biblioteconomice, 30 de respondenți (56,6%) – rețelele sociale. Doar 4 bibliotecari au participat la Forumul Managerilor 2022.

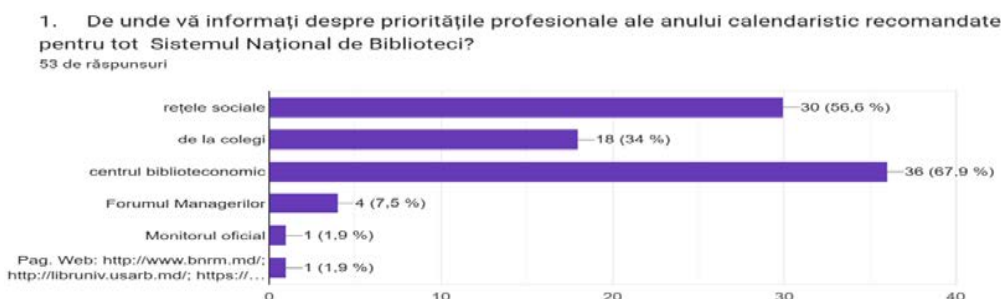

Fig. 1.

La întrebarea a 2-a (*Selectați din prioritățile anului 2023, care se reflectă în planul anual al bibliotecii în care activați.*), 38 respondenți au bifat inițiativa-cheie de a îmbunătăți operarea și managementul de bibliotecă, 21 de biblioteci (40,4%)

reflectă în plan prioritatea de implicare în programele de promovare și transformare a comunităților și 18 biblioteci (34,6%) – prioritatea de a orienta serviciile spre dezvoltarea durabilă și integrarea europeană a Republicii Moldova.

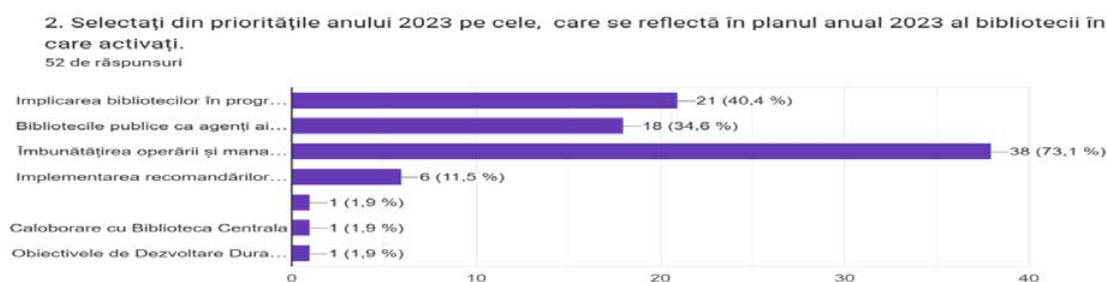

Fig. 2.

La întrebarea a 3-a (*Bifați din variantele propuse acțiunile pe care le-ați desfășurat Dvs. în direcția transformării și promovării comunităților.*), 34 de respondenți (65,4%) au inclus în programele lor activități de ajustare a colecțiilor la necesitățile membrilor

comunității, 31 de respondenți (59,6%) – lărgirea accesului la informație prin intermediul resurselor informaționale, 18 respondenți (34,6%) au selectat diversificarea metodelor biblioteconomice de promovare a comunității.

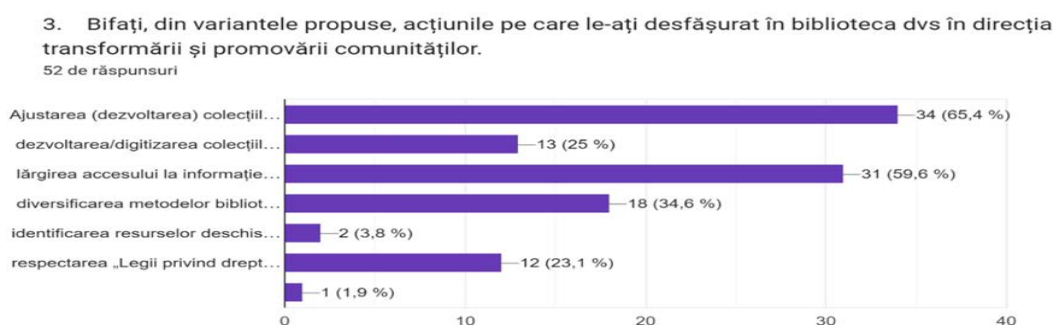

Fig. 3.

A fost necesară pentru această cercetare și prioritatea de a afla ce servicii oferă bibliotecile comunităților pentru a contribui la promovarea și transformarea acestora. Serviciile expoziționale de resurse informaționale – tematice, omagiale, zile ale informației – au fost cele mai des oferite utilizatorilor pentru a promova comunitățile (47 de respondenți,

90,4%); 20 de respondenți (38,5%) au menționat întâlnirile cu personalitățile din comunitate, scriitorii, poeții, oamenii de afaceri; 21 de bibliotecari (40,4%) au menționat proiectele și programele de promovare și transformare a comunităților; 16 respondenți (30,8%) – activitățile de formare a culturii informației.

4. Specificați serviciile cel mai des oferite membrilor comunității, prin intermediul cărora ați contribuit la promovarea comunității.

52 de răspunsuri

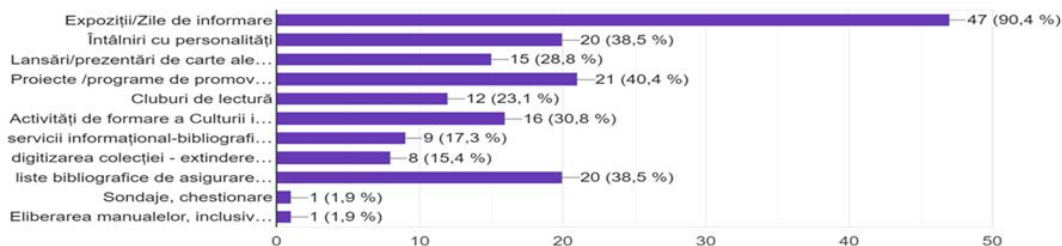

Fig. 4.

Interacțiunea bibliotecilor cu utilizatorii prin intermediul rețelelor sociale, paginilor web, blogurilor etc. este o tendință în evoluție rapidă, care atrage un număr foarte mare din comunitatea servită. Cu cât membrii comunității sunt mai valoroși pentru bibliotecă și biblioteca se implică mai activ în viața membrilor comunității, cu atât și comunitatea este mai democratică, mai ar-

monioasă, mai valoroasă [3].

La întrebarea a 5-a (*Selectați metodele cele mai eficiente de promovare a bibliotecii, a serviciilor și a comunității utilizate de biblioteca Dvs. în anul 2023.*), respondenții au menționat rețelele sociale (40 de respondenți, 75,5%) și pagina web a instituției de învățământ (22 de respondenți, 41,5%).

5. Selectați metodele cele mai eficiente de promovare a bibliotecii, a serviciilor și a comunității, utilizate de biblioteca dvs în anul 2023.

53 de răspunsuri

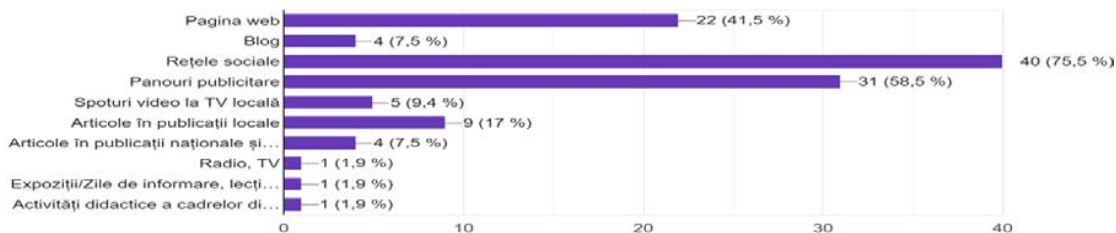

Fig. 5.

Au urmat în chestionar 4 întrebări de tip deschis, la care, cu regret, nu au răspuns toți respondenții. La întrebarea a 6-a (*Enumerați 2-3 activități concrete organizate în anul 2023 de biblioteca Dvs., care au contribuit la promovarea și dezvoltarea comunității instituționale sau locale, teritoriale, unde activează biblioteca*), bibliotecile din învățământul profesional tehnic au prezentat o gamă diversă de servicii și activități utilizatorilor prin care promovează comunitățile: 45 de respondenți au

menționat Nocturna Bibliotecilor 2023, cluburile de lectură, cinaurile literare, maratoanele literare, medalioanele literare, serile de muzică de cameră, recitalurile, TVC, concursurile literare, lansările și prezentările de carte etc.; 6 respondenți nu au menționat nicio activitate.

Parteneriatele cu organizațiile publice sau private locale reprezintă o modalitate deosebită pentru ca biblioteca să își extindă serviciile. Crearea parteneriatelor cu alte biblioteci permite oferirea unui serviciu

mai atractiv utilizatorilor [5].

La întrebarea a 7-a (*Menționați 1-2 parteneri (biblioteci, instituții, ONG, etc.) cu care ați colaborat cel mai intens în anul 2023*), respondenții au menționat liceele, colegiile, școlile profesionale din localitate, agenții economici din localitate, firmele, ONG-urile, APL-urile, bibliotecile publice, BNRM, BRTȘ, BȘ UTM, BȘ ASEM, BȘ USARB, BAMTAP, Muzeele, centrele de sănătate, palatul/casa de cultură/casa de creație etc.; 6 respondenți nu au răspuns la această întrebare.

La întrebarea a 8-a (*Specificați 2-3 activități de promovare a comunității, organizate în colaborare cu partenerii bibliotecii Dvs., alte biblioteci/organizații/instituții.*), 19 respondenți nu au menționat nicio activitate. Paradoxal este faptul că unele biblioteci nu au menționat partenerii, dar au specificat activitățile realizate în parteneriate. Alți respondenți au menționat partenerii, dar nu au realizat activități comune și nu au participat la activitățile partenerilor. O parte din activitățile menționate în răspunsurile la întrebarea a 6-a se repetă și în răspunsurile la întrebarea a 8-a. Printre activitățile menționate de respondenți remarcăm discuțiile publice în parteneriat cu Centrul ONU BNRM, lansările/prezentările de carte, întâlnirile cu scriitorii, personalitățile notorii – activități organizate în parteneriat cu bibliotecile publice teritoriale etc.

Bibliotecarii din ÎPT reacționează mai puțin la întrebările de tip deschis, fapt remarcat și în cadrul altor sondaje. La întrebările 8 și 9 din chestionar, unde trebuiau să menționeze activitățile concrete realizate în parteneriate, am avut doar 39 de răspunsuri, și 45 acolo unde trebuiau să menționeze activitățile apreciate de către comunitatea instituțională ca fiind relevante.

În opinia Ludmilei Corghenci, biblio-

teca este unicul promotor în comunitate al competențelor de cultura informației, deținerea cărora este importantă pentru fiecare membru al comunității: este vorba despre cunoștințe, abilități și atitudini privind accesarea informației, evaluarea acesteia și utilizarea etică și corectă a proprietății intelectuale [3]. Faptul că comunitatea instituțională apreciază înalt activitățile bibliotecii ce țin de educarea culturii informației ne face să credem că membrii comunității solicită aceste servicii și le așteaptă de la bibliotecari. Prin aceste activități bibliotecile contribuie la transformarea membrilor comunității, formându-le competențe de cultură a lecturii, a informației, a gândirii critice și a comunicării virtuale.

În cadrul acestui studiu ne-am propus să aflăm despre succesele bibliotecilor așa cum le percep bibliotecarii, astfel, la întrebarea a 10-a din chestionar (*Menționați 1-3 factori de succes în anul 2023 pentru bibliotecar/bibliotecă.*), respondenții au menționat: aprecierea activității bibliotecii cu calificativul „foarte bine” de către comisia Fondului Special de Manuale în cadrul controlului, evaluarea bibliotecilor și atribuirea categoriilor III, II, I, aprecieri înalte pentru performanțe (3 diplome), contribuții la acreditarea instituției de învățământ, achiziții de carte valoroase de specialitate și beletristică, dotare cu mobilier nou, dotarea bibliotecii cu echipament tehnic, participarea în proiecte, activități în parteneriat, creșterea numărului de intrări în bibliotecă, creșterea numărului de doritori de a participa la activitățile bibliotecii etc.

Din 53 de respondenți care au răspuns la întrebarea a 11-a (*Sunteți satisfăcuți de locul de muncă?*), 34 de bibliotecari (64,2%) au răspuns că sunt satisfăcuți, iar 34% au specificat că sunt satisfăcuți parțial.

11. Sunteți satisfăcut de munca în bibliotecă?
53 de răspunsuri

Fig. 6.

Ne-am propus să identificăm aspectele sau motivele de satisfacție la locul de muncă ale bibliotecarilor, astfel, din variantele selectate de respondenți, am constatat că cea mai mare satisfacție profesională la locul de muncă bibliotecarii o primesc

de la comunicarea eficientă cu comunitatea internă – 43 de respondenți (84,3%), de la aprecierea și susținerea din partea administrației instituției de învățământ – 39 de respondenți (76,5%) și condițiile de muncă bune – 37 de respondenți (72,5%).

12. În caz că sunteți satisfăcut de munca în bibliotecă, bifați acele aspecte de care sunteți satisfăcut.

51 de răspunsuri

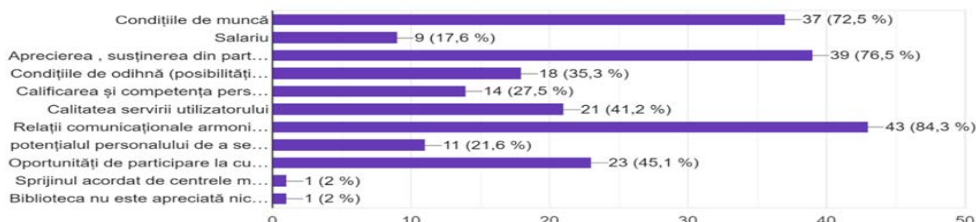

Fig. 7.

La întrebarea a 13-a, respondenții au selectat motivele de insatisfacție la locul de muncă, astfel, am remarcat, în urma analizei răspunsurilor, că bibliotecarii din ÎPT nu

sunt satisfăcuți de salarii – 27 de respondenți (73%) și de suprasolicitarea la locul de muncă: prea multe cerințe și sarcini.

13. În caz că nu sunteți satisfăcuti, bifați motivele posibile ale insatisfacției.

37 de răspunsuri

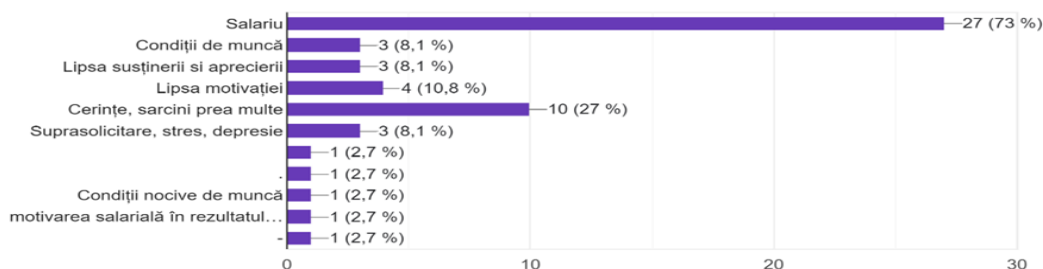

Fig. 8.

Prin acest sondaj am dorit să identificăm și problemele cu care se confruntă bibliotecarii la locul de muncă, ca ulterior să venim cu propuneri și soluții. La întrebarea a 14-a (*Ce dificultăți întâmpinați la locul de mun-*

că?), cei mai mulți bibliotecarii au selectat lipsa resurselor financiare pentru achiziții (18 respondenți, 34,6 %), lipsa experienței (12 respondenți, 23,1 %), volum mare de muncă (11 respondenți, 21,2%).

14. Ce dificultăți întâmpinați la locul de muncă?

52 de răspunsuri

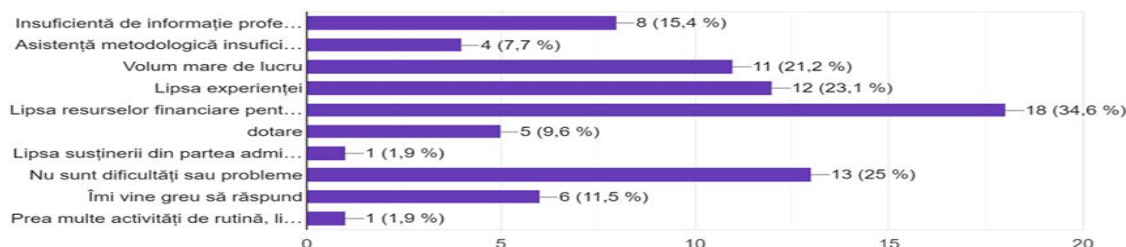

Fig. 9.

Pentru a obține mai multe răspunsuri de la respondenți am reformulat unele întrebări și le-am propus variante de răspuns, ținând cont de faptul că în multe biblioteci din ÎPT

activează persoane fără studii de specialitate și experiență în domeniu. Am identificat procesele de activitate cele mai dificile, unde bibliotecarii solicită ajutor și asistență: clasi-

ficarea și catalogarea, descrierea bibliografică a documentelor – 20 respondenți (39,2%), utilizarea TIC în activitatea profesională – 19 respondenți (37,3%), redactarea documentelor de reglementare a activității biblio-

teciei – 13 respondenți (25,5%), evidența statistică – 11 respondenți (21,6%), organizarea activităților informaționale – 8 respondenți (15,7%).

15. Care sunt procesele cele mai dificile pentru dvs din activitatea profesională, unde nu prea vă descurcați și aveți nevoie de ajutor?

51 de răspunsuri

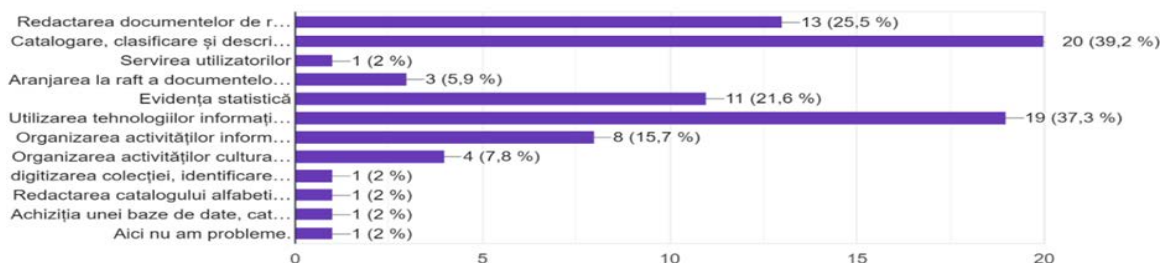

Fig. 10.

În revista de specialitate *Magazin bibliologic* sunt publicate rezultatele studiilor anuale privind formarea profesională continuă a specialiștilor din biblioteci. De remarcat este faptul că în aceste articole se menționează prezența slabă a bibliotecarilor din ÎPT la acțiuni de formare din cadrul Centrului de Formare Profesională Continuă al BNRM. Spre exemplificare menționăm studiul național privind necesitățile de formare profesională continuă a personalului din cadrul Sistemului Național de Bibliotecă, realizat de Ludmila

Corghenci și Ecaterina Dimitric, unde este specificat că în anul 2022 au participat doar 6 bibliotecari din ÎPT la acțiuni de formare continuă (1,5%) [2].

În cadrul prezentei cercetări am inclus întrebarea a 16-a (La câte activități de formare continuă ați participat în anul 2023?), respondenții au specificat că au participat la 1-2 acțiuni de formare continuă – 28 de bibliotecari (49,1%), la 3-5 acțiuni – 11 respondenți (20,8%), iar 8 bibliotecari (15,1%) nu au participat la nicio reuniune profesională.

16. La câte activități de formare continuă ați participat în anul 2023?

53 de răspunsuri

Fig. 11.

Conform răspunsurilor respondenților (47) la întrebarea a 17-a, unde au fost rugați să selecteze entitățile care au organizat cursuri de formare continuă și la care au participat cel mai des, bibliotecarii din ÎPT au participat mai des la instruirile or-

ganizate de Centrele biblioteconomice – 28 de respondenți (59,6%); de USM – 18 respondenți (38,3%) și de CFPC BNRM – 13 respondenți (27,7%), 6 bibliotecari nu au răspuns la această întrebare.

17. Selectați entitățile, care au organizat cursuri/activități de formare continuă, la care ați participat cel mai des.

47 de răspunsuri

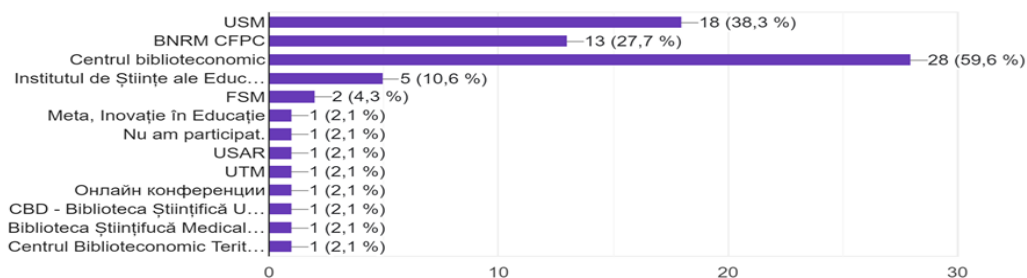

Fig. 12.

Răspunsurile la întrebarea a 19-a din chestionar elucidează în ce măsură este apreciată biblioteca și bibliotecarul în cadrul instituției în viziunea bibliotecarului, astfel dintre 50 de bibliotecari care au răs-

puns la întrebare, 27 respondenți (54%) consideră că în instituția de învățământ comunitatea apreciază activitatea bibliotecii în măsură „mare” și 11 respondenți (22%) – „foarte mare”.

19. În ce măsură este apreciată activitatea bibliotecii și a bibliotecarului în cadrul instituției în care activați?

50 de răspunsuri

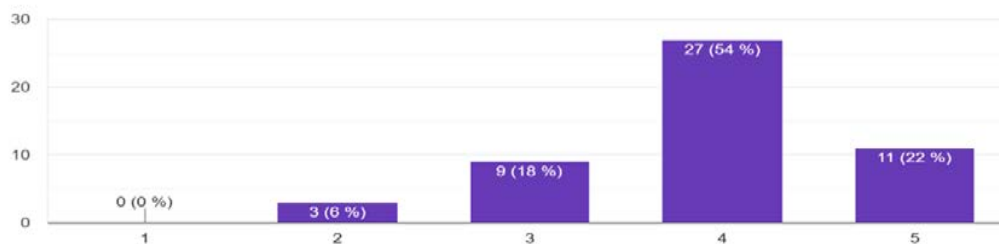

Fig. 13.

Analiza răspunsurilor la întrebarea a 20-a (*Care entitate din cele propuse ar putea soluționa problemele bibliotecii și a bibliotecarului la locul de muncă?*) arată că bibliotecarii din ÎPT consideră centrele biblioteconomice cele mai potrivite pentru a le acorda ajutor în soluționarea problemelor de la locul de muncă – 30 de respondenți (60%). 20 de bi-

bliotecari (40 %) consideră că administrația instituției este capabilă să soluționeze problemele bibliotecii și ale bibliotecarului. O parte din bibliotecari consideră că Ministerul Educației și Cercetării este competent să soluționeze problemele cu care se confruntă. 4 bibliotecari din cei chestionați nu au încredere în nicio entitate din cele enumerate.

20. Care, în viziunea dvs, din entitățile de mai jos ar putea să vă ajute în soluționarea problemelor de la locul de muncă?

50 de răspunsuri

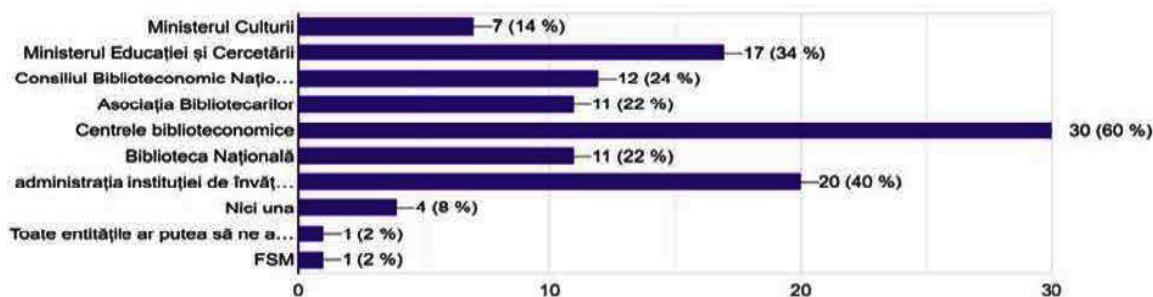

Fig. 14.

Personalul de specialitate din biblioteci reprezintă o componentă fără de care instituția nu poate realiza cu succes rolul de centru comunitar, informațional, educațional și cultural. În cadrul unui studiu statistic efectuat în anul 2020-2021 se menționa scăderea continuă a numărului personalului de specialitate din cadrul SNB, descreșterea numărului de biblioteci din motivul fuzionării sau lichidării instituțiilor, predominarea personalului de vârstă pensionară, nerespectarea de către fondatori a prevederilor legislative (de exemplu, privind posturile de conducere în bibliotecă și altele).

Toate aceste fenomene sunt prezente și în cadrul bibliotecilor din ÎPT și vizează direct personalul bibliotecilor [1].

Din cei 52 de bibliotecari care au răspuns la întrebarea a 22-a (*De câți ani activați în bibliotecă?*), 26 de respondenți (49%) au selectat variantele 0-1 ani, 1-3 ani, 3-5 ani, deci o vechime de muncă în bibliotecă de până la 5 ani, 16 bibliotecari (30,8%) – de peste 20 de ani, inclusiv 8 respondenți – cu peste 30 de ani vechime. Aceste răspunsuri ne permit să conchidem că din bibliotecile de învățământ profesional tehnic au plecat mulți bibliotecari, fiind angajate persoane noi.

22. De câți ani activați în bibliotecă?
52 de răspunsuri

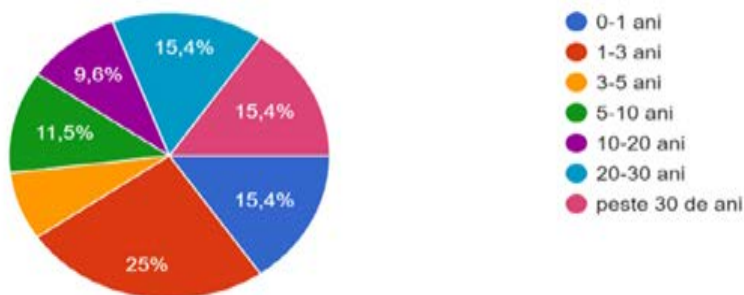

Fig. 15.

Vârsta medie a bibliotecarilor care au răspuns la chestionar este între 55-65 de ani (20 de bibliotecari), 9 bibliotecari au vârsta

de peste 65 de ani, 14 bibliotecari – vârsta între 35-55 de ani și 8 bibliotecari – vârsta între 25-35 de ani.

23. Vârsta DVS?
51 de răspunsuri

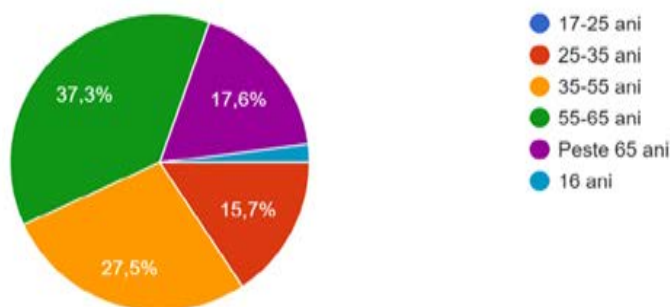

Fig. 16.

Conform cercetării statistice 6-c pentru anul 2023, numărul total al personalului bibliotecilor din ÎPT este de 100 de bibliotecari, inclusiv în școli profesionale activează 42 de bibliotecari, în colegii și centre de excelență – 58 de bibliotecari; cu studii

superioare – 78 de bibliotecari, inclusiv de specialitate – 28 de bibliotecari; cu categorii de calificare – 30 de bibliotecari, cu vârsta peste 55 de ani – 61 de bibliotecari.

Concluziile studiului privind implicarea bibliotecilor din învățământul profesii-

onal tehnic în programe de transformare și promovare a comunităților în anul 2023 sunt următoarele:

- Din cele 53 de instituții din ÎPT care au participat la sondaj, 45 de biblioteci se implică în programele de transformare și promovare a comunităților.
- Centrele de excelență, colegiile și școlile profesionale promovează comunitățile prin utilizarea unei game diverse de metode biblioteconomice.
- Serviciile cele mai des oferite utilizatorilor sunt expozițiile, lansările/prezentările de carte, cluburile de lectură, întâlnirile cu personalitățile, activitățile în proiecte și parteneriate.
- Bibliotecarii promovează serviciile, biblioteca, comunitățile pe rețele sociale și paginile web.
- Bibliotecile se mândresc cu succesele la locul de muncă: evaluarea bibliotecilor și atribuirea categoriilor I, II și III, aprecierea înaltă a gestionării SÎM de către Fondul Special pentru Manuale, acreditarea instituției de învățământ etc.
- Bibliotecarii din ÎPT sunt satisfăcuți de condițiile de muncă, de susținerea administrației, de relațiile comunicaționale armonioase.
- Bibliotecarii din ÎPT nu sunt satisfăcuți de salarii, de volumul mare de lucru, suprasolicitare și surmenaj.
- Bibliotecarii din ÎPT întâmpină dificultăți la locul de muncă, ce țin de insuficiența informațiilor profesionale, lipsa experienței de muncă.
- Bibliotecarii din ÎPT consideră că centrele biblioteconomice sunt structurile care le pot soluționa multe probleme ce țin de activitatea profesională etc.

Studiul a atins toate obiectivele stabilite: au fost identificate activitățile și serviciile prestate în scopul promovării și transformării comunităților, au fost identificate problemele și dificultățile cu care se confruntă bibliotecarii din ÎPT, au fost stabilite necesitățile de formare continuă și impactul activităților bibliotecii în comunitatea instituțională.

Ipotezele s-au confirmat parțial: nivelul de implicare a bibliotecilor în programele de transformare și promovare a comunităților ar fi mai mare, dacă bibliotecarii ar participa la acțiuni de formare continuă. Rezultatele sondajului au arătat că în bibliotecile unde bibliotecarii nu s-au implicat în activități de formare continuă, nu au creat parteneriate, gama de servicii și programe pentru comunitate este mai mică (8 biblioteci). Nu s-a confirmat ipoteza că lipsa infrastructurii adecvate, resursele financiare limitate ar fi obstacole în calea implicării bibliotecilor în promovarea și transformarea comunităților. Respondenții care nu au menționat activități concrete și servicii de promovare a comunităților nu au remarcat insatisfacții privind lipsa condițiilor de muncă, a resurselor financiare.

Rezultatele sondajului conțin elemente de subiectivism, generate de lipsa dorinței de a răspunde la întrebările de tip deschis a respondenților, astfel unele răspunsuri fiind căutate în alte surse.

Au fost propuse **recomandări pentru soluționarea unor probleme ale bibliotecilor din ÎPT.**

Pentru bibliotecarii din ÎPT:

- implicarea activă în activități de formare continuă, organizate de centre biblioteconomice și centre de formare continuă;
- planificarea activităților în conformitate cu prioritățile profesionale anuale naționale și internaționale;
- dezvoltarea parteneriatelor în scopul diversificării gamei de servicii pentru comunitatea servită;
- promovarea activităților și serviciilor în comunitatea internă și externă.

Pentru centrele biblioteconomice:

- participarea la întruniri metodice și instruirii organizate cu regularitate;
- acordarea asistenței metodologice la necesitate.

Pentru CFPC BNRM:

- organizarea acțiunilor de formare continuă pe subiecte: catalogarea și clasificarea resurselor bibliografice, evidența sta-

tistică a activităților, competențele TIC, inovația pentru bibliotecile din ÎPT etc.

Pentru Ministerul Educației și Cercetării:

- sensibilizare privind asigurarea bibliotecilor din ÎPT cu soft de bibliotecă;
- revizuirea statelor-tip de personal cu revenirea la funcția de sef/ă de bibliotecă;

- stabilirea normelor întregi la post de bibliotecar în ÎPT.

Pentru Ministerul Culturii, CBN:

- preocuparea pentru majorarea salariilor;
- revizuirea plății pentru categorie de calificare.

Referințe bibliografice:

1. CORGHENCI, L. Personalul de specialitate din biblioteci – avantaj instituțional și comunitar major. In: Sistemul de biblioteci din Republica Moldova. Studiu statistic 2020-2021. Chișinău, 2023, pp. 67-76. ISBN 978-9975-119-59-7.
2. CORGHENCI, L., DMITRIC E. Rezultatele studiului național privind necesitățile de formare profesională continuă a personalului din cadrul Sistemului Național de Bibliotecă. In: Magazin bibliologic. 2023, nr.1/2, pp. 65-73. ISSN 1857-1476.
3. OSOIANU, V., CORGHENCI, L., DMITRIC, E. et.al. Biblioteca – contribuții la dezvoltarea comunității armonioase, de ordine și respect: Metodologii, algoritmi, tehnologii . Chișinău : BNRM, 2020. 144 p. ISBN 978-9975-3425-0-6. 02.
4. PRIORITATEA și inițiativele-cheie profesionale ale anului 2023. Aprobate la Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Bibliotecă. Ediția a 27-a. Bibliotecile în susținerea incluziunii digitale, sociale și culturale a membrilor comunității, 30 noiembrie. 7 p. Manuscris. Disponibil: <http://ns1.bnrm.md/files/biblioteca/Initiative%20profesionale%202023.pdf> [accesat 2024-05-14].
5. ZANET, Elena. Provocările bibliotecii în societatea contemporană. [online]. Disponibil: <https://bjiasi.ro/editura/provocarile-bibliotecii-in-societatea-contemporana-elena-zanet/> [accesat 2024-05-14].

SIMPOZIONUL „IN MEMORIAM: ALEXE RĂU – 70 DE ANI DE LA NAȘTERE”

Angela DRĂGĂNEL
ORCID 0000-0003-4742-1219
**Biblioteca Națională
a Republicii Naționale**

Rezumat: Articolul prezintă o trecere în revistă a subiectelor comunicărilor din cadrul Simpozionului „In memoriam: Alexe Rău – 70 de ani de la naștere”, relevând aspectele neexplorate ale vieții și activității lui Alexe Rău.

Cuvinte-cheie: Alexe Rău, memorie culturală, simpozion, sesiune de comunicări.

Abstract: The article presents a review of the topics of the communications within the Symposium „In memoriam: Alexe Rau – 70 years from birth”, revealing the unexplored aspects of the life and work of Alexe Rau.

Keywords: Alexe Rau, cultural memory, symposium, communication session.

Simpozionul „In memoriam: Alexe Rău – 70 de ani de la naștere” a fost organizat la data de 27 decembrie 2023 și a reunit în format virtual o comunitate de peste 100 de participanți din România și Republica Moldova, pentru a celebra memoria remarcabilului bibliolog, poet, eseist, filosof și fost director al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, Alexe Rău. Evenimentul a cuprins o serie de prezentări și mesaje relevante care au explorat diversele aspecte ale personalității sale excepționale și contribuția sa semnificativă la cultura națională și domeniul biblioteconomic.

Simpozionul a debutat cu o sesiune de mesaje *In memoriam*, unde personalități marcante din domeniul biblioteconomic au adus un omagiu distinsului Alexe Rău.

Elena Pintilei, director al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova; Dragoș Adrian Neagu, manager al Bibliotecii Județene „Panait Istrati”, Brăila, România; și dr. Teodor Ardeleanu, director al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, Baia Mare, România, au evocat figura emblematică a lui Alexe

Rău, evidențiind realizările sale deosebite în domeniul biblioteconomic, tenacitatea sa în promovarea valorilor naționale, culturii și filosofiei, precum și dedicarea sa neobosită profesiei de bibliotecar, ce l-a consacrat ca un model al intelectualului basarabean.

Sesiunea de comunicări a aprofundat analiza personalității lui Alexe Rău, oferind o varietate de perspective asupra contribuției sale semnificative la dezvoltarea durabilă a Sistemului Național de Biblioteci. Au fost abordate aspecte precum:

- **Cărturar de excepție:** Nadejda Pădure, director al Bibliotecii Publice Raionale „Mihail Sadoveanu” din Strășeni, a oferit o analiză a influenței intelectuale a lui Alexe Rău, concentrându-se pe poezia sa și evidențiindu-i contribuția la promovarea culturii și literaturii naționale.
- **Vizionar al managementului strategic:** Elena Pintilei, directorul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, a examinat principiile de management strategic ale lui Alexe Rău și modul în care acestea au influențat progresul biblio-

tecilor din țară. Implementarea acestui sistem strategic a contribuit la alinierea și chiar la depășirea, în anumite cazuri, a sistemelor din țări considerate mai avansate decât Republica Moldova.

- **Filosof al infrastructurii biblioteconomice:** Ludmila Corghenci, șef al Centrului de Formare Profesională Continuă al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, a explorat aspectele complexe și raționale ale ideilor lui Alexe Rău în elaborarea conceptelor proprii, care au avut un impact profund și transformator asupra infrastructurii biblioteconomice din Republica Moldova.
- **Filosof vizionar:** Lidia Kulikovski, director adjunct al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, a oferit o viziune asupra gândirii filosofice a lui Alexe Rău. În toate articolele sale științifice, filosofice, discursurile și interviurile, Alexe Rău a fundamentat practicile de cercetare pe volumul imens de cărți citite. Inspirat de Borges, dumnealui a conceput ideea unei biblioteci digitale – biblioteca viitorului.
- **Dascăl remarcabil și mentor inspirațional:** Natalia Cheradi, director al Bibliotecii Științifice a Academiei de Studii Economice din Moldova, a adus în discuție amintirea lui Alexe Rău ca pedagog și mentor, care vorbea o limbă a viitorului, genera idei, provoca și încuraja personalul bibliotecii să le pună în acțiune. A fost mentor pentru generații de specialiști, încurajând o gândire critică, dar totodată pozitivă asupra domeniului profesional.
- **Promotor al bibliosofiei:** Ecaterina Dmitric, șef de secție la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, a explorat conceptul interdisciplinar al *bibliosofiei* promovat de Alexe Rău.
- **Inițiator și promotor al catalogului colectiv SIBIMOL:** Liliana Clima, șef de secție la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, a prezentat contribuția lui Alexe Rău la conceperea proiectului și dezvoltarea catalogului colectiv SIBIMOL, care a devenit în timp o platformă interactivă de colaborare și schimb de informații între biblioteci.
- **Gânditor creativ:** Elena Harconiță, specialist principal la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, a analizat teza de

doctorat a lui Alexe Rău, dedicată filosofiei scrierii, și a scos în evidență latura creativă, demonstrând cum acesta a aplicat o gândire profundă și rațională la o temă fundamentală precum scrierea. Teza sa de doctorat a adus contribuții semnificative la înțelegerea complexității actului scrierii și a rolului său în societatea modernă.

- **Coach al gândirii creative:** Victoria Vasilica, șef de secție la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, a prezentat rolul lui Alexe Rău ca mentor și inspirator al gândirii creative, subliniind modul în care i-a îndrumat pe tinerii specialiști să exploreze noi perspective, să iasă „din pătrat” și să dezvolte soluții inovatoare.

În cadrul comunicării sale intitulate „*In Memoriam. Alexe Rău – 70 de ani de la naștere*”, Nina Navroțchi, director al Bibliotecii Publice Raionale „Alexe Rău” din Briceni, a evidențiat semnificația deosebită pe care o are purtarea numelui ilustrului bibliotecar de către instituția pe care o conduce.

Doamna Navroțchi a prezentat o serie de evenimente organizate de bibliotecă în memoria lui Alexe Rău, sub genericul „Alexe Rău: bibliolog, poet, eseist, dramaturg, filosof al culturii, în memoria pământeanului nostru” și „Alexe Rău – prezență notorie în cultura națională”.

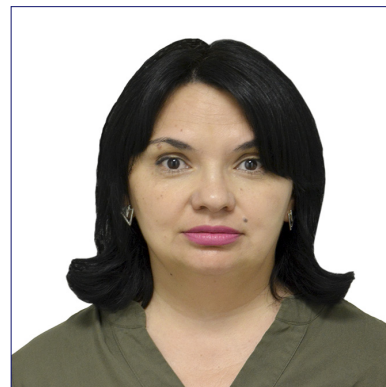
Simpozionul „*In memoriam: Alexe Rău – 70 de ani de la naștere*” a constituit un omagiu semnificativ adus unui om de cultură excepțional și unui profesionist desăvârșit. Evenimentul a facilitat o reevaluare aprofundată a moștenirii sale inestimabile în domeniul biblioteconomic și cultural, consolidând totodată memoria sa ca un reper important pentru generațiile viitoare de bibliotecari și bibliofili din Republica Moldova și dincolo de ea.

Participanții au adăugat că există încă aspecte neexplorate ale vieții și activității lui Alexe Rău și au exprimat speranța că în viitor vor fi organizate alte evenimente similare pentru a pune în valoare moștenirea sa în domeniul biblioteconomiei, culturii și literaturii.

Simpozionul poate fi revăzut pe canalul de YouTube al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova: <https://www.youtube.com/watch?v=zHWowwDREzk>.

ALEXE RĂU: PROMOTOR AL „BIBLIOSOFIEI”, CONCEPT INTERDISCIPLINAR

Ecaterina DMITRIC
ORCID 0000-0003-4080-0953
**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

Rezumat: Conceptul de „bibliosofie” este abordat prin prisma interconexiunii mai multor discipline și explorează teme precum cartea, lectura și biblioteca. În articol este apreciat Alexe Rău, bibliotecar și filosof, ale cărui lucrări și experiențe profesionale sunt fundamentale pentru dezvoltarea disciplinei „bibliosofia”. Lucrările lui Alexe Rău reflectă diverse aspecte ale bibliosofiei, cum ar fi tipologiile ontologice ale bibliotecilor, importanța comunicării umane și rolul limbajului și al scrierii în circulația ideilor. Este remarcată revista „Magazin bibliologic”, care a constituit repere importante pentru acest domeniu. Bibliosofia abordează teme precum filosofia scrierii, filosofia biblioteconomiei, ontologia cărții, bibliotecii, dar și filosofia lecturii. În articol este evidențiată importanța cunoașterii de sine și a dezvoltării personale în contextul actual al schimbărilor permanente. Această perspectivă scoate în evidență atitudinea individuală asupra formării continue, dar și atitudinea instituțională prin care biblioteca este vizată să presteze servicii utile membrilor comunității.

Cuvinte-cheie: bibliosofie, filosofia scrierii, filosofia biblioteconomiei, filosofia lecturii.

Interdisciplinaritatea ca factor comun pentru dezvoltarea cercetării și a educației, raportată, în mod interdependent, la societate și personalitate vizează și conceptul de „bibliosofie”, termen a cărui etimologie provine din cuvintele grecești „biblion” carte și „sophia” – înțelepciune. Interdisciplinaritatea devine o „metadisciplină” la începutul secolului XXI, când acest fenomen ia amploare, de-

Abstract: In this article the concept of library philosophy is approached through the lens of the interconnection of several disciplines and explores themes such as the book, reading and the library. The personality appraised is Alexe Rău, librarian and philosopher, whose works and professional experiences are fundamental for the development of the library philosophy. Works of Alexe Rău reflect various aspects of library philosophy, such as ontological typologies of libraries, importance of human communication and the role of language and writing in the circulation of ideas. The "Magazin Bibliologic" is noted – this journal constituted important landmarks in this field. „Bibliosophy” discusses topics such as philosophy of writing, philosophy of librarianship, ontology of the book, library and philosophy of reading.

This article highlights the importance of self-knowledge and personal development in the current context of permanent changes. In such a perspective, it highlights the individual attitude towards continuous education but also the institutional attitude through which the library aims to provide useful services to community members.

Key words: bibliosophy, philosophy of writing, library philosophy, philosophy of reading.

scoperindu-se că analiza unui fenomen, a unei legi sau a unei problematici este mai bine documentată, dacă se face din diverse perspective și pentru diverse domenii, decât unilateral, atât în cercetare, cât și în educație [2, pp. 20-21]. Interdisciplinaritatea este fundamentată pe modalitatea de interconexiune a mai multor discipline, a cărui aparat conceptual și metodologic se bazează pe examinarea unei teme sau prob-

leme. Din perspectiva interdisciplinarității conceptuale, aceasta presupune existența unor teme de cercetare ce nu sunt specifice unui domeniu singular, ci se regăsesc în mai multe discipline științifice. Un punct de vedere al interdisciplinarității sintetice presupune crearea punților de legătură între discipline științifice, cu scopul explicării unor fenomene sau a unor problematici existente în viața reală.

Multitudinea de lucrări științifice elaborate și experiențe profesionale ale biblioteconomistului și filosofului Alexe Rău a fost marcată de vocația sa de filosof, manifestată din plin în scrierea tezei de doctor în filosofie, susținută în 2010, cu tema: „Scrisul ca expresie a conștiinței și cale de cunoaștere a ființării”.

Vom menționa câteva articole de specialitate care reprezintă temelia constituirii disciplinei „bibliosofia”, în viziunea lui Alexe Rău. În acest context, semnalăm articolul „Vechea/noua bibliotecă în condițiile vechii/noii globalizări”, publicat în *Magazin bibliologic*, nr. 3-4, din anul 2004, prin care autorul „bazându-se pe studii relevante privind diverse ipoteze și argumente privind apariția bibliotecilor și rostul acestora în viața omului și a societății în context istoric. A articolul se finalizează cu unele generalizări: „Globalizarea ca atare nu comportă o noutate absolută, ea având o întreagă ontologie; misiunea institutului de bibliotecă va continua să rămână ca la începuturi” [1, pp. 133-134]. Astfel, ne referim la „tipologia ontologică a bibliotecilor din perspectiva bibliosofică ca arhetipul de labirint, de paradis, de turn, de Ordine, de memorie colectivă și arhetipul de nod (loc focalizator) centru al comunicării” [4]. De asemenea, un fundament al bibliosofiei reprezintă articolul „Aleph în fața oglinzii”, constituit din 5 părți și publicat în serie în revista *Magazin bibliologic*, anii 2003-2005. Reflecțiile abordate evidențiază importanța comunicării umane, de la semne geometrice și gesturi până la limbaj articulat și scriere, sugerând că acestea sunt tehnologii de exteriorizare a conștiinței și de comunicare. Astfel, limbajul și scrierea nu sunt neapărat indicii ai gândirii, ci, mai degrabă, mijloace de comunicare și circulație a ideilor în ca-

drul comunității umane. Este de remarcat faptul că limbajul și scrierea sunt expresii ale culturii și ale sufletului uman, dar nu pot exprima pe deplin complexitatea acestora. Aceste idei sunt oglindite din perspective ontologice în relație cu apariția scrierii, comunicării și a civilizației.

În anul 2006, a apărut articolul „Cum ar arăta un curs special de bibliosofie”, publicat în *Magazin bibliologic*, nr. 2-3, anul 2006, care prezenta primele idei conceptualizate ale disciplinei bibliosofie, dar și referințele bibliografice pentru inițierea în acest curs. Lansarea rubricii Bibliosofie în *Magazin bibliologic* anunța constituirea conceptuală a unor repere pentru acest domeniu. În această ordine de idei, a urmat publicarea articolului „Scrisul ca modalitate de cunoaștere a existenței umane: introducere în bibliosofie” în revista *Вестник Библиотечной Ассамблеи Евразии*, nr. 2, în anul 2007.

Problematica disciplinei „bibliosofie” de la care a pornit biblioteconomistul și filosoful Alexe Rău, vizează filosofia scrierii, filosofia biblioteconomiei, ontologia cărții și a bibliotecii, dar și filosofia lecturii. De asemenea, abordările filosofice ale bibliopsihologiei, biblioarhitecturii și bibliofuturologiei reprezintă aspecte care urmează a fi centrate asupra problemelor cărții, lecturii, bibliotecii în Moldova, în abordare filosofică și bibliosofică. Domeniile/disciplinele reliefate au scopul de a trasa perspectiva epistemologică care se referă la intersecția teoretico-metodologică a disciplinelor în procese de cercetare, astfel vizând probleme complexe pentru dezvoltarea științei în general. Totodată pot îmbunătăți procesul de aplicare a soluțiilor elaborate prin cooperare și contribuire la adoptarea de decizii, acțiuni din punctul de vedere al problematicii abordate. Puncte de legătură și argumente temeinice privind aspectele bibliosofice specificate mai sus sunt reflectate în articolul „Filosofia ca infrastructură a gândirii biblioteconomice”, publicat în revista *Magazin bibliologic*, nr. 1-4, 2014. Această abordare deschide o nouă viziune asupra Sistemului Național de Bibliotecă și a rolului Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. În viziunea autorului,

metafizica sistemului infrastructural al bibliotecilor prezentă o rețea semantică construită în jurul noțiunii de „infrastructură”. Este reliefat rolul și activitatea elementelor sistemului, principiile care îi ghidează organizarea și integrarea în vederea asigurării unității naționale în biblioteconomie.

Altă axă de conținut în cursul de bibliosofie, conceptualizat de Alexe Rău, vizează „Cunoașterea de sine și întemeierea pe aceasta a stilului bibliosofic individual” [4]. De-a lungul istoriei filosofiei, conceptul de „sine” reprezintă un subiect de explorare, evoluând pe măsură ce noile idei și tradiții filosofice au apărut și s-au dezvoltat. Astfel, sinele reflectă nemijlocit diferite abordări ale naturii umane, a cunoașterii de sine și a identității personale. Bibliografia recomandată privind inițierea în cursul de bibliosofie este constituită din 31 de surse ale lucrărilor fundamentale în vederea formării unei viziuni asupra conceptului de „bibliosofie”. Lucrările „Încercarea labirintului”, de Mircea Eliade, și „Zbor în bătaia săgeții: ese asupra formării”, de Roman Horia Patapievic, recomandate în sursele bibliografice, reprezintă repere de cunoaștere de sine și de percepere a filosofiei ca un proces activ de formare a individului din punctele de vedere intelectual, moral și social. Odată cu dezvoltarea tehnologiilor și a mediului online, problema identității digitale care influențează formarea sinelui devine subiect de dezbatere al filosofilor și al altor savanți în spațiul public.

Epoca contemporană necesită o expresie a individualității, unicității și originalității. Procesele precum globalizarea, crizele identității individuale și sociale în diverse dimensiuni se bazează pe lecturi formatoare; sistemul personal de lectură devine o condiție a afirmării personalității, idee ce prevalează în cursul de bibliosofie. Această problemă este centrată atât pe interese personale, cât și pe cele instituționale, fiind vorba de serviciile prestate de biblioteci axate pe dezvoltare personal, prioritate internațională în scopul dezvoltării unei societăți prospere. Există un interes sporit față de domeniul dezvoltării personale, devenind un trend în societatea secolului XXI. Însă toate acestea își au rostul doar dacă se

adoaptă o atitudine conștientă în vederea cercetării propriei vieți, a introspecției personale, a instruirii pe tot parcursul vieții, a autoeducației, lecturii aprofundate, cu scopul de a asimila informația și a o aplica în practică.

Implementarea unor tehnici de lectură, recomandate de către experți în domeniu, poate fi adaptată la nivel de instituții de învățământ, biblioteci sau în scop individual, în ceea ce privește dezvoltarea personală. Scopul filosofiei, în dezvoltarea personală, este să-l aducă pe om la esența lui adevărată. În condițiile în care lectura este un proces intelectual important în formarea personalității, specificăm unele recomandări pentru dezvoltarea serviciilor de bibliotecă, dar și o abordare individuală în vederea dezvoltării personale.

Recomandări pentru biblioteci:

- elaborarea strategiilor naționale de lectură, în vederea promovării lecturii ca mod de viață al cetățenilor;
- *advocacy* pentru lectură, organizarea campaniilor privind promovarea lecturii;
- organizarea trainingurilor de formare a competențelor de lectură ale utilizatorilor;
- inițierea serviciilor de biblioterapie în biblioteci;
- promovarea și crearea conținuturilor digitale pe marginea cărților de valoare;
- elaborarea listelor de literatură în dependență de preferințele cititorilor;
- promovarea bibliotecilor electronice din lume și locale, a bazelor de date în acces deschis;
- diversificarea serviciilor privind lectura, bazate pe tehnologiile informaționale.

Recomandări în scop de dezvoltare personală

- propunerea unei liste de literatură universală în vederea formării personalității;
- introspecția prin lectura cărților de valoare, care au rolul de regăsire de sine și oportunitatea de a lua decizii la nivel personal, în scop de dezvoltare;
- descoperirea vocației prin aprofundarea cunoașterii unui domeniu de interes, descoperit prin lectură;
- elaborarea programelor de dezvoltare

personală, în vederea stimulării interesului pentru lectură.

Necesitatea studierii disciplinei „bibliosofie” conturează cadrul necesar pentru ca cercetarea științifică în domeniu să poată răspunde provocărilor lumii contemporane, care au caracter complex din perspectiva interdisciplinarității. A avea o atitudine filosofică nu presupune numai înțelegerea conceptelor și ideilor abstracte, ci înseamnă și includerea unei dimensiuni practice și formative profunde. Astfel, dezvoltarea gândirii critice, dezvoltarea capacității de comunicare, înțelegerea contextului social și cultural sunt unele din aspecte pe care le dezvoltă filosofia.

În lucrarea „Ценностные основания деятельности российской библиотеки”/ „Bazele valorice ale activităților bibliotecii ruse”, Galina Vihreva menționa că principalele probleme ale bibliotecii nu sunt

numai de natură tehnologică, dar, în egală măsură, țin de aspectele valorice. Astfel, aceste situații pot conduce la insolvența bibliotecii în ceea ce privește serviciile oferite societății în viitor, dominate de schimbările sub aspect tehnologic, socio-cultural și economic. Prin urmare, aceasta impune căutarea de noi soluții care sunt imposibile fără abordarea discursului științific din perspectiva interdisciplinară dintre biblioteconomie și filosofie” [9, p. 89]. Bibliosofia abordează problemele filosofice despre natura informației, accesul la cunoaștere, conservarea și prezervarea patrimoniului cultural. Prin urmare, bibliosofia oferă o perspectivă filosofică asupra universului bibliotecilor și al informației, contribuind la înțelegerea profundă a importanței lor în societate și la dezvoltarea continuă în contextul progresului tehnologic și reinventării sistemului valoric.

Referințe bibliografice:

1. Alexe Rău – un vizionar al biblioteconomiei basarabene: monografie biobibliografică. Chișinău: [S. n.]. 2024. 363 p. ISBN 978-9975-3425-7-5; ISBN 978-9975-119-67-2
2. AMIHĂLĂCHIOAE, Aniela; URSU, Ludmila. Interdisciplinaritate. Retrospectivă, actualitate și perspectivă [online]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/12-25.pdf [accesat 2024-04-19]
3. RĂU, Alexe. Aleph în fața oglinzii. In: Magazin bibliologic. 2003-2005. ISSN 1857-1476 [accesat 2024-05-07]
P. I – 2003, Nr 2/3, pp. 42-43 [online]. Disponibil: <https://rb.gy/s02c2l>
P. II – 2003, Nr. 4, pp. 44-46 [online]. Disponibil: <https://rb.gy/s02c2l>
P. III – 2004, Nr 1/2, pp. 58-60 [online]. Disponibil: <https://rb.gy/s02c2l>
P. IV – 2005, Nr 1/2, pp. 69-71 [online]. Disponibil: <https://rb.gy/s02c2l>
P. V – 2005, Nr 3/4, pp. 102-104 [online]. Disponibil: <https://rb.gy/s02c2l>
4. RĂU, Alexe. Cum ar arăta un curs special de Bibliosofie. In: Magazin bibliologic. 2006, nr. 2/3, pp. 75-78. ISSN 1857-1476.
5. RĂU, Alexe. Filosofia ca infrastructură a gândirii biblioteconomice. In: Magazin bibliologic. 2014, nr. 1/4, pp. 145-148. ISSN 1857-1476.
6. RĂU, Alexe. Vechea/noua bibliotecă în condițiile vechii/noii globalizări. In: Magazin bibliologic. 2004, nr. 3/4, pp. 88-92. ISSN 1857-1476.
7. ВАРГАНОВА, Г. В. Философия и библиотечно-информационная наука: векторы взаимодействия. Научные и технические библиотеки. 2019, nr. 11, pp. 17-24. DOI 10.33186/1027-3689-2019-11-17-24 [online] [Citat 07.05.2024]. Disponibil: <https://ntb.gpntb.ru/jour/article/view/500/475> [accesat 2024-05-07].
8. РЭУ, Алексе. Письменность как путь познания человеческого бытия (библиософия). Введение в библиософию. Вестник Библиотечной Ассамблеи Евразии. 2007, nr. 2, pp. 66-68. ISSN 2658-4921 (print); ISSN 2658-7351 (online).
9. СОКОЛОВ, А. В. Библиотечная аксиология в структуре библиософии: в статье проанализирована монография Г. Вихревой «Ценностные основания деятельности российской библиотеки». Научные и технические библиотеки. 2019, nr. 10, pp. 87-93. DOI 10.33186/1027-3689-2019-10-87-93 [online]. Disponibil: <https://ntb.gpntb.ru/jour/article/view/495/472> [accesat 2024-05-07].

O SCRIERE FILOSOFICĂ DESPRE SCRIERE. REFLECȚII PE MARGINEA TEZEI DE DOCTORAT A LUI ALEXE RĂU

Elena HARCONIȚA
ORCID 0000-0002-6449-7488
**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

Rezumat: La începutul anilor 2000 regretatul Alexe Rău, directorul general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, a susținut teza de doctorat „Scrisul ca expresie a conștiinței și cale de cunoaștere a ființării”. În baza acesteia a fost publicată cartea „Ontologia scrisului – originea, evoluția, funcții” (2016), în prefața căreia academicianul Mihai Cimpoi avea să spună: „Alexe Rău ne oferă o scriere despre scris antrenantă, doctă, cu o plimbare peripatetică pe urmele filosofilor și teoreticienilor de ieri și de azi, bine orientată în labirintul dedalic al noțiunilor, termenilor, definițiilor. Ori este cântecul lui de lebedă, intonat cu o cunoaștere profundă a registrelor, nuanțelor, partiturilor”.

Cuvinte-cheie: filosofia scrisului, ontologia scrisului, gnoseologia scrisului, funcțiile filozofice ale scrisului, bibliosofie, vorbire.

Abstract: At the beginning of the 2000s, the late Alexe Rău, at that time the general director of the National Library of the Republic of Moldova, defended his doctoral thesis "Writing as an expression of consciousness and a way to know existence". Based on it, his book "Ontology of writing - origin, evolution, functions" was published in 2016, posthumously. In a foreword the academician Mihai Cimpoi wrote: "Alexe Rău offers us a writing about writing, engaging, scholarly perfect, with a peripatetic walk in the footsteps of philosophers and theoreticians of yesterday and today, well oriented in the daedalic labyrinth of notions, terms, definitions. Or it's his swan song, intoned with a deep knowledge of registers, nuances, scores."

Keywords: philosophy of writing, ontology of writing, epistemology of writing, philosophical functions of writing, library philosophy, speech.

Avem nevoie de scris acum și pentru viitor. La fel ca și vorbirea, scrisul este o modalitate de a interacționa, fiind semnificativ, deoarece permite unui individ să se exprime și să-și spună povestea, să obțină ceea ce dorește prin puterea cuvântului.

Fără scris oamenii nu ar avea o ieșire pentru a vorbi, scrisul fiind o oportunitate de a fi creativ și de a exprima idei, convingeri și personalitate, modalitate de a le arată altora ceea ce vede fiecare, deoarece lumea este un loc complex pe care nu îl văd doi oameni la fel. Ca o formă de exprimare liberă scrisul ajută o persoană să-și găsească

că libertatea în sine și să învețe mult mai multe despre caracterul său individual decât crede, îl ajută pe fiecare individ să crească și să se schimbe, îl ajută să se descopere pe sine cu adevărat.

Scrisul este crucial pentru documentarea diverselor evenimente. Scrisul este expresia și generatorul specificului național și etnic. „Scrisul este iscusită oglindă a minții omenești. El depărtate lucruri de ochii noștri ne învață” (Miron Costin).

În ideea studierii fundamentale a scrisului din perspectiva filosofică, regretatul Alexei Rău realizează teza de doctorat „Scrisul ca expresie a conștiinței și cale de

cunoaștere a ființării”. Autorul a „dialogat” cu cei mai mari filosofi ai tuturor timpurilor, pornind de la Aristotel, Platon, Hegel, Pascal, Spinoza, Augustin, Kant, Bergson, Hegel, Heidegger, Leibniz, Delacroix până la Borges, Derrida, Eliade, Densușianu ș.a. în vederea elucidării subiectului propus.

În baza acestei lucrări a fost publicată ulterior cartea „Ontologia scrisului – originea, evoluția, funcții” (2016), în prefața căreia academicianul Mihai Cimpoi avea să spună: „Alexe Rău ne oferă o scriere despre scris antrenantă, doctă, cu o plimbare peripatetică pe urmele filosofilor și teoreticienilor de ieri și de azi, bine orientată în labirintul dedalic al noțiunilor, termenilor, definițiilor. Ori este cântecul lui de lebadă, intonat cu o cunoaștere profundă a registrelor, nuanțelor, partiturilor”.

Teza de doctorat în filosofie a fost susținută pe 28 mai 2010, în Consiliul Științific Specializat (CSS), și aprobată de Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare (CNAA) pe 6 octombrie 2010. Conducător științific a fost Pavel Vizir, doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova (USM); referenți oficiali: Ion Sîrbu, doctor habilitat, conferențiar universitar (USM), și Mihai Braga, doctor, conferențiar universitar. Membrii Consiliului Științific a fost constituit din personalități remarcabile ale științei: Vasile Țapoc, președinte, doctor habilitat, profesor universitar (USM); Eudochia Saharneau, secretar, doctor habilitat, profesor universitar (USM); Teodor Țirdea, membru, doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie (USMF) „Nicolae Testemițanu”; Anatol Ciobanu, membru, doctor habilitat, profesor universitar (USM); Ion Ciocanu, membru, doctor habilitat, conferențiar cercetător, Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al USM, au acceptat unanim teza prezentată la Specialitatea: 09.00.01 – Ontologie și gnoseologie.

Un șir de cuvinte-cheie dezvăluie conținutul lucrării și o conectează la spațiul virtual cu lucrări similare: scris (scriere, scriitură), ontologia scrisului, gnoseologia scrisului, funcțiile filozofice ale scrisului, polarizarea ontologică prin scris, gramato-

logia, scrisul și ființa universului, scrisul și ordinea socială, scrisul și identitatea etnică și națională, polarizarea ontologică prin scris: civilizația ochiului, civilizația urechii, scrisul ca sistem supraordonat de semnificanți grafemici, scrisul ca filosofie *in actu*.

Lucrarea respectă structura specifică unor astfel de tipuri de publicații: introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, referințe bibliografice (289 de titluri), 3 anexe (Reprezentări grafice relative la filosofia scrisului; Situația gramatologică în lumea contemporană; Locul filosofiei scrisului în arborele bibliosofiei), 131 de pagini text de bază. Până la susținerea tezei autorul publicase 24 de lucrări științifice la tema respectivă.

Domeniul de cercetare l-a constituit filosofia scrisului și aspectele lui ontologic și gnoseologic. Obiectivele urmărite au fost axate pe stabilirea structurii categoriei scrisului prin abordarea fenomenologică și ontologică a lor; analiza formelor scrisului sub aspectul substratului filosofic al lor; generalizarea și punerea în evidență a determinărilor scrisului ca expresie și factor al conștiinței și reflectare a procesualității existenței și ființării; analiza conexiunilor scrisului cu Ordinea, Timpul și Spațiul; scoaterea în evidență a vectorilor evoluției și a statutului scrisului în contextul erei Internetului și al tranziției de la Societatea Informațională la Societatea Cunoașterii.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării a constat în faptul că aceasta era prima abordare a scrisului sub aspect ontologic și gnoseologic, fiind efectuate generalizări ample ale reflecțiilor marilor filosofi ai lumii asupra scrisului, din antichitate până în prezent.

Importanța științifică este susținută de prezentarea paradigmelor și categoriilor scrisului cu o redefinire a lui prin crearea conceptului de Sistem supraordonat de semnificanți grafemici. La fel, a fost efectuată tematizarea explicită a rolului decisiv al scrisului în geneza filosofiei europene; stabilirea și explicarea premiselor apariției scrierii în primordialitate; descrierea și explicarea funcțiilor filosofice ale fiecărei forme de scriere; punerea în conexiune a scrisului cu ființa Universului ș.a.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării constă în conceptul de *Sistem supraordonat de semnificați grafemici*, care, având inițial statutul de nouă definire a scrisului, pot evolua pentru a deveni o nouă metodă filosofică și științifică. Iar sub aspect aplicativ, teza conține idei și recomandări ce contribuie la perfecționarea sistemului educațional prin deschiderea noilor oportunități de evaluare a mentalului, la educația filosofică a tinerei generații și la dezvoltarea filosofiei minții.

Alexe Rău mărturisea că în scrierea acestei lucrări a fost inspirat de tratatul lui L. Decamps „La philosophie de l'écriture” (Paris, 1892), pe care l-a descoperit în Biblioteca Națională a Franței.

În primul capitol „Situția investigativ-sursieră. Scrisul ca expresie a conștiinței. Ontologia scrisului” este trecută în revistă istoria scrisului cu referire la Mesopotamia, Egipt, China, America înainte de Columb, la mitologia sumeriană, a mayașilor, la alfabetul ebraic în care sunt notate doar consoanele, la arabi, pentru care scrierea este o revelație a divinității, la greco-latini, care împrumută alfabetul silabic și care simbolizează universul, cosmosul, la definiția scrisului din perspectivă temporală și spațială.

Filosofii tuturor timpurilor au definit scrisul în diverse moduri: „sistem de comunicare socială cu ajutorul unor semne grafice convenționale prin care sunt reprezentate sunetele sau cuvintele unei limbi”, „un sistem de fixare pe suporturi materiale ale sunetelor unei limbi cu ajutorul unui sistem de semne convenționale în scopul transmiterii conținutului lor de la om la om”. La greci scrisul înseamnă scoaterea din ascundere a esenței ființei și ființării, arătată vederii, este vie și este începutul începuturilor, iar *Evanghelia lui Ioan* spune: „La început a fost cuvântul”. Platon susține că scrierea are posibilități de profunzime. Or, paleografii și paleontologii evidențiază funcțiile necunoscute ale semnelor geometrice de până la apariția scrierilor analitice și sintetice. Filosofia recunoaște scrisul ca pe o activitate esențială, creativă și reformează modul în care este abordat acest subiect.

Scrierea nu e numai un transmițător de informație, ci și o expresie a interiorului

uman. Evoluția în timp a formelor scrierii este percepută ca o dezvoltare a conștiinței umane. „Pe scriere se ține conștiința și spiritul”, declara filosoful Bacon, iar într-o carte intitulată „Precis de l'histoire de la philosophie” (Paris, 1834) afirma că „în scriere sunt ascunse drumurile lumii, ca și calea căutării lui Dumnezeu”. Alexe Rău apelează la autorii care susțin că formele de evoluție a scrierii corespund și reflectă etapele de dezvoltare a conștiinței sociale, precum și perioadele de evoluție istorică a omenirii, scriitura reflectând schimbările, urmele spirituale și materiale lăsate de fiecare secol.

În limba română verbul *a scrie* are conotații filosofice cu catagrafisul grec. Prin sensul de *a desena* ele ne trimit la abordarea ontologică a premiselor apariției scrierii, iar prin sensul de *urmă* conferă zicerii românești disponibilități filosofice moderne. Doctorandul a analizat diversele aspecte ale istoriei scrisului, considerând definitiv că este o categorie științifică și filosofică. Scrisul este unul din indicii principali ai gradului de civilizație și este expresia unei atitudini strict naționale față de Lume. Rolul scrisului în formarea profilului spiritual al unei comunități este unul determinant, iar polarizarea ființării în funcție de felul de scriere care este dominant într-o parte a lumii sau alta este o probă ontologică a acestui rol.

Acest compartiment finalizează cu concluzia că adevărata definiție a scrisului „s-ar constitui într-o expresie sublimată a întregului arbore semantic, conceptual și funcțional al categoriei scrisului, întreaga paradigmă ontologică a ei”. Filosofările asupra scrierii din trecut aveau în câmpul lor de reflecție nu scrierea ca întreg, ci doar un segment ai ei, alfabetul, care este una din formele târzii ale scrisului. De asemenea, aceste reflecții abordau mai mult aspectele intelectuale tehnice ale scrisului și mai puțin aspectele ce țin de interrelaționarea lui cu conștiința, de aspectele fenomenologice și ontologice ale acestuia.

Autorul constată că analiza bazată pe metodologiile avansate arată că premiza apariției scrisului a fost nu intenția de a compensa imperfecțiunea memoriei umane, ci imperativul de a uita. Uitarea este

o condiție majoră a sănătății mintale și a supraviețuirii omului, susțin cercetătorii din domeniul psihologiei. Necesitatea de a scrie era dictată de nevoia de a elibera memoria, dar nu pentru a o compensa. Viziunile lui Bergson, Einstein, Gimbutas, Derrida ș.a. au condus spre ideea primatului scrierii asupra vorbirii. În opinia lui Alexe Rău mai elocventă este dovada metafizică a acestui primat.

În lucrare sunt tratate problemele întâietății scrisului sau vorbirii, tabla legilor, noțiunea de „scriitură” și „interrelaționarea scrierii cu conștiința, definiția scrisului ca parte a fundamentelor cunoașterii și ca unitate a multiplului în opoziție cu o totalitate sistematiza(n)tă, ca o *trambulină*” a gândirii, ca reprezentare, ca experiență filosofică pozitivă, ca întoarcere la lucruri, ca și corp.

Prin scriere ni se transmit din inconștient în conștient coduri ale memoriei colective și informației ontologică, cunoștințele obținute de strămoși. În așa fel, scrisul poate fi definit ca parte a fundamentelor cunoașterii. Scrierea nu e doar un simplu sistem de semne grafice menite să înregistreze și să transmită cuvintele unei limbi, ci, mai ales, un semnificant al vieții interioare a omului, al stării și evoluției conștiinței, devenind în raport cu aceasta un factor generativ.

Din cercetarea secțiunii privind „Scrisul – cale de cunoaștere a ființării”, autorul deduce că formele scrisului elaborate de om la diferite etape istorice formează un sistem supraordonat de reflectare și semnificare a procesualității existenței și ființării. Formele diacronice ale scrisului reflectă tot atâtea etape în evoluția spirituală și materială a umanității, furnizând în acest sens cu informații esențiale și substanțiale.

Un deosebit interes a acordat autorul studierii antropologice a protoscrierii, a dublării polarizării ființei, misticii numerelor, scrisurilor sintetice și analitice (scrierile „cuneiforme”, „hieroglifice”, scrisul chinez, egiptean), scrisului fonetic, hiper (cyber) scrisului legat de procesele integraționiste, scrisului ca formă de reflectare a existenței, elementelor pictografice, ideogramatice și fonetice, fenomenului corelației scrisului cu ordinea, timpul și spațiul ca „pandant

al spiritului filosofic în sensul tentației de a semnifica lumea ca pe un întreg ordonat”. Există: Ordinea divină, cosmică, Universul reflectat prin semne; Ordinea socială, condiționată de scris și Ordinea imanentă.

Actul scrierii este o punte în conexiune a ființei umane cu experiența multimilenară, o asimilare a ei, ceea ce conferă scrisului o importanță educațională și formatoare. Crearea și evoluția mentalității la nivelul etnicului s-a format în urma comunicării oamenilor din perioada primordială prin semne, prin dedublarea reprezentărilor. „Acestea erau niște caractere grafice cu impact istoric”, susținea juristul și istoricul român Nicolae Densușianu. În această perioadă erau folosite simboluri ideografice și primele simboluri mnemonice. Iar dualitatea exprimă orice cuplu de la abstracte la concrete: esență–substanță, zei–titani, lumină–întuneric, zi–noapte, cer–pământ, masculin–feminin ș.a. De exemplu, unghiul sau acțiunea reprezintă mai întâi direcția unei mișcări: V – o acțiune de sus în jos a cerului; ^ – o acțiune de jos în sus a pământului; > – o acțiune a stângii, a inimii, a sufletului, a vitalului; < – o acțiune a drepte, a minții, a spiritului. În Occident se cunoaște că dreapta este direcția spre paradis, iar stânga spre infern. Mai multe semne de V formează zigzagul, ceea ce exprimă o sumă de acțiuni îndreptate în sus, aceasta este o construcție a unirii de forțe pentru pace și solidaritate. Spirala înseamnă vârtej, furtună, energie dezlănțuită, dubla spirală reprezintă simbolul ritmului, evoluția și involuția lumii, inversarea sensului în schimbarea de la o lume la alta.

Despre învățătura numerologică Pitagora spunea: „Numărul constituie substanța tuturor lucrurilor.” Ori în analiza matematică filosoful afirma: „Numerele conduc Lumea”. Pe artefactele paleolitice de peste tot se întâlnesc compoziții cu linii drepte și puncte grupate câte 4, 2, 3, 7, 9 etc. Cele mai frecvente sunt numerele 7 și 9 cu multiplele lor. Numărul 7 este un număr al plenitudinii, simbolizează cele șapte trepte ale desăvârșirii spirituale (cele șapte virtuți). Valoarea cifrei șapte este universală: șapte zile ale săptămânii, șapte zile ale creației, șapte plante, șapte culori ale curcubeului,

șapte grade ale perfecțiunii, șapte ramuri ale copacului cosmic, șapte orificii ale feței. Șapte reprezintă un ciclu complet, la fiecare șapte ani omul se regenerează total. Conform misticii numerelor cifra șapte simbolizează omul, pentru că șapte este suma lui trei, care reprezintă sufletul, cu patru care reprezintă corpul.

Astfel, în lucrarea sa Alexe Rău a trecut în revistă topologia, metoda geometrică ce examinează modificarea semnelor, legătura dintre ele, teoria câmpului informațional ce postulează cuprinderea într-o literă a tuturor celorlalte (fiecare literă este un *microalfabet*), interconexiunea scrisului cu filosofia.

În acest context a apelat și la afirmația lui Mircea Vulcănescu: „Noțiunile de spațiu și timp sunt primele prin care trece mintea omului ca printr-o sită, ideea existențială, semnele acestor scrisuri trimit la spațiul și timpul sacre, hyper (cyber), scrierea generând formarea și ținând de infrastructura spațiului virtual globalizant. În lucrarea sa filosofică *Ființa și neamul* Sartre menționa: «Omul poartă toată greutatea acestei lumi pe umerii săi: el este responsabil pentru lume și pentru sine ca pentru o anumită formă de existență...». De aceea în viață nu există întâmplare”.

În capitolul „Hiper (cyber) scrisul și gândirea colectivă. *Homo numericus*” sunt tratate subiectele despre acest *supraom virtual*, dar și felul omului real de a fi în lumea virtuală. Dacă nu era scrierea și limbajul HTML, care a revoluționat rețelele de computer, Internetul, poșta electronică, magistrala www nu ne-am fi descurcat noi astăzi. Hiperscrierea posedă capacitatea de a acționa în mod autonom, urmează o sintetizare a ceea ce se cunoștea până la acel prezent referitor la limbajele de scriere.

Scrisul a avut și continuă să aibă un rol generativ în evoluția formelor de conștiință socială, important fiind rolul alfabetului în geneza filosofiei, rolul protoscrierii în descoperirea unor legități ale universului, rolul clasificator al scrierilor analitice și sintetice și contribuția acestora la apariția și consolidarea gândirii și a conștiinței ontice, rolul hiber(cyber) scrisului la constituirea gândirii colective, la dezvoltarea societății

cunoașterii și la geneza noului modus uman *Homo numericus*.

Scrierea poate fi considerată ca un fel de radiogramă a părții mai puțin sau chiar nevăzute a ființării, a spiritului, o *daseinogramă*, iar cartea și biblioteca sunt, în acest sens, un *daseinoscop*, un *ființograf*. „Citind”, decodificând *daseinograma* cititorul descoperă că ea e alcătuită din mai multe segmente, diferite după întindere, după configurația urmelor desenate de ființa umană. Fiecare din aceste segmente corespunde unor anumite perioade preistorice și istorice. Primul segment e de factură geometrică, urmând apoi „înregistrările” obiectuale, simbolurile naturale, pictogramele, hieroglifile și alte reprezentări sintetice, semnele alfabetice și, în sfârșit, semnele HTML. Toate conțin informații transcendente și ancestrale despre starea și felul de a fi al *Daseinului* (omului) în spațiul temporal respectiv.

Citirea și interpretarea ideografică se bazează pe imaginație. În acest sens autorul se întreabă: „Dacă o emisferă reprezintă civilizația ochiului, iar cealaltă – civilizația urechii, nu ar însemna oare că avem de a face cu două părți neîmplinite, unilaterale? Oare nu cumva, pentru a deveni oameni întregi pe acest pământ, trebuie să găsim un echilibru între acești doi poli, o cale de întrepătrundere a lor, încât ochiul și urechea să se regăsească într-un întreg?”

Ultimul capitol se numește „Scrisul ca formă de reflectare a procesualității și a complexității dialectice a existenței și ființării”. Alexe Rău ajunge la concluzia că rolul scrisului în formarea profilului spiritual al unei comunități este determinant. Scrisul interior înregistrează și procesualitatea lumii exterioare, a universului, scrisul în exterior fiind o furnizare a rezultatelor acestei înregistrări.

Bibliotecarul și bibliograful, specialistul în bibliosofie a conceput scrisul ca pe o ființă, aceasta fiind expresia existenței: „Semnele ca și cum se nasc singure din haos și singure își aleg formele”. Textul poate fi considerat drept „model grafic al Universului” – într-o singură literă „se răsfrânge nu doar alfabetul, ci și întregul Univers”.

Care sunt conexiunile scrisului cu Ordi-

nea, Timpul și Spațiul, de ce scrierea constituie un al treilea cosmos, de ce diferite alfabete au un număr diferit de litere, pornind de la 22 (alfabetul evreiesc, bughian și latin clasic) până la 33 (alfabetul rusesc, georgian ș.a. – 33 de vertebre ale scheletului uman) până la 52 (alfabetul sanscrit)?

La rubrica *Recomandări* se desprinde, mai întâi, regândirea conexiunilor definițiilor de specialitate ale scrisului cu polisemantica ce i-o conferă limba pentru a transpune în act potențele filosofice ale scrisului. A fost propusă includerea temei privind filosofia scrisului într-un curs special de „Bibliosofie” în programul universitar, iar la nivel de liceu să fie organizate ateliere de familiarizare cu aspectele filosofice ale scrisului și scriiturii ca esență a ființei și ființării, după exemplul respectiv

al instituțiilor de învățământ din Occident. Pentru copiii sub vârsta de șapte ani ar fi fost indicate jocurile cu seturi de litere ca elemente de construcție, astfel inteligența copilului ar profita de educația mâinii („organ de gândire” după Bergson) și ar crește randamentul intelectual, inovațional al adultului de mai târziu.

Ultimele pagini ale disertației conțin „Declarația de asumare a răspunderii privind rezultatul creației științifice proprii” și CV-ul autorului, în care printre distincțiile sale se evidențiază titlul onorific „Om emerit al Republicii Moldova”, Ordinul de Onoare al Republicii Moldova, medalia „Meritul Civic”, medalia „Mihai Eminescu”; medalia Uniunii Europene „Lider al comunității europene” și medalia de aur a Fondului de Excelență din Geneva (Elveția).

Referințe bibliografice:

1. LYSAKER, John T. Philosophy, writing, and the character of thought/ John T. Lysaker. Chicago: The University of Chicago Press, [2018], vol.1. [Resursă electronică]. Disponibil: <https://id.erudit.org/iderudit/1106160ar> ; DOI <https://doi.org/10.7202/1106160ar> (accesat 2023-12-04).
2. RĂU, Alexe. Ontologia scrisului – originea, evoluția, funcții. Prefață de Mihai Cimpoi. Chișinău: BNRM, 2016. ISBN 9975431852; 978997543859.
3. RĂU, Alexe, Scrisul ca expresie a conștiinței și cale de cunoaștere a ființării: Teză de doctor în filosofie (09.00.01). Universitatea de Stat din Moldova. Chișinău: [S. n.], 2009. 180 p.

INTERPRETAREA FILOSOFICĂ A INFRASTRUCTURII BIBLIOTECONOMICE. REFLECȚII PE MARGINEA UNUI PROIECT DE REGLEMENTARE ELABORAT DE CĂTRE ALEXE RĂU

Ludmila CORGHENCI
ORCID 0000-0002-0248-9108
**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

Rezumat: Articolul reflectă contribuțiile biblioteconomice ale biblioteconomistului Alexe Rău în elaborarea cadrului de reglementare național. Este analizat proiectul de document „Regulament privind sistemul infrastructural biblioteconomic integrat din cadrul sistemului național de biblioteci”, elaborat în ianuarie–februarie 2015. Chiar dacă a rămas la nivel de proiect, documentul prezintă interes din punct de vedere al scopului și conținutului activității metodologice, al terminologiei de specialitate.

Cuvinte-cheie: Alexe Rău, activitate metodologică, infrastructură biblioteconomică.

Abstract: This article reflects the contributions of the library science specialist Alexe Rău in the development of the country's library regulation framework. The draft of the document developed in January-February 2015, entitled "Regulation regarding the integrated biblioeconomic infrastructural system within the national librarianship system" is analyzed. Even though it remained at the project level, the document is of keen interest from the point of view of the purpose and content of methodological activity and specialized terminology.

Keywords: Alexe Rău, methodological activity, library economic infrastructure.

S impozionul științific reprezintă un eveniment comemorativ, cu frumoase prezentări și dezbateri, un prilej de amintire și prețuire a doctorului în filosofie, a biblioteconomistului Alexe Rău... Alexe Rău a lăsat nu doar o poezie filosofică cu o puternică factură poetică, care vine, în viziunea specialiștilor, dintr-o profundă receptare a lecturii ca și cunoaștere a Universului și a Sinelui [2]. Și lucrările din domeniul biblioteconomiei sunt fundamentate pe un mod de gândire rațional, pe gândire în adâncime.

Bibliosofia, domeniu conceptualizat de către A. Rău ca abordare din interiorul uman al problemelor cărții, lecturii și bibliotecii, include: filosofia scrierii, ontologia cărții și a bibliotecii, filosofia biblioteconomiei, filosofia lecturii, problemele filosofice ale cărții și bibliotecii în epoca globalizării (Bibliofuturologia) [3, p. 75].

Se zice că gândirea filosofică este o gândi-

re în concepte, iar filosofia este arta de creare de concepte. Nietzsche spune că filosoful nu poate să primească conceptele altui filosof și să le lustruiască, el trebuie să le creeze pe ale sale. Filosoful nu se poate folosi de conceptele altui filosof. Ele îi sunt străine [1, p. 64-65]. O aplicare practică a viziunii bibliosofice a lui A. Rău este proiectul de document „Regulament privind sistemul infrastructural biblioteconomic integrat din cadrul sistemului național de biblioteci”, elaborat în ianuarie–februarie 2015.

Documentul poate fi analizat de pe mai multe poziții.

În primul rând, din punct de vedere a terminologiei de specialitate. Astfel, termenii profesionali utilizați (de fapt, propuși de către A. Rău) denotă inteligență, gândire din interiorul uman al fenomenului:

✓ *Infrastructură biblioteconomică* – ansamblul de funcții, misiuni, obiective și for-

me de activitate ale centrelor biblioteconomice, pe care urmează să se așeze și să se desfășoare funcționarea bibliotecilor din structura SNB; Infrastructura biblioteconomică este constituită din *elemente producătoare, elemente-produse, elemente-conexiuni și elemente destinate*.

- ✓ *Activitate biblioinfrastructurală* – ansamblul de activități, lucrări, produse și servicii concrete, prin care centrele biblioteconomice își îndeplinesc rolul de infrastructură față de bibliotecile din structura SNB.
- ✓ Infrastructura biblioteconomică și activitatea biblioinfrastructurală formează un *Sistem Infrastructural Biblioteconomic Integrat*, supraordonat, în care prima este parte potențială și cea de a doua – parte în act.
- ✓ *Elemente producătoare* ale Sistemului Infrastructural Integrat sunt centrele biblioteconomice.
- ✓ *Elementele-produse* sunt produsele, lucrările, serviciile și activitățile infrastructurale ale centrelor biblioteconomice.
- ✓ *Elementele-conexiuni* sunt „căile” pe care produsele și serviciile centrelor biblioteconomice circulă, sunt comunicate, se livrează către elementele destinate (de exemplu, căile comunicativă, editorială tradițională, editorială electronică, calea întrunirilor etc.).
- ✓ *Elementele destinate* ale sistemului sunt bibliotecile din structura SNB. Centrele biblioteconomice de nivel teritorial și departamental sunt și ele destinate ale produselor centrelor biblioteconomice naționale. De asemenea, centrele biblioteconomice teritoriale și departamentale pot fi destinate una alteia în cazul coordonării și cooperării activităților biblioinfrastructurale.

Referințe bibliografice:

1. BRAGA, Mihai. Structura gândirii și filosofia. Disponibil: http://repository.utm.md/bitstream/handle/5014/6273/Conf_StiinteSocioUmanist_2011_pg61-68.pdf?sequence=1&isAllowed=y (accesat 2023-12-20).
2. PRUS, Elena. Alexe Rău sau intertextualitatea ca creare a predecesorilor. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/ENKOMION_pp53-58.pdf (accesat 2023-12-23).
3. RĂU, Alexe. Cum ar arăta un curs special de Bibliosofie. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/75_78_Cum%20ar%20arata%20un%20curs%20special%20de%20Bibliosofie.pdf (accesat 2023-12-23).
4. RĂU, Alexe. Regulament privind sistemul infrastructural biblioteconomic integrat din cadrul sistemului național de biblioteci. Chișinău, 2015. 6 p. Manuscris.

În al doilea rând, documentul prezintă interes din punct de vedere al scopului și conținutului activității metodologice. Astfel, autorul specifică că infrastructura biblioteconomică integrată condiționează și fundamentează modernizarea activității bibliotecare și sporirea capacității Sistemului Național de Biblioteci [4, poziția 1.1]. Activitatea biblioinfrastructurală este una instituționalizată, consideră A. Rău. Fondatorii centrelor biblioteconomice sunt obligați să le asigure cu resursele umane, materiale și tehnologice necesare, proporțional cu nivelul, volumul și complexitatea acestei activități, creând subdiviziuni specializate [4, poziția 3.1].

Prezintă interes rigorile stabilite de către A. Rău privind activitatea sistemului infrastructural: diviziunea muncii, coordonarea și cooperarea acesteia, informarea reciprocă și schimbul de experiență, integrarea sistemică a activității în vederea asigurării unității naționale în biblioteconomie. Aceste rigorii se înscriu în conținutul cadrului legislativ și de reglementare, funcțional în prezent.

Considerăm că reuniunea profesională *In memoriam* este și un prilej de a promova propuneri, sugestii pentru a valorifica opera, memoria lui Alexe Rău: instituirea de către ABRM (ori Liga Bibliotecarilor, care îi poartă numele) a premiului Alexe Rău pentru cercetare și studiu în domeniul biblioteconomiei; instituirea unei burse de studiu *In memoriam*; valorificarea operei biblioteconomice a lui Alexe Rău prin analize, viziuni, reflecții publicate în revista „Magazin bibliologic” și altele.

Opera lui Alexe Rău rămâne pentru noi o continuă provocare și o constantă preocupare.

ALEXE RĂU – FILOSOFUL ȘI POETUL VIZIONAR (ar fi împlinit 70 de ani)

Lidia KULIKOVSKI

ORCID 0000-0002-8021-3596

**Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”
Chișinău**

Rezumat: Amintirile profesionale, incluse în articol, se referă atât la regretatul Alexe Rău, bibliotecar, poet, filosof, cât și la istoria biblioteconomiei naționale după destrămarea Uniunii Sovietice. Ideile profesionale enunțate coincid cu dezvoltarea domeniului biblioteconomic: conceptul de bibliotecă-paradis, bibliotecă numerică, bibliotecă digitală etc. Alexe Rău este prezentat ca un căutător în biblioteconomie – cititor, călător în scop profesional, interlocutor cu oamenii din domeniu în căutare de strategii și viziuni pentru reformarea Sistemului Național de Biblioteci și a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

Cuvinte-cheie: Alexe Rău, biblioteconomie, Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

Abstract: The professional memories, included in this article, refer both to the lamented Alexe Rău, librarian, poet, philosopher, and to the history of national librarianship after the breakup of the Soviet Union. Stated by him professional ideas coincided with the development of the bibliographic field: the concept of paradise library, numerical library, digital library, etc. In the article Alexe Rău is presented as a researcher in librarianship - reader, professional traveler, speaker, who dialogued with colleagues in profession in search of strategies and visions, to reform the National Librarianship System and the National Library of the Republic of Moldova.

Keywords: Alexe Rău, Moldovan librarianship, National Library of the Republic of Moldova.

L-am cunoscut pe Alexe Rău... e puțin la a spune. Noi am muncit împreună, discutăm problemele domeniului împreună, ne destăinuim problemele personale, ne respectăm și apreciam reciproc, elaborăm proiecte, politici, aduceam carte în limba română, mergeam prin reforme împreună într-o perioadă foarte dificilă de renaștere națională, într-o penurie financiară de neimaginat. Noi am condus biblioteci, când Republica Moldova și domeniul biblioteconomic erau pe drumuri întortocheate și anevoioase... Parcă îl văd cum spunea umoristic: „Kulikovski când face un portret cuiva... se pune și pe ea alături”. Avea dreptate...

Constrângerile de tot felul ne obligau să căutăm soluții și să acționăm. Ne ajuta umorul filosofic al lui Rău și cel sarcastic al meu.

Eu abordam problemele praxiologice, el – holistic, influențat de înțelepții antici (pe care A. Rău îi cita în multe situații), care promovau ideea întregului, impus de epoca modernă ca principiu alcătuitor și ordonator. Abordarea întregului o regăsim în toate articolele sale științifice, filosofice, până și în discursuri. Practicile de cercetare se bazau pe volumul imens de cărți citite.

Lecturile lui Rău erau pentru mine catalogul viitoarelor lecturi. Citeam Borges în același timp cu Alexe și schimbam opi-

nii pe marginea lecturilor. Aveam multe puncte de vedere comune despre opera argentinianului. Rău era fascinat de viziunile bibliosofice borgesiene. Eu însă m-am îndrăgostit de ficțiunea sa. S-a întâmplat așa că citeam *Aleph* în același timp. Făceam mereu schimb de impresii. Cu referință la conceptul *biblioteca-paradis* am rămas cu două concluzii: Colecțiile, zicea Rău, sunt cunoaștere colectivă, organizată pe principiile serendipității, adăugam eu.

A. Rău s-a îndrăgostit de Borges ca poet, bibliotecar și de *Aleph*-ul lui. „Dacă facem abstracție de toate semnificațiile lui, zicea el, este primul număr din sistemul de numere”. Vedea mai profund și a ajuns la concluzia că *Aleph* poate fi *biblioteca digitală*, mai ales că insista să nu numim biblioteca viitorului bibliotecă digitală, dar *numerică* (e mai aproape de limba română, zicea el). Apărea și întrebarea poate că Borges întrevădea apariția altei forme a bibliotecii? Așa Borges l-a apropiat de biblioteca digitală, care ne preocupa pe atunci și care a rămas o permanență și un proces continuu de constituire, infinit. De ce i-a plăcut *Aleph* lui A. Rău? Pentru că semnifică căutarea sensului într-un univers imaginar și infinit. Simțea că în lumea virtuală va fi mai multă nevoie de căutarea sensului. Asta l-a apropiat și mai tare de Borges.

Mă întreba ce mă gândesc despre Biblioteca Babel, biblioteca febrilă. Eu, practiciană, îi răspundeam: „O bibliotecă vie?”. El preciza: „Nu prezicea oare Borges alte forme de cărți, cele digitale?”. Făcea legătură între *Aleph* (care conține toate obiectele) și *Zaire* (din altă povestire cu același nume), obiect care a devenit infinit. Oare nu prezicea Borges Internetul, dar și lumea virtuală? Acestea erau întrebările discuțiilor noastre.

Disonanța în receptarea noastră a lui Borges era cauzată de obiectivele pe care le aveam noi, diferite, bineînțeles. Apoi A. Rău reprezenta tensiunea dintre *sensus* și *sapiens*, era un *Homo sensus sapiens*. El a știut a rafina explicațiile îndemnându-ne și orientându-ne cum să gândim lucrurile în biblioteconomie sau în sfera fenomenelor sociale, culturale.

Referitor la reformă scria în *Magister di-*

xit (p. 77) despre anii 1990-1992: „[...] am scăpat de subordonarea rusească” [...], „era de bucurie, dar totodată și constrângere [...], nu mai aveam de unde primi soluții și recomandări conceptuale, [...] am fost puși în situația de a regândi activitatea și de a găsi soluții de moment și strategice”.

A inițiat și creat modelul strategic de dezvoltare a bibliotecii, experiență care, recunoaște el, a fost pentru el o mutație epistemologică de cunoaștere biblioteconomică și care l-a marcat pentru totdeauna. De aici a început munca de pronosticare, programare și de viziune – pentru a transfera bibliotecile într-un viitor deceniu. Apoi a urmat elaborarea noii concepții a Bibliotecii Naționale, care, la fel, se baza pe vizionarism, transformându-se într-un model cibernetic (cu ochire vizionară). Alexe Rău a explicat multe noțiuni teoretice care au stat la baza dezvoltării bibliotecilor. Urmărea experiența bibliotecilor europene, tot ce se publica în domeniu la nivel global. A creat și testat modele vizionare. A abordat multidisciplinar multe teme biblioteconomice și conexe. Aduce în domeniu sintagma *filosofia biblioteconomiei*, prin care interpretează lucrurile din domeniu, pornind din interiorul ființei umane. Temele ființării, spațiului, memoriei, existenței, cunoașterii... etc, bazate pe interpretările lui Heidegger, le întâlnim frecvent în articolele lui Alexe Rău.

Îl interesa ce se petrece în segmentul său de timp și în viitor. Căuta rădăcinile Bibliotecii Naționale – concura cu Biblioteca Municipală, care își scrisese istoria cumva, dar niciuna nu era adevărată – nici cea scrisă de P. Ganenco, nici cea scrisă de Ișaev. Dar aici disonanța dintre noi era tacită, niciunul dintre noi n-o recunoștea. A angajat și un istoric, pe Ion Varta. Și profesorul Madan a intervenit în disputa noastră, propunându-ne să comemorăm împreună 160 de ani de lectură publică la Chișinău. Am rămas fiecare cu istoria sa. Nu a scris nimic Varta. Nici noi nu am rescris (deși ne-am propus) istoria. A rămas pe umerii succesorilor noștri.

Aduc și un alt exemplu de dispută profesională între noi. Citez un alineat: „[...] filosofia biblioteconomiei, spre care tindem, o concepem ca pe o proiectare în câmpul bibliologiei a conceptelor filosofice, sensul

unui asemenea proiect constând în a aborda domeniul nostru din interiorul ființei umane, [...] obținând metode noi de tratare a lecturii, a bibliotecii, ca univers concentrat în *libros*, a managementului biblioteconomic” [Magister dixit, p. 97]. E altă disonanță care a generat mari tensiuni între noi. Niciodată nu am fost de acord că biblioteconomia e subordonată bibliologiei, dar ambii am pus săbiile profesionale în teacă, rămânând fiecare pe poziția sa.

Alexe Rău era un căutător în biblioteconomie – citea, călătorea în scop profesional, discuta cu orice sus-pus. Interviewa oamenii din domeniu în căutare de strategii și viziuni pentru reformarea Sistemului Național de Biblioteci și pentru Biblioteca Națională. Avea abilitatea de a interoga inteligent oamenii. Avea întrebări directe despre programările strategice, documentul strategic al unei biblioteci, strategiile IFLA, problema globalizării, tehnologizării și informatizării, schimbarea societății, a bibliotecii și comunității și care ar fi viitorul bibliotecii. Dialogurile sale erau adresate academicienilor, personalităților din Republica Moldova, precum Andrei Vartic, cu care dezghioacă conceptul *ființării ființei și bibliotecă*; directorilor bibliotecilor naționale din diferite țări, cum ar fi Biblioteca Congresului SUA, bibliotecile universitare.

Căutările sale au evoluat de la bibliologie la conceptul *bibliosofie*, elaborând un model de curs special de instruire în bibliosofie. Aici bibliotecarul de știință Alexe Rău deviază/trece de la bibliologie la bibliosofie, dar plasând filosofia biblioteconomi-ei în bibliosofie. Aici, termenul *bibliologie* dispăre din discurs, dar alături de *filosofia biblioteconomi-ei* includea lectura, bibliofuturologia și postmodernismul în biblioteconomie. Acest curs e o cocardă (semn distinctiv), pe care ar purta-o cu mândrie la bască sau la pieptul său și azi, dacă ar fi printre noi, la ai săi 70 de ani.

Avem impresia, citind lucrările sale (articolele, prozele sau poezia), că toate subiectele pe care le aborda A. Rău erau trecute prin grila filosofică. Aidoma lui Platon, care cerea *scrisul în suflet*, Alexe Rău cerea *lectura în suflet, biblioteca în suflet*, legându-le de *ființarea ființei* – un

concept care se întrevide foarte subtil la Ranganathan, dar măcinat de Alexe prin morișca înțelepților din Antichitate. Totdeauna l-am admirat cum aducea frumos filosofia antici în biblioteconomie.

Teza sa de doctor „Ontologia scrisului” deslușește ontosul scrisului, al cunoașterii ființei și a existenței.

Judecând după articolele științifice publicate, Alexe Rău simțea că suntem în toiul unei tranziții în care mediul ne modelează spre un *homo evolutis*. El era, într-adevăr, pentru domeniul biblioteconomic un *homo evolutis*.

A fost un bun creștin. Dumnezeu e prezent în lucrările, articole științifice, discursurile sale și în volumele tipărite. A apelat la înțelepciunea biblică, mai ales, la actul reformator al lui Hristos, când avea nevoie să găsească soluții la probleme... Era convins că „procesul de cunoaștere și, mai ales, rezultatele acestuia nu vor valora prea mult, dacă nu au fost trecute printr-o dimensionare creștină sau, în sens mai larg, dacă nu au fost alimentate de un sentiment de credință și de adevăr” [Magister dixit, p. 80]. Credința lui o regăsim și în poezia sa: *Litanie, Sunt axa credinței* („Niciun subiect/ nu este bun de predicat/ în biserică /dacă nu coboară/ la atributele omului.”); *Psalm, Acvariu* („Din care parte ne privești stăpâne/ De unde ne urmărești”); *L-am întrebat pe Dumnezeu ș.a.*

Ființa și ființarea sunt subiecte pe care le regăsim frecvent și în zestrea sa poetică. A publicat 5 volume de poezie și chiar o *ars poetica* – *Către poezie* –, exprimându-și dragostea de poezie, dar și căutarea rostului său ca poet:

„Eu te-aș chema sub teiul înflorit
Dar teiul ocupat e de Mihai
Nu ocupat ci lui îi e merit
Iubita mea, sub un arțar dar hai
Dar în arțar Nichita-i stabilit
Băiatul blond ca îngerii din rai
Eu te-aș chema sub teiul înflorit
Dar teiul ocupat e de Mihai
Iubita mea, sunt deznădăjduit
Nici un copac pe-aici nu-mi spune hai
Ce-ai zice de un pom de noi sădit
Să fie nici din iad și nici din rai
Eu te-aș chema sub pomul înflorit...”
(Către poezie)

Bunul nostru Rău s-a născut, cum scrie el în *Strada de fildeş al poetului*, „[...] când Stalin murea la Moscova, Borges scria la Buenos Aires poemele sale preferate, iar la Larga tatăl meu deschidea calea ființării unui băiet și unui pu(o)et ... Mă las măgulit citind poemul «Unui poet minor din antologie», scris de argentinian tot în anul nașterii mele...”. Acesta l-a motivat să scrie. Scria versuri din tinerețe, dar nu le publica din modestie, îndoială și din lipsă de bani. Eu n-aveam nici modestie, nici îndoială, încă nu-l citisem pe Borges și i-am editat în 1993 prima plachetă de versuri „Spune ceva”, de 120 de pagini, cu banii Bibliotecii Municipale, de bun augur.

Alexe Rău își cânta în versuri dragostea, iubirile, durerile, deznădejtile, temerile, visele, camuflata filosofic în pânza textului, doar uneori se întâmpla să le spună direct, să le dezgolească: „Vezi troleibuzul?/ El se aseamănă cu mine/ Stau și eu cu brațele întinse și mă țin de sârmele / sufletului tău/ ca să nu cad... Am uneori/ Câte-o pană la inimă/ Roata sufletului/ Se oprește din

mers / dar pornește...” (*Autoportret*). Cine l-ar fi crezut când le-a scris?

În *Litanie* de ființare e vorba, a lui: „În fața morții eu nu am cuvânt/ Căci moartea de cuvânt nici nu mai știe/ Mai lasă-mă puțin pe acest pământ/ Cu tine am să fiu o veșnicie?/ Mai lasă-mă să mai trăiesc iubind/ Dacă mă lași îți scriu o poezie/ În fața morții eu nu am cuvânt/ Căci moartea de cuvânt nici nu mai știe”. Acum, la acest moment aniversar *post-ființare*, citim finalul *Litaniei* altfel, la prezent: „Trecutul meu e în pământ/ În fața morții n-am avut cuvânt”.

Viața noastră e ca un castel de nisip... Dar contează câte castele ai construit, câte s-au năruit, câte au fost ridicate din nou, câte au fost renovate... Totul e o curgere, cum zicea Heraclit, înțeleptul, pe care Alexe Rău îl cita ades.

Discutam și despre povestirea *Funes care nu uită nimic...*, care, zicea A. Rău, imita memoria! Or biblioteca, adăugăm noi, este în sine memorie, dar și creează memorie.

Evenimentul de astăzi creează memorie despre Alexe Rău, visătorul și vizionarul...

O MICĂ AMINTIRE DESPRE MARELE DASCĂL ALEXE RĂU

Natalia CHERADI

ORCID 0000-0002-8261-6815

**Biblioteca Științifică a Academiei
de Studii Economice din Moldova**

Rezumat: Articolul conține amintiri profesionale despre regretatul Alexe Rău, autorul referindu-se la anii '90. Alexe Rău a fost forța schimbării în biblioteconomia moldovenească și a reușit să modeleze mentalitățile bibliotecarilor pentru a adopta schimbarea și a deveni agenți ai schimbării.

Cuvinte-cheie: Alexe Rău, biblioteconomia moldovenească, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova.

Abstract: This article contains professional memories of the late Alexe Rău. The author refers to the years 1990s, when Alexe Rău was the force of change in Moldovan librarianship and managed to shape the mindsets of librarians to adopt change and become change advocates.

Keywords: Alexe Rău, Moldovan librarianship, National Library of the Republic of Moldova, Scientific Library of the Academy of Economic Studies of Moldova.

Alexe Rău ocupă un loc distinct în cultura noastră. În anul 1992, am avut onoarea de a-l întâlni la Biblioteca Națională, unde, în calitate de director, m-a angajat în serviciul Sociologie și marketing. Acea perioadă în bibliotecă a fost considerată de aur, și ea a început odată cu venirea lui Alexe Rău în fruntea instituției. Experiența de lucru la Biblioteca Națională a fost ca o a doua facultate, datorită echipei de o valoare incontestabilă, formată de Alexe Rău.

Pentru mine, Alexe Rău era o figură emblematică, o planetă aparte și necunoscută, o persoană care vorbea în limba viitorului. Diferența dintre el și noi, cei din serviciul de Sociologie și marketing, părea imensă. Fiecare sarcină pe care mi-o dădea, îmi genera emoții copleșitoare, dar el m-a ajutat enorm, generând idei, în timp ce noi trebuia doar să punem în practică un plan de acțiune. Astfel am realizat primele sondaje dedicate lecturii, „Top-ul cărților” și alte inițiative care au marcat istoria Bibliotecii Naționale.

Alexe Rău a fost forța schimbării în biblioteconomia basarabeană și a reușit să modeleze mentalitățile noastre pentru a adopta schimbarea și a deveni agenți ai schimbării. Am învățat multe de la el. Îmi amintesc cât de mult așteptam rapoartele sale de la Simpozionul „Anul bibliologic”, ce reprezentau schițe filozofice, abordări profunde, codificări și metafore. Un raport care m-a impresionat profund a fost cel din 2000, intitulat „Anul bibliologic 1999 sau în așteptarea lui Godot: Bibliotecarii moldoveni la sfârșitul secolului XX” [1].

Cu mândrie împărtășesc cu colegii, studenții și cursanții de la Universitatea de Stat o experiență în care domnul director Alexe Rău a solicitat să dezvolt un concept de studiu sociologic. De regulă, el era cel care genera astfel de concepte, iar această sarcină a constituit pentru mine o adevărată provocare. Am dedicat o lună întreagă elaborării acestui document, iar, când i l-am prezentat pentru aviz, l-a marcat în întregime cu corecturi în culoarea roșie (fiindcă

ii plăcea să corecteze astfel). Am simțit o stare de descurajare, dar, în momentul în care m-a privit în ochi, mi-a spus: „Vei fi o persoană fericită, dacă vei găsi pe cineva să-ți coloreze lucrarea. Este nevoie de timp și respect față de cel al cărui efort îl verifici. Niciodată să nu fii supărată pe acești oameni, dimpotrivă, mulțumește-le că au vrut să îmbunătățească ceea ce faci”. A fost o lecție memorabilă. Astăzi, îndemn colegii mei să primească cu recunoștință critica și corectările, în loc să se supere, pentru că acestea reflectă dorința celorlalți de a îmbunătăți calitatea muncii lor.

Întâlnirea cu Alexe Rău, intelectualul și omul de cultură, a schimbat viziunea mea și m-a format ca specialist cu o gândire critică și, în același timp, pozitivă asupra domeniului profesional.

Am citit cu regularitate articolele lui Alexe Rău din „Magazin bibliologic” și „Gazeta bibliotecarului”, urmărind atent parcursul său profesional și literar. Ideile sale din lucrările precum „Modelul cibernetic al managementului de bibliotecă” (2010), „Vremea străngerii fragmentelor: despre Biblioteca 2.0” (2012), „Despre vocația bibliotecii publice: abordare ontologică” (2013), „Bibliotecarul public moldovean recent: schiță de portret socioprofesional, cultural și ființial” (2013), și „Filosofia ca infrastructură a gândirii biblioteconomice” (2014) m-au captivat o perioadă îndelungată. Un interes deosebit mi-au stârnit și interviurile, în special cel cu marele savant Serghei Kapița (2008), pe care l-am recitat de mai multe ori.

Este dificil să cunoști un autor și să nu îl recunoști în ceea ce scrie. Noi, generația de bibliotecari din era modelului cibernetic al biblioteconomiei basarabene, am vibrat cu filosofia și ideile remarcabile ale lui Alexe Rău!

În încheiere, doresc să subliniez măiestria cuvântului și a metaforei lui Alexe Rău cu referință la Biblioteca Științifică a Aca-

demiei de Studii Economice din Moldova. Doar Alexe Rău a reușit să formuleze un mesaj atât de frumos cu ocazia celei de-a zecea aniversări a bibliotecii noastre, comparând instituția noastră cu un computer. Aceste câteva pagini scrise ne încurajează până în prezent: „La zece tăieturi pe ușorul ușii centrale a ASEM, nici n-ai apucat să prinzi gustul navigatului, se aprind ferestrele Bibliotecii ASEM și din fiecare geam ni se arată câte o față cunoscută. Ce face, însă, cursorul, că, iată, chipurile acestea devin ca niște medalioane pe un ol mărit? A fost butonul New. A aduna atâtea imagini-chipuri într-o imagine sublimată, ține de miracolul spiritului de echipă. Olul New este simbolul minunatului colectiv al acestei biblioteci. Olul Bibliotecii ASEM ne propune, în toți acești ani, țoieri de surprize bibliologice de pionierat. Dar e un cult sănătos, expresie nu doar a spiritului de echipă, ci și a unui patriotism special față de instituție, încât chiar și la cel mai mic lucru făcut se apasă neapărat pe SAVE, ca să se țină minte și să se prezinte tuturor celor care se uită și se vor uita în viitor pe ferestrele site-ului bibliotecii. Apăs pe SAVE ca să nu Vă uit nicicând. Accesez pentru voi imaginea ușii viitorului. Pe cutia de dialog nu scrie nici No, nici Cancel, ci numai Yes. Timpul ce vine Vă aparține din plin. E nevoie doar de un pretext, de un semn, o creștătură pe ușorul ușii centrale a ASEM-ului. Nu vom delete nimic. Vă mulțumesc că ați fost, sunteți și veți fi. Double click!” [2].

Olul New rămâne și în continuare simbolul Bibliotecii Științifice a ASEM, datorită acelei felicitări scrise cu 22 de ani în urmă. Echipa Bibliotecii ASEM menține vie amintirea personalității lui Alexe Rău și exprimă recunoștința față de acest Om. El rămâne în continuare o figură inspiratoare pentru noi, fiind dascălul nostru, iar noi avem oportunitatea de a învăța din patrimoniul documentar pe care el l-a lăsat pentru viitoarele generații de bibliotecari.

Referințe bibliografice:

1. RĂU, A. Anul Bibliologic 1999 sau în așteptarea lui Godot: Bibliotecarii moldoveni la sfârșit de secol XX. In: Magazin bibliologic. 2000, nr. 1, pp. 3-7. ISSN 1857-1476.
2. RĂU, Alexe. Olul lui Carmen Sylva. In: Magazin bibliologic. 2001, nr. 3, pp. 3-4. ISSN 1857-1476.

ALEXE RĂU – UN COACH AL GÂNDIRII CREATIVE

Victoria VASILICA
ORCID 0000-0001-7366-9512
**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

Rezumat: Autorul accentuează importanța „coaching-ului” în dezvoltarea și performanța profesională. Exemplu de „coach” al gândirii creative este regretatul Alexe Rău, care a cultivat angajaților săi spiritul analitic, creativitatea și inteligența emoțională. În articol sunt evidențiate proiectele desfășurate pentru susținerea tinerilor specialiști cu sprijinul managerului de bibliotecă Alexe Rău.

Cuvinte-cheie: „coaching”, tineri specialiști, dezvoltare profesională, Alexe Rău.

Abstract: Author emphasizes the importance of coaching in professional development and performance. An example of creative thinking coach is the late Alexe Rău, who cultivated analytical spirit, inventiveness and emotional intelligence in his employees. This article highlights the projects carried out by library manager Alexe Rău to support young library specialists.

Keywords: coaching, young specialists, professional development, Alexe Rău.

În ziua de azi devine destul de importantă acțiunea de îmbunătățire constantă a aptitudinilor și de adaptare la noile modalități de lucru. Ritmul cu care se dezvoltă tehnologia și inovația este accelerat și opțiunea de a rămâne pe loc este un mod sigur de a involua. În calitate de profesioniști punem accentul pe învățarea pe tot parcursul vieții. Aceasta ne permite să fim cu un pas în față, iar *coaching*-ul stă la baza acestor experiențe de educație continuă.

Termenul de „*coaching*” nu este unul nou, reprezintă, de fapt, ajutorul propus persoanelor interesate sau personalului de specialitate, în cazul unei organizații înseamnă stimularea descoperirii de noi moduri de a-și atinge potențialul sau de a-și maximiza performanțele. „Mentoratul” și „*coaching*-ul” sunt doi termeni care se confundă uneori. Mentoratul se bazează pe împărtășirea exemplului personal, oferirea consultanței de specialitate; pe când procesul de *coaching* presupune susținerea și motivarea în a găsi modalitatea potrivită de a crește performanța. *Coachingul* este despre profunzime și abordare personalizată în procesul de învățare continuă sau cel de

dezvoltare profesională.

Alexe Rău, regretatul manager al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, a fost un adevărat *coach* al gândirii creative, pentru că a cultivat angajaților săi spiritul analitic, creativitatea, organizarea și inteligența emoțională. Vedea permanent în tineri potențial și oferea oportunități de dezvoltare pentru ideile fiecăruia, motivând și inspirând pe fiecare. Și în acest fel foarte multă lume a *prins aripi* și a crescut profesional sub îndrumările dumnealui și *feedbackul* constructiv la momentul potrivit. În 2003 a fost înființat la BNRM Clubul tinerilor bibliotecari drept o platformă de creștere a performanțelor tinerilor specialiști, de motivare și cultivare a unor cutume profesionale. Ședințele realizate consolidau colectivul și ofereau proces educațional continuu, desigur, însoțit de creștere profesională. Acești tineri specialiști au construit primul lor discurs, au scris primul articol specializat, au dezbătut idei profesionale, s-au expus și au fost motivați să gândească creativ pe această platformă.

Cântăreții sau actorii au abilitatea de a respira cu diafragma și exersează această

activitate continuu. Dacă într-o zi cineva m-ar chema și mi-ar spune hai respiră în acest fel, să văd cum îți reușește, cu siguranță nu m-aș descurca. Dacă ne referim la gândirea creativă, să presupunem că după facultate suntem angajați la serviciu, iar managerul nostru spune: „Hai, dă-mi idei creative, gândește în afara pătratului, am nevoie de inovație!”. E simplu parcă, dar nu vei putea să faci asta, pentru că ai nevoie să ai experiență, să știi cum să scoți gândul, viziunea în afara cutiei și să cunoști încotro să le îndrepti. Alexe Rău în calitatea sa de manager te provoca să ieși în afara pătratului și să îți trăiești concluziile profesionale, să le faci cunoscute.

Cine poate să iasă din pătrat: persoane selectate sau fiecare dintre noi? Noi toți suntem parte a unei rețele, suntem noduri ale acesteia și distribuim zilnic informații în acest circuit. Și, dacă informațiile sunt aceleași, care sunt diferențele dintre noi? Unde se află demnitatea noastră ca ființă rațională. Deci a gândi creativ, a ieși din pătrat nu este un lux, ci o necesitate pentru noi și pentru demnitatea noastră umană.

Creativitatea este multidimensională și este punctul de întâlnire a aptitudinii, procesului și mediului. În acest punct Alexe Rău a susținut inițierea Cenaclului *Republica* de către Moni Stănilă și Alexandru Vakulovski, platformă care a crescut și promovat foarte mulți tineri talentați. La evenimentul de deschidere, Alexe Rău declara: „E o filă de bucurie pentru mine că se naște acest cenaclu” [1] și a urmat lectura unei poezii. Într-un interviu pentru *Dilema veche*, Alexandru Vakulovski menționează despre începutul cenaclului: „Îmi amintesc că m-a anunțat Dumitru Crudu că mă caută directorul de la Biblioteca Națională. Așa

a început totul. Era cumva de vis, fiindcă ne susținea foarte mult, ne încuraja, avea grijă de noi” [2]. Observăm că Alexe Rău era alături de tineri și îi susținea, fie erau bibliotecari, fie scriitori. La fel spune și Moni Stănilă într-un articol din ziarul *Timpul*, din 3 mai 2018: „Alexe Rău s-a mutat la cele veșnice prea devreme și ne va fi dor de el tot timpul. Pentru felul în care ne înțelegea, pentru ceea ce învățam de la el, pentru mâna întinsă întotdeauna tinerilor” [3], iar în interviul acordat pentru *Observatorul cultural*, nr 115, din 2023, declară: „Cenaclul *Republica* a devenit Cenaclul *Republica Alexe Rău*, pentru că cel puțin comunitatea creată în jurul acestui cenaclu nu ar fi existat fără inițiativa lui” [4].

Printre alte proiecte în care au fost implicați tinerii specialiști se remarcă: *Organizarea unui bal al modei de epocă (2012)*; *Organizarea Școlii fără de sfârșit a Tinerilor Bibliotecari (2012)* [5], *Organizarea primei Conferințe științifice a Tinerilor Bibliotecari cu genericul „Rolul bibliotecarului de generația net în dezvoltarea competențelor IT” (2014)* [6].

În viziunea regretatului Alexe Rău, biblioteca națională corespunde arhetipului de bibliotecă-turn. Ce presupune acest arhetip? În primul rând: turnul este văzut de pe un vast teritoriu, de departe și, deci, este un element al imaginii, poate chiar al stemei acelui teritoriu. În al doilea rând: din acel turn se vede întreaga țară, deci biblioteca națională este un observator național în domeniul cărții, lecturii și biblioteconomiei.

Rolul lui Alexe Rău în calitate de *coach* al gândirii creative, călăuzitor al tinerilor bibliotecari și scriitori a căpătat nuanțe ancorându-se intens în necesitățile generației de a asimila rapid și constructiv, dar și aplicativ un construct bine definit.

Referințe bibliografice:

1. RĂU, Alexe. În pătratul regelui. Lectură la lansarea cenaclului Republica. Mai 2011 [online]. Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=crTpParCCmw> (accesat 2023-12-12).
2. SANDU, Ana Maria. „O bibliotecă schimbă o comunitate”, interviu cu scriitorii Moni STĂNILĂ & Alexandru VAKULOVSKI. [online]. Disponibil: <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/o-biblioteca-schimba-o-comunitate-interviu-cu-2242380.html> (accesat 2023-12-12).
3. STĂNILĂ, Moni. Dor de cei plecați. [online]. Disponibil: <https://timpul.md/articol/dor-de-cei-plecati-129795.html> (accesat 2023-12-12).
4. STĂNILĂ, Moni. „Nu am avut niciodată senzația că m-am mutat în străinătate”: Interviul cu Moni Stănilă, scriitoare. [online]. Disponibil: <https://www.observatorcultural.ro/articol/nu-am-avut-niciodata-senzatia-ca-m-am-mutat-in-strainatate/> (accesat 2023-12-12).
5. BIBLIOTECA Națională a Republicii Moldova: raport anual 2012. [online]. Disponibil: <http://bnrm.md/files/publicatii/Raport-anual-2012.pdf> (accesat 2023-12-12).
6. BIBLIOTECA Națională a Republicii Moldova: raport anual 2012. raport anual 2012. [online]. Disponibil: <http://bnrm.md/files/publicatii/Raport-anual-2014.pdf> (accesat 2023-12-12).

ALEXE RĂU: CREAREA ȘI DEZVOLTAREA CATALOGULUI COLECTIV SISTEMUL INTEGRAT AL BIBLIOTECILOR INFORMATIZATE DIN MOLDOVA (SIBIMOL)

Liliana CLIMA
ORCID 0009-0001-2290-4591
**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

Rezumat: Articolul este un omagiu adus regretatului Alexe Rău și reflectă etapele semnificative ale activității Centrului de Coordonare Bibliografică al Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova (SIBIMOL) din cadrul BNRM și ale partenerilor acestuia de la lansare și până în prezent. Sunt prezentate date statistice relevante.

Cuvinte-cheie: Alexe Rău, Sistemul Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova, Catalogul Național Colectiv Partajat, coordonare bibliografică.

Abstract: The article is a tribute to the late Alexe Rău and reflects the significant stages of the activity of the Bibliographic Coordination Center of the Integrated System of Computerized Libraries in Moldova (SIBIMOL) within the BNRM and its partners from its launch until now. It contains relevant statistical data.

Keywords: Alexe Rău; Integrated System of Computerized Libraries in Moldova; Shared National Collective Catalog; bibliographic coordination.

Am deosebita onoare, dar și enorma responsabilitate de a aduce un omagiu unui om extraordinar, o personalitate marcantă pentru cultura națională – regretatul Alexe Rău. Unul dintre proiectele de mare anvergură ale sale a fost proiectul SIBIMOL (Sistemul Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova); ex-directorul general al Bibliotecii Naționale [5] fiind autor al concepției și director al proiectului.

Reproducem câteva etape ale procesului de creare și implementare a proiectului SIBIMOL:

- anul 2000 – conceptualizarea ideii de proiect;
- anul 2001 – aprobarea și acceptarea proiectului de Fundația Soros-Moldova; crearea Consiliului directorilor bibliotecilor-participante, ulterior Consiliul Coordonator SIBIMOL; lansarea proiectului SIBIMOL la Palatul Republicii;

- anul 2003 – demararea primei etape de realizare a proiectului prin organizarea consfătuirii reprezentanților bibliotecilor-participante la SIBIMOL; semnarea contractului cu Fundația Soros-Moldova, sponsorul principal al proiectului SIBIMOL; școlarizarea la bibliotecile participante ale SUDOC (Système Universitaire de Documentation) – Catalogul Colectiv al bibliotecilor universitare din Franța; crearea grupurilor de lucru SIBIMOL: grupul Asigurare Lingvistică, grupul Logistic și Ingineresc;
- anul 2004 – aprobarea Caietului de sarcini pentru softul SIBIMOL; expertiza Caietului de sarcini de către Departamentul Tehnologii Informaționale; anunțarea și organizarea primei licitații pentru selecția firmei responsabile de elaborarea softului SIBIMOL. Câștigătorul tenderului este declarată firma IME România.

- anul 2005 – încheierea contractului de prestare a serviciilor de dezvoltare și întreținere a Sistemului Integrat al Bibliotecilor din Moldova între IME România și BNRM (la 29 iulie); lansarea manualului UNIMARC în limba rusă, versiunea HTML;
- anul 2006 – crearea și testarea primelor module ale softului SIBIMOL; prezentarea versiunii test a softului pentru bibliotecile din țară și pentru responsabilii din cadrul Fundației SOROS-Moldova; instalarea versiunii test a softului SIBIMOL pe serverul BNRM; testarea softului SIBIMOL de către specialiștii din bibliotecile participante la SIBIMOL [4];
- Anul 2008 – lansarea sistemului SIBIMOL (la 2 septembrie); lansarea paginii web: <http://www.sibimol.bnm.md>;
- Anul 2009 – crearea Centrului Coordonare Bibliografică, Centrului Asistență Logistică, Tehnologică și Metodologică;
- Anii 2010-2012 – testarea versiunilor softurilor TinREAD, SIBIMOL: 3.0.0; 3.0.1; 3.0.2, 3.1.0; elucidarea deficiențelor de program, elaborarea propunerilor de îmbunătățire a softurilor. Centrul SIBIMOL participă la o serie de întruniri la Centrul e-Guvernare în scopul promovării; propunerii de proiect „E-serviciul Acces Integrat la Sistemul de bibliotecă al Republicii Moldova” (perioada 10-30 octombrie 2011). Monitorul Oficial al Republicii Moldova № 46-52 din 1 aprilie publică, în art. nr. 212, Hotărârea nr. 179 din 23.03.2011 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2011-2014. În compartimentul X *Cultură* al Planului [...], acțiunea nr. 520 „Modernizarea și diversificarea ofertei de servicii a instituțiilor culturale, dezvoltarea unicității culturale locale prin modernizarea activității caselor de cultură, echiparea și internetizarea bibliotecilor” include în calitate de activitate prioritară „Integrarea bibliotecilor din republică în sistemul SIBIMOL” [3].
- Anul 2013 – organizarea conferințelor zonale (32 de biblioteci publice raionale, municipale și orașenești au participat la instruirea de integrare în SIBIMOL.); integrarea primelor biblioteci din raioane-

le Anenii-Noi și Șoldănești;

- Prezent – SIBIMOL este unul din cele mai importante proiecte strategice în biblioteconomia și în cultura Moldovei în general. Actualmente SIBIMOL are 40 de parteneri: biblioteci publice raionale, centre de excelență, muzee, Institutul Național de Justiție etc. Baza de date CNCP conține aproximativ 781.000 de înregistrări bibliografice; înregistrări noi create de către bibliotecile partenere aproximativ 60.322. Catalogul SIBIMOL OPAC a fost consultat de 61.207 de utilizatori virtuali pe parcursul a 68.579 de sesiuni (în anul 2023) [2].

Este semnificativ discursul autorului de proiect în cadrul lansării Proiectului SIBIMOL. Titlul discursului prezentat de către Alexe Rău, „Moldova înainte de și după lansarea SIBIMOL-ului”, reliefează importanța strategică a proiectului, impactul esențial în poziționarea bibliotecilor și calitatea serviciilor oferite comunităților. Iată câteva fragmente din discursul menționat: „Ziua lansării sistemului național SIBIMOL poate fi percepută ca o linie de demarcare între ceea ce a fost biblioteconomia noastră până la acest moment și ceea ce urmează dincoace de această demarcație simbolică, dar și reală în același timp... Noul pe care îl comportă acest sistem este unul generator de perspective, el onorează orizontul de așteptare al bibliotecarilor și utilizatorilor, al societății în ansamblu și totodată îl extinde, el e o deschidere spre viitor SIBIMOL-ul e o provocare și în ceea ce privește modul de a fi bibliotecar și de a gândi biblioteconomia în Moldova. El va ridica munca noastră la un nivel elevat, îi va conferi atractivitate, inteligență și tonus vital. Deja în timpul testării modulelor sistemului, în special a modulului catalogare, colegii noștri au constatat, respirând parcă ușurat, că în sfârșit avem și în bibliotecile din Moldova o tehnologie informațională veritabilă. Această a doua respirație a noastră ne fortifică și ne înaripează în vederea drumului nou pe care pornim. Să ne fie într-un ceas bun...” [5].

Despre SIBIMOL putem menționa că și-a păstrat actualitatea și necesitatea. Iar, în contextul transformării și implementă-

rii Bibliotecii Digitale la BNRM, este chiar indispensabil. Concluzionând, menționăm recunoștința și aprecierea personalului implicat în asigurarea funcționării SIBIMOL

față de Alexe Rău, pentru faptul că a demonstrat aplicarea practică a managementului și leadershipului și a apreciat valoarea muncii acestuia.

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECA Națională a Republicii Moldova – dimensiune identitară a țării: 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională. Disponibil: <http://ns2.bnrm.md/files/publicatii/Biblioteca-dimensiune.pdf> (accesat 2024-04-18).
2. CLIMA, Liliana. Centrul de Coordonare bibliografică al Sistemului Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova: provocările și realizările anului 2023. In: Magazin bibliologic. 2023, nr. 1/2, pp. 22-26. ISSN 1857-1476.
3. DESPRE SIBIMOL. Disponibil: <http://sibimol.bnrm.md/ro/despre-sibimol> (accesat 2024-04-18).
4. PANICI, Alla. SIBIMOL. Metamorfoze 2003 – 2014. In: Magazin bibliologic. 2014, nr. 1-4, pp. 149-152. ISSN 1857-1476.
5. RĂU, Alexe. Discurs Moldova înainte de și după lansarea SIBIMOL-ului. Disponibil: <http://sibimol.bnrm.md/ro/despre-sibimol/36-moldova-inainte-de-si-dupa-lansarea-sibimol-ului> (accesat 2024-04-18).

CULTURA INFORMAȚIEI – IMPERATIV AL TIMPULUI

Valentina PĂPUȘOI

ORCID 0000-0002-1942-1564

**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

Rezumat: Formarea și dezvoltarea culturii informației este o problema complexă a erei internetului și a Societății Informaționale pentru toți cei care doresc să învețe, să studieze, să cerceteze. Odată cu explozia informațională, cu dezvoltarea noilor tehnologii de informare și comunicare a apărut și necesitatea de posedare a unor competențe și abilități specifice, care ar duce la facilitarea accesului la informație pe toate tipurile de suport. Bibliotecile s-au dovedit a fi printre primele instituții care s-au adaptat la noile schimbări, modificându-și metodele de lucru și contribuind la instruirea utilizatorilor în dobândirea și dezvoltarea competențelor de cultura informației.

Cuvinte-cheie: cultura informației, componentă de cultură a informației, serviciu de dezvoltare a competențelor.

Abstract: The formation and development of information culture is a complex challenge of the Internet era and the Information Society for all those who want to learn, study and research. People who have information literacy skills are ascertain how to learn. Along with the information explosion, with the development of new information and communication technologies, librarian possessing specific skills and abilities facilitates the access to information on all types of support. Libraries were among the first institutions to adapt to new challenges, changing working methods, contributing in education process for users on obtaining of necessary culture skills in acquisition and development of information.

Keywords: Information culture, information culture components, skills development service.

Sfârșitul secolului XX și primele decenii ale secolului XXI au fost marcate de o explozie informațională fără precedent și o dezvoltare rapidă a noilor tehnologii de informare și comunicare, care la rândul lor au pus temelia constituirii unei societăți noi – Societatea Informației, numită și Societatea Cunoașterii. Odată cu afirmarea Societății Cunoașterii, bazată pe tehnologiile de informare și comunicare noi apărute, asigurarea accesului la toate sursele de informație pentru toți cei care o solicită capătă noi dimensiuni. Rolul bibliotecilor publice în aceste condiții devine și mai important, ele fiind percepute drept locuri în care informația și cunoștințele umane circulă liber și sunt oferite tuturor. Astfel, bibliotecilor publice, ca instituții infodocumentare, le revine un rol esențial

în dezvoltarea educațională și culturală a membrilor comunității și a indivizilor în parte. Considerându-se poartă locală de acces la informație, biblioteca îndeplinește rolul fundamental necesar învățării la toate vârstele vieții, fiind mediator între informație și utilizator. Schimbările produse în societate au transformat Societatea Informațională în una mai modernă, mai captivantă, și au determinat instituțiile infodocumentare să-și modifice atitudinea față de utilizatori, metodele de lucru și oferirea de servicii noi, menite să asigure o asistență informațională calitativă, operativă și profesionistă.

Au existat mai multe premise care au condiționat utilizatorii, membrii comunității să conștientizeze faptul că este nevoie de ceva mai mult decât a citi și a scrie:

- Revoluția informațională a contribuit la necesitatea de a avea abilități necesare pentru a accesa și utiliza informația disponibilă într-o multitudine de surse, pe o varietate mare de suporturi.
- Revoluția tehnologică a adus cu sine reguli și constrângeri proprii, care necesită dobândirea unor competențe specifice: „Orice tehnică nouă cere o lungă inițiere, într-un limbaj nou” (J.C. Carriere);
- Transformările tehnologice necesită din partea utilizatorilor posesia abilităților de gândire critică, de identificare, accesare și selectare a informației.
- Lărgirea accesului la tehnologii nu a condus la optimizarea nivelului de educație în cultura informației.
- Conștiința critică a tinerilor nu are nivel ridicat ca și abilitățile lor digitale.
- Deseori utilizatorii au o slabă înțelegere a propriilor nevoi de informare.

Aceste premise au contribuit la apariția și dezvoltarea conceptului de *cultură a informației* la nivel mondial.

Încă în anul 1996, în cadrul Forumului statelor membre ale Uniunii Europene și ale țărilor din Europa Centrală și de Est, desfășurat la Praga, a fost confirmat faptul că Societatea Informațională s-a schimbat, evoluând în timp și necesită aplicarea unor servicii și activități noi, bazate pe tehnologii informaționale moderne apărute în economie, administrație publică, viața socială și culturală, în care informația, comunicarea și cooperarea devin mai democratice. Apar noi concepte, noțiuni, proceduri, instituții, cum ar fi documentele electronice, internetul, accesul deschis, serviciile online, bibliotecile electronice și virtuale, centrele de informare și documentare, de învățământ la distanță.

Una din caracteristicile de bază ale informației ține de faptul că ea se acumulează nu doar în format tradițional, dar și electronic. Tehnologiile de informare și comunicare contribuie nu doar la acumularea de noi surse de informație în format electronic, dar și pretind la asigurarea unui nou nivel de localizare, accesare, selectare, evaluare, utilizare și răspândire a ei. În aceste condiții asigurarea accesului la resursele informaționale netradiționale pen-

tru utilizatori a ajuns a fi una din sarcinile de bază ale deservirii informaționale. Toate aceste schimbări au devenit un avantaj, o facilitate pentru cercetători, studenți, cadre didactice, liceeni, elevi, care în procesele de cercetare, studiere, lecturare au recurs și la utilizarea surselor informaționale în format electronic, ele fiind mai actuale. Dar, împreună cu aceste schimbări, produse în societate, au apărut și probleme ce țin de posesia unor competențe și abilități specifice, menite să contribuie la facilitarea accesului la informație, utilizând noile tehnologii de informare și comunicare, care au fost și sunt puțin cunoscute pentru marea majoritate a utilizatorilor. Se consideră că aceste competențe constituie factorul-cheie în educația pe parcursul întregii vieți, fiind primul pas spre realizarea scopurilor educaționale. Dobândirea și dezvoltarea lor în permanență ajută pe cei interesați să meargă în pas cu timpul, presupunând deținerea sau stăpânirea unei culturi a informației, componentă esențială a educației în general și, totodată, o artă privind studierea metodelor de localizare, accesare, evaluare și utilizare a informației. Competențele privind subiectul în cauză reprezintă prima etapă în realizarea scopurilor educaționale ale cetățenilor. Cercetătorul american Paul Zurkowski a fost primul care a folosit noțiunea de „cultura informației”, afirmând că persoanele cu abilități în domeniul informării sunt „oameni instruiți în scopul de a aplica resursele informaționale la locul de muncă”. Însă cea mai bună definiție a conceptului de „cultură a informației” a fost dată de *American Library Association/ALA* (Asociația Bibliotecarilor Americani). Conceptul presupunea că „pentru a avea o cultură a informației, o persoană trebuie să conștientizeze nevoia de informație, să o poată localiza, evalua și utiliza eficient. Indivizii cu o cultură a informației sunt cei care au învățat cum să învețe”. Definiția dată s-a dovedit a fi cea mai utilizată variantă în acea perioadă, potrivit ei „cultura informației” reprezintă un set de abilități care necesită din partea indivizilor să conștientizeze când sunt necesare anumite informații și să aibă capacitatea și abilitatea de a accesa, a evalua și a utiliza

informații, oferite de o varietate de surse pe toate suporturile. Se specifică că persoana care deține competențe de „cultură a informației” este capabilă să îndeplinească toate cerințele enumerate anterior. Au fost date și alte definiții de ordin general privind noțiunea de „cultură a informației”, cele mai importante fiind declarate și proclamate la forurile internaționale importante: „Cultura Informației cuprinde cunoașterea propriilor preocupări și nevoi de informație și capacitatea de a identifica, localiza, evalua, organiza și a crea, folosi și comunica informația în mod eficient” (*Declarația de la Praga*, 2003).

Cultura informației este bazată pe unele

standarde internaționale, stabilite de IFLA, care se sprijină pe practicile și experiențele internaționale și sunt grupate în cadrul celor trei componente de bază ale ei: accesarea, evaluarea și utilizarea informațiilor. Fiecare dintre acestea are o anumită semnificație:

- *accesarea informațiilor* (Utilizatorul trebuie să acceseze rațional și eficient informația.);
- *evaluarea informațiilor* (Utilizatorul trebuie să evalueze critic și competent informația.);
- *utilizarea informațiilor* (Utilizatorul trebuie să folosească în mod corect și creativ informația).

Diagrama nr. 1. *Componente ale culturii informației*

Primele standarde au fost elaborate cu mult timp în urmă, în continuare le prezentăm în ordine cronologică:

1988 – „Standarde pentru cultura informației la elevi” (AASL – Asociația Americană a Bibliotecilor Școlare).

1999 – „Modelul celor șapte piloni” (SCONUL – Societatea bibliotecilor colegiilor naționale și universitare).

2000 – „Standarde pentru competențe de cultura informației în învățământul superior” (ACRL – Asociația Bibliotecilor de Colegii și Cercetare).

2002 – Manifestul „Standarde pentru cultura informației în învățământul superior” (Mexic, întrunirea privind determinarea competențelor informaționale).

2006 – „Linii directoare pentru cultura informației și instruirea pe parcursul întregii vieți” (IFLA).

În Republica Moldova, în Legea cu privire la biblioteci nr 160 din 20 iulie 2017,

articolul 5, punctul *d*, este stipulat că bibliotecile sunt instituțiile care contribuie la promovarea alfabetizării și culturii informației, a lecturii și a educației non-formale. Deci, vedem că ceea ce ține de cultura informației este reglementat prin lege, fapt care semnifică că acestui subiect i se acordă o importanță majoră. Bibliotecarilor le revine un rol important în asigurarea „culturii informației”, fiind membri ai comunității educaționale și specialiști în domeniul activității cu informația. Folosind capacitățile lor creative și posibilitățile profesionale, ei contribuie activ la procesul educațional, ajutând liceenii, studenții, cadrele didactice, cercetătorii în aspirațiile lor de acumulare, perfecționare, cultivare a deprinderilor și abilităților, cunoștințelor și valorilor, necesare pentru a continua studiul pe parcursul întregii vieți.

Ca instituții infodocumentare, bibliotecile au fost printre primele care au înțeles

importanța promovării conceptului de „cultură a informației” și a nevoii de dobândire și dezvoltare a unor competențe specifice pentru toți utilizatorii, care treptat au devenit indispensabile. Fiind asociată mult timp aspectelor ce țin de cunoașterea mijloacelor tehnice de informare și comunicare (computerul, programe, aplicații), cultura informației a evoluat în timp și a ajuns a fi mult mai complexă. Este foarte important pentru fiecare utilizator care frecventează biblioteca să înțeleagă motivul sau necesitatea în posedarea unor competențe sau abilități care sunt de mare ajutor în prezent și facilitează orientarea în universul informațional și accesul la resursele informaționale atât tradiționale, cât și electronice. De asemenea, în raportul informație–bibliotecă–utilizator rolul esențial îl are bibliograful de referință, el fiind mediatorul și contribuind în fiecare zi la instruirea utilizatorilor în vederea dobândirii unor competențe specifice, care la rândul lor ajută la creșterea nivelului de cultura informației. Dacă luăm în considerare faptul că, odată ce trăim într-o societate dezvoltată, în care informația pentru fiecare individ este importantă pentru cercetare, studiere, cunoaștere, adaptarea rapidă la tot ceea ce e nou devine o prioritate.

În cadrul mai multor foruri, au fost stabilite caracteristicile de bază ale societății informaționale și ale societății cunoașterii în care trăim astăzi:

- Informația și cunoștințele sunt baza dezvoltării și transformării societății. Cel care deține informația deține și puterea.
- Tehnologiile de informare și comunicare se dezvoltă mult mai rapid, fapt care a dus inevitabil la conștientizarea de a le studia, a le cunoaște, pentru a le putea utiliza.
- Dezvoltarea și educația continuă a tuturor membrilor comunității constituie condiția de bază pentru a reuși, a avea succes și a contribui la schimbări în societate.
- Pentru fiecare individ este important să dețină competențe de a identifica, a accesa și a utiliza etic și eficient informația de care are nevoie.

Toate aceste schimbări au urgentat procesul de modernizare a instituțiilor bibliotecare și de introducere a noilor forme și

metode de lucru pentru utilizatori.

Pe lângă metodele tradiționale de lucru, în mod inevitabil, au apărut forme și metode noi în activitatea cotidiană, condiționate de noile necesități în raport cu schimbările produse în toate domeniile, îndeosebi modernizarea rapidă și dezvoltarea TIC. Lipsa de competențe specifice în cazul dat afectează accesul la informație. În aceste situații create, bibliotecile devin parteneri în promovarea accesului la informația tradițională și la informația în format electronic și contribuie la dobândirea și dezvoltarea competențelor de cultură a informației, care, la drept vorbind, sunt destul de modeste. Dacă utilizatorii tineri, în mare măsură, au cunoștințe suficiente în ceea ce privește posedarea competențelor digitale, apoi utilizatorii vârstnici sunt rămași în urmă la acest capitol. Dar numai competențele digitale nu sunt îndeajuns pentru deținerea competențelor de cultură a informației, care sunt mult mai complexe și presupun următoarele abilități:

- Cultura informației presupune cunoașterea surselor de informație tradiționale și în format electronic.
- Cultura informației înseamnă capacitatea de a identifica, accesa, selecta, evalua, utiliza informația.
- Studentul educat informațional selectează rațional și eficient informația, o poate evalua, utiliza, organiza și transmite mai departe.
- Utilizatorul învață a gândi și evalua critic și competent informația, o utilizează etic, corect și creativ.
- Utilizatorii cunosc strategiile de culegere a informației, știu să selecteze, să sintetizeze și să prezente informația într-o formă nouă, contribuind la rezolvarea problemelor reale din viață.
- Utilizatorii dețin competențe digitale care se dovedesc a fi indispensabile. Competențele digitale oferă utilizatorului oportunitatea de a accesa și a utiliza informația în format electronic, care este mai actuală și mai eficientă pentru studii, cercetări.

Această listă ar putea fi prelungită, deoarece există mai multe competențe ce țin de cultura informației.

Pornind de la necesitățile și interesele utilizatorilor, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, în cadrul secției Asistență informațională, de mai mult timp activează serviciul Dezvoltarea competențelor de Cultură a Informației, prestat în sprijinul utilizatorilor și orientat spre dobândirea și dezvoltarea competențelor de cultură a informației. Activitatea angajaților acestei secții este condiționată de toate schimbările care s-au produs în societate, îndeosebi de modernizarea tehnologiilor care afectează căile de acces la informație, cunoștințe. În această situație, bibliotecarii de referință au devenit parteneri importanți în promovarea culturii informației, a accesului la informație, indiferent de formatele în care se găsesc, și în oferirea serviciilor și programelor care corespund necesităților de informare. Conform activităților realizate pe baza interviurilor individuale și în grup, a investigațiilor, a analizei necesităților utilizatorilor efectuate, în scopul identificării cunoștințelor lor în localizarea, accesarea, selectarea surselor de informație pe toate suporturile, s-a constatat că marea majoritate a utilizatorilor care frecventează biblioteca se confruntă cu dificultăți la acest subiect, ceea ce a determinat organizarea acestui serviciu, scopul final al căruia a fost asigurarea dobândirii și dezvoltării unor competențe și abilități de cultură a informației. Angajații secției rămân a fi persoanele care ghidează utilizatorii permanent în localizarea, accesarea și utilizarea informației, în folosirea tehnologiilor de informare și comunicare, în accesarea bazelor de date, a repozitoriilor instituționale. În acest context crește evident nevoia de consultare și orientare continuă a utilizatorilor. Bibliografii din Sala de Referințe, la rândul lor, pentru a face față provocării timpului, s-au adaptat treptat noilor cerințe și sunt primii care ajută persoanele care frecventează biblioteca, fiind intermediarii dintre sursele informaționale și utilizatori. Sunt oferite mai multe posibilități de identificare și căutare a informației prin utilizarea tuturor surselor de informare atât tradiționale, cât și moderne.

Obiectivele serviciului derivă din scopul propus inițial și, în linii generale, cuprind următoarele:

- familiarizarea utilizatorilor cu componentele de bază a culturii informației;
- instruirea utilizatorilor în dobândirea și dezvoltarea competențelor de identificare, accesare, selectare și utilizare a informației;
- instruirea utilizatorilor în dobândirea și dezvoltarea competențelor de evaluare critică, comparativă, etică și eficientă a informației, transformând-o în cunoștințe;
- instruirea utilizatorilor privind familiarizarea cu toate tipurile de resurse informaționale tipărite și în format electronic;
- instruirea utilizatorilor în dobândirea și dezvoltarea competențelor și abilităților digitale, a culturii digitale, definită drept cultură adecvată pentru era internetului;
- instruirea utilizatorilor privind utilizarea criteriilor de evaluare a informației: autoritatea care emite informația, veridicitatea ei, valoarea ei reală, actualitatea etc.;
- dezvoltarea parteneriatelor cu instituțiile de învățământ din oraș în vederea participării studenților, liceenilor la instruirile organizate privind cultura informației; De asemenea utilizatorii bibliotecii, care frecventează Sala de Referințe sunt instruiți și în ce privește:
 - orientarea în spațiile și colecțiile bibliotecii;
 - formarea deprinderilor de utilizare a instrumentelor tradiționale și netradiționale de căutare a informației;
 - familiarizarea cu Bazele de date oferite Bibliotecii Naționale prin intermediul Consorțiului REM;
 - familiarizarea utilizatorilor cu Baza de date (MoldLex);
 - familiarizarea utilizatorilor cu Repoziitoriile Instituționale ale instituțiilor superioare de învățământ și instruirea privind accesarea și utilizarea lor;
 - instruirea bibliografică privind întocmirea listelor de referință bibliografică;
 - familiarizarea utilizatorilor cu cele mai solicitate motoare de căutare a informației în mediul online, cu aplicațiile online;

- familiarizarea utilizatorilor cu resurse educaționale deschise;
- familiarizarea utilizatorilor cu Microsoft Office (*Word, Excel, Power Point*).

Serviciul de dobândire și dezvoltare a competențelor este prestat individual sau în grup pentru mai multe categorii de vârstă, interesate în dobândirea și dezvoltarea competențelor de cultură a informației. Din grupul țintă fac parte liceenii, studenții anului I de la instituții superioare de învățământ, studenții anului I de la colegii, profesorii, cadrele didactice, bibliotecarii, pensionarii.

Serviciul își desfășoară activitatea cu o periodicitate lunară, fiind utilizate mai multe forme și metode de lucru cu utilizatorii: lecții teoretice, instruirii practice, prezentări, lucru în echipă, lucru individual, iar cei care beneficiază de instruire dobândesc competențe și abilități necesare de cultură a informației. Posedarea acestor competențe sporesc calitatea proceselor de studiere și cercetare și capacitatea utilizatorilor de:

- a identifica sursele necesare de informație, a le accesa, selecta, evalua, utiliza și transforma în cunoștințe;
- a determina cum e mai bine să acceseze sursele de informație, care este modul mai convenabil de căutare (simplu, avansat), după ce criterii se caută sursa (titluri, cuvinte-cheie, limbă, țară, anul editării etc);

- a aprecia informația autentică, veridică, care prezintă interes, și a o extrage;
- a selecta informația și a o raporta la cercetarea bibliografică pe care o realizează și a întocmi o listă bibliografică;
- a ierarhiza informația în funcție de utilitate și a o grupa după criterii de necesitate (subiecte, tip, limbă);
- a înțelege importanța informației selectate, a decide utilizarea ei în funcție de scopul urmărit, a redacta, a consuma și a răspândi mai departe;
- a se iniția în respectarea regulilor etice de utilizare a informației, a evita plagiatul;
- a se familiariza cu Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe (îndeosebi cu posibilitatea efectuării unei copii conform legii).

Importanța subiectului privind dobândirea și dezvoltarea competențelor de cultura informației este indiscutabil, instruirile fiind solicitate, apreciate și binevenite pentru toți. Angajații secției Asistență informațională sunt satisfăcuți de faptul că foarte mulți utilizatori sunt interesați de subiectul ce ține de cultura informației și sunt receptivi la invitațiile privind instruirile. De asemenea, ei sunt disponibili pentru toți cei care doresc să-și formeze și să-și dezvolte competențe specifice de cultură a informației.

Referințe bibliografice:

1. CORGHENICI, Ludmila. Cultura informației în contextul Declarației de la Lyon (IFLA, 2014). In: Revista ABRM. 2014, nr. 1, pp. 5-6.
2. CORGHENICI, Ludmila. Cultura informațională în contextul promovării învățării permanente și a incluziunii sociale. In: Magazin bibliologic. 2010. nr. 1/2, pp. 56-61.
3. LANDOY, Ane. Provocările culturii informației în bibliotecile universitare din Republica Moldova. In: Magazin bibliologic. 2017, nr. 1-2, pp. 77– 81.
4. LANDOY, A., REPANOVICI, A., GHINCULOV, S., CHERADI, N. Provocările culturii informației în bibliotecile universitare din Republica Moldova. In: Magazin bibliologic. 2017, nr. 1-2. pp. 77-81.
5. LAU, Jesús. Linii directoare privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți. Chișinău: Gunivas, 2010. ISBN 978-9975-4070-2-1.
6. REPANOVICI, Angela. Ghid de cultura informației. București: Asociația Bibliotecarilor din România, 2012. ISBN 978-973-85962-9-0.
7. VĂTĂMANU, Maria. Cultura Informațională în contextul Programului UNESCO „Informația pentru toți”. In: Magazin bibliologic. 2010, nr. 1- 2, pp. 62-66.

SEMNIFICAȚIA ISTORICĂ A COLECȚIILOR PARTICULARE. Secvențe din „Colecția Alexei MOLOHOV”

Angela GHEORGHÎȚA
ORCID 0009-0009-1755-4732
**Biblioteca Științifică Medicală
a IP USMF „Nicolae Testemițanu”**

Rezumat: Biblioteca Științifică Medicală este deținătoarea mai multor colecții particulare ce prezintă un deosebit interes pentru cercetători. Studiul de față este axat pe colecția lui Alexei Molohov (1897–1966), fondatorul Catedrei de Psihiatrie, prorector pentru activitatea științifică a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” în perioada 1961–1962. Colecția include documente-unice, în diverse limbi, preponderent în limba germană.

Cuvinte-cheie: carte rară, colecții particulare, colecții de medicină și psihiatrie, învățământ medical.

Abstract: The Scientific Medical Library is the holder of several private collections, which are of special interest to researchers. The present study is focused on the collection of Alexei Molohov (1897–1966), founder of the Department of Psychiatry; in 1961–1962, Vice-rector for the scientific activity of the "Nicolae Testemițanu" State University of Medicine and Pharmacy. His collection includes unique documents in many languages, mostly in German.

Keywords: rare book, private collections, medical and psychiatric collections, medical education.

Colecțiile private ale oamenilor de cultură și știință prezintă interes mai ales din perspectiva lor istorică. Fiind o sursă unică de informații, acestea nu se rezumă doar la valoarea pe care o prezintă ca monumente istorice, dar prezintă importanță și prin calitatea lor de instrumente informaționale pentru cercetările actuale în diverse domenii. Orice colecție de carte este neapărat un simbol al timpurilor în care a trăit posesorul ei, o reprezentare a profesiei și intereselor deținătorului, a modului de viață și a cunoștințelor pe care le posedă [1, 2].

Alexei Molohov, doctor habilitat în științe medicale, cercetător, specialist psihiatru de categorie superioară, fost prorector pentru activitatea științifică la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău (astăzi, USMF „Nicolae Testemițanu”), a contri-

buit la dezvoltarea învățământului superior medical din țara noastră. Activitatea prodigioasă a profesorului Alexei Molohov a fost înalt apreciată cu diplome și distincții, inclusiv titlul onorific de „Om Emerit”. Me-

moria ilustrului profesor a fost înveșnicită prin instalarea bustului său pe Aleea Savanților și Medicilor Iluștri din Chișinău, în anul 2022, când a fost marcată aniversarea a 125-a de la nașterea ilustrului savant.

Dar nimeni sau foarte puțini au studiat un alt aspect al succesului și meritelor acestei personalități, și anume, moștenirea pe care a lăsat-o, exprimată într-o colecție de cărți în diverse limbi, inclusiv în limba germană. Publicațiile de profil neurologic și psihiatric, adunate de protagonist, se datorează preocupărilor și aptitudinilor sale pentru aceste științe, manifestate încă din timpurile gimnaziale. Psihologia și psihiatria au devenit pentru el domenii de cercetare din mai multe motive, cel mai important fiind, probabil, faptul că la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX s-au evidențiat mai multe schimbări sociale, personalitatea omului fiind studiată din perspectiva integrității sale psihice și psihologice.

În cele ce urmează ne propunem să relevăm câteva publicații, în limba germană, din colecția medicului Alexei Molohov, deținute de Biblioteca Științifică Medicală „Nicolae Testemițanu” din Chișinău. Colecția totală numără 91 de exemplare, mai bine de jumătate (49) din ele au fost pasibile studiului nostru: monografii, reviste, buletine informaționale [3].

Alexei Molohov a predat psihologia și psihiatria studenților, precum și psihiatria judiciară specialiștilor din domeniu, inclusiv colaboratorilor Ministerului Afacerilor Interne al RSSM, respectiv, era foarte pasionat de publicațiile domeniului editate la acea vreme.

Cine au fost învățătorii lui Molohov, ce bibliografie a studiat, procurând importante cărți pentru propria bibliotecă, dorind să le aibă mereu la îndemână, să poată apela la conținuturile lor de fiecare dată când avea nevoie?

Cramer, August Gerichtliche. Psychiatrie. Ein Leitfaden für Mediziner und Juristen. = Psihiatrie criminalistică. Un ghid pentru medici și avocați. – Jena : Verlag von Gustav Fischer, 1900. – 301 p.

August Cramer – profesor de psihiatrie și neurologie, director la Clinica Universitară Regală pentru boli mintale și nervoase din Göttingen. Autorul prezintă doctrina degenerării și naturii ereditare a bolilor psihice. El descrie diferite aspecte, inclusiv simptomele și cauzele apariției bolii, comportamentul bolnavului, relațiile cu familia și lumea din jur, raportul bolnavului față de legislația penală, legislația civilă. Starea de detenție sau izolarea socială plus existența unor afecțiuni de ordin psihologic pot alimenta deteriorarea ireversibilă a sănătății mintale.

Försterling, W. Über die paranoiden Reaktionen in der Haft. Heft 19. = Despre reacțiile paranoice, manifestate în penitenciare. Caiet 19. – Berlin, 1923. – 106 p.

Dintre toate istoriile clinice puse la dispoziția medicului, 105 cazuri aveau diagnosticul privind „psihoză penitenciară”. Deținuții manifestau stări psihotice reactive, psihogene (degenerative), care au apărut în mediul de detenție. Autorul a analizat reacțiile isterice pe parcursul bolii, manifestările isteriei, efectele medicamentelor și ale durerilor de corp, cauzate de ele. A restrâns la maximum studierea termenului de „paranoid”.

Mendel, E. Die progressive Paralyse der Irren. Eine Monographie. = Paralizia progresivă a nebunului. Monografie. – Berlin, 1880. – XII-352 p.

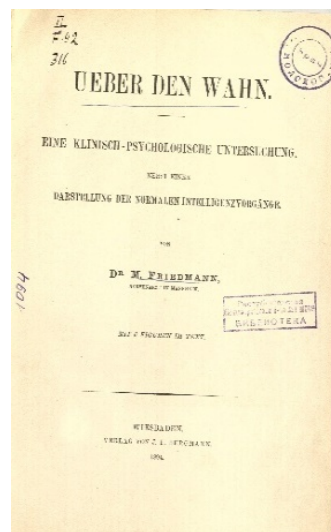
Emmanuel Mendel este reprezentantul unității psihiatrie și neurologie. În acest volum autorul studiază diferite faze ale paraliziei generale. El a rezumat cunoștințele în acest domeniu, axându-se pe 300 de cazuri și 60 de disecții, a susținut etiologia sifilitică a bolii.

Wernicke, Carl. Lehrbuch der Gehirnkrankheiten für Ärzte und Studierende. Band II = Manual de boli ale creierului, pentru medici și studenți. Vol. II. – Kassel-Berlin, 1881. – 296 p.

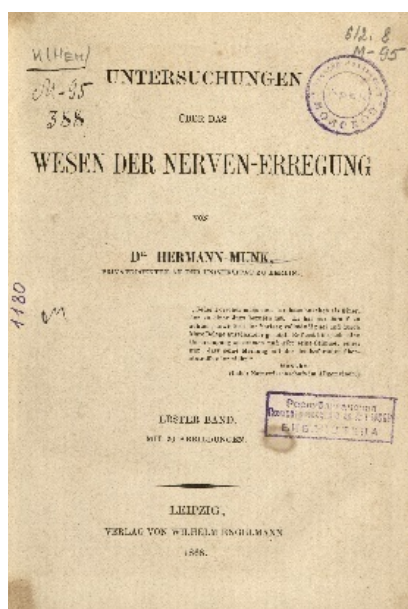
Autorul a descris o nouă boală, bazată pe observații clinice și patologice a trei pacienți. Boala cauzează sechele neurologice devastatoare. În 1874, Wernicke a descoperit centrul de limbaj din creier. Datorită lucrării lui Wernicke a fost posibilă descrierea conceptului de „triadă clasică” de semne și simptome ale encefalopatiei (aparitia bruscă a unei stări de confuzie și afectare a conștiinței, ataxie și semne oculare [nistagmus și oftalmoplegie]). Renumitul fiziolog, psiholog și medic rus, Ivan Pavlov, susținea că activitatea psihică este rezultatul activității fiziologice a unei anumite mase a creierului. În rezultatul cercetărilor teoretice și practice, doctorul habilitat Alexei Molohov recunoștea că doctrina clinică a schizofreniei, care nu a fost niciodată distinsă prin certitudine, se afla în acel timp în curs de revizuire. Experiența terapiei active este, pe de o parte, una dintre principalele stimulente pentru aceasta, pe de altă parte, oferă noi criterii pentru diferențierea mai specifică a tipurilor de schizofrenie atât între ele, cât și cu un număr mare de boli similare fenomenologice.

Friedmann, Max Über den Wahn. Eine klinisch-psychologische Untersuchung nebst einer Darstellung der normalen Intelligenzvorgänge. = Despre nebunie. Un studiu clinico-psihologic împreună cu o descriere a proceselor normale ale inteligenței. – Wiesbaden : Verlag von J. F. Bergmann, 1894. – 196 p.

Tratatul încearcă o disecție a formării procesului de delir, adică a aceluși proces psihic care ca simptom esențial al paranoiei prezintă cel mai mare interes teoretic și practic. Autorul stabilește două legi empirice de bază pentru psihopatologia generală: 1. Orice boală psihică este doar o tulburare de natură cantitativă. 2. Fiecare tulburare psihică este compactă și implică toate complexele funcționale ale activității psihice.

Munk, Hermann. Untersuchungen über das Wesen der Nerven-Erregung. = Investigații asupra naturii excitației nervoase. Volum 1 – Leipzig : Verlag von Wilhelm Engelmann, 1868. – 482 p.

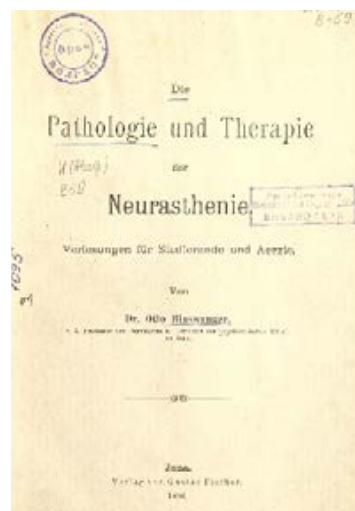
Hermann Munk a fost medic, fiziolog și profesor universitar la Berlin. Ca fiziolog a contribuit la cercetarea cortexului cerebral. Îndeosebi, s-a axat pe cercetarea localizării, găsierea și investigarea diferitor zone ale creierului, responsabile pentru performanța senzorială. A atins rezultate importante prin extirparea sistematică a zonelor de cortex cerebral, evaluând astfel procesele patologice.

Esquirol, J. E. D. Die Geisteskrankheiten in Beziehung zur Medizin und Staatsarzneikunde. = Bolile psihice în corelație cu medicina și farmaceutica de stat. – Berlin, 1838. – VI, 387 p.

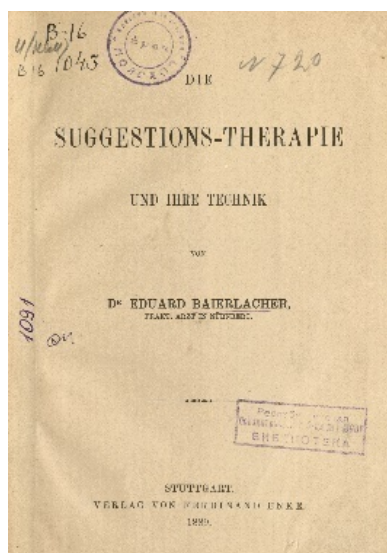
Lucrarea este rezultatul a patru ani de cercetări și observații. Autorul a studiat simptomele alienațiilor printre care a trăit. Lucrarea este bine sistematizată și poartă caracter metodic. Metodele de tratament în domeniul psihiatriei au fost diverse: terapia prin electrocutare, lobotomia, terapia cu insulină (doctorul Molohov a elaborat recomandări pentru tratamentul activ al schizofreniei), terapia cu atropină, psihochirurgia, terapia ocupațională, terapia prin artă. Molohov a adunat monografiile ale psihiatrilor germani care au venit cu sugestii privind tehnicile de tratament și efectele lor. Tratarea este un proces experimental, respectiv este un rezultat notat și transmis generațiilor ulterioare, ceea ce are o deosebită importanță.

Binswanger, Otto. Die Pathologie und Therapie der Neuroasthenie. Vorlesungen für Studierende und Ärzte. = Patologia și terapia neuroasteniei. Prelegeri pentru studenți și doctori. – Jena : Verlag von Gustav Fischer, 1896. – 447 p.

Bindswanger a făcut parte din mișcarea neuropsihiatrică a timpului său. Domeniul lui de interes era histologia patologică. A încercat să definească asemănările și diferențele dintre paralizia progresivă și alte tipuri de boli organice ale creierului. Autorul prezintă un curs de prelegeri în baza unor istorii medicale, prezentând tema patologiilor din punct de vedere al practicii medicale, respectiv prelegerile clinice puteau fi clare doar atunci când erau exemplificate. În materialul prezentat Bindswanger vorbește nu doar despre simptomatologie, dar și despre cursul bolii și varietățile ei clinice.

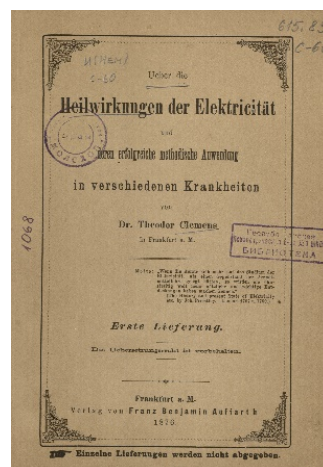
Baierlacher, Eduard. Die Suggestionstherapie und ihre Technik. = Terapia prin hipnotizare și tehnica realizării ei. – Stuttgart: Verlag von Ferdinand Enke, 1889. – 57 p.

Eduard Baierlacher a fost inițial farmacist, apoi a absolvit medicina la Muenchen și la Viena, și-a luat doctoratul în anul 1851 și a început activitatea profesională în anul 1854. Autorul descrie câteva cazuri medicale, influența terapiei prin hipnotizare. A mizat pe faptul că experimentele vor fi continuate de colegii lui, scopul final fiind crearea și implementarea unui efect reformativ în medicină, astfel încât să rivalizeze cu farmacodinamica.

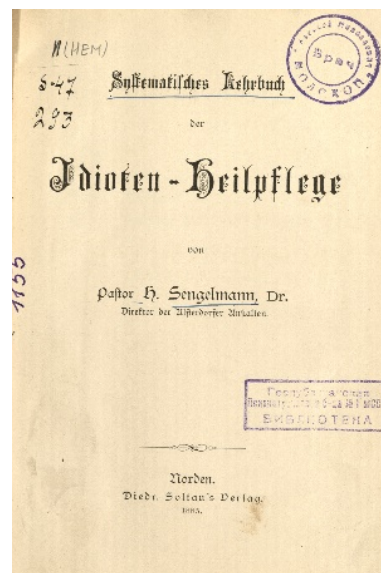
Clemens, Theodor. Über die Heilwirkungen der Elektrizität und deren erfolgreiche methodische Anwendung in verschiedenen Krankheiten. = Despre efectele vindecătoare ale electricității

și aplicarea lor metodică cu succes în tratarea diferitor boli. – Frankfurt : Verlag von Franz Benjamin Auffarich, 1876. – 752 p.

Sunt prezentate metodele utilizate pentru tratarea diferitor boli cu curent electric. Autorul a fost primul medic care nu doar că a folosit aparatele și curenții electrici cunoscuți de fizică în medicină, ci a lucrat cu instrumente fizice pe care le descoperise personal. A obținut și rezultate de vindecare pe care înainte niciun electroterapeut nu le-a avut.

Sengelmann, Heinrich. Systematisches Lehrbuch der Idioten-Heilpflege = Manual sistematizat despre îngrijirea idiotilor. – Norden : Diedr. Soltan's Verlag, 1885. – 280 p.

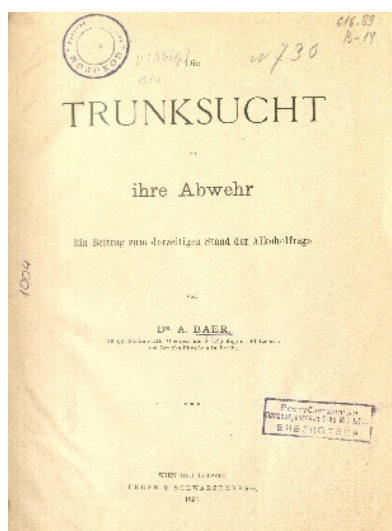

Heinrich Sengelmann este celebrul fondator al Instituției de Remediere Alsterdorfer din Hamburg. În prezenta lucrare el descrie simptomele psihologice și fizice, istoria și îngrijirea pacienților bolnavi de

idioție. Vorbește inclusiv despre regimul zilei bolnavilor, despre angajați și pacienți.

Alexei Molohov a studiat profund fenomenul alcoolismului, formele și manifestările lui psihice în timp ale persoanelor dependente de alcool. Monografiile adunate în colecție îi au ca autori nu doar pe teoreticieni, dar și pe medicii practicieni, cu bună cunoștință a cazurilor comune ale acestei boli, dar nu al unui viciu. În volumul doctorului Baer Abraham sunt elucidate aspectele medicale, sociale și economice ale alcoolismului. „Nu sunt ceea ce mi s-a întâmplat, sunt ceea ce aleg să devin!”, spunea Carl Jung, iar Molohov confirmă că, în sens medical, alcoolismul este o boală care apare ca urmare a consumului excesiv de băuturi alcoolice.

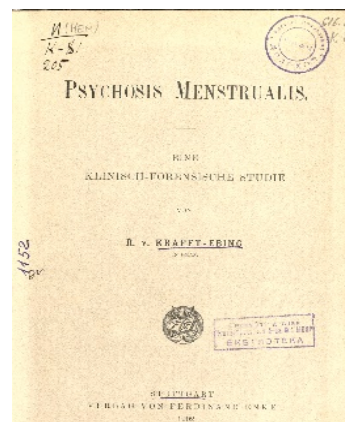
Baer, Abraham Adolf. Trunksucht und ihre Abwehr. Ein Beitrag zum derzeitigen Stand der Alkoholfrage. = Alcoolismul și negarea lui. Articol despre starea actuală a problemei alcoolismului. – Wien: Urban & Schwarzenberg, 1890. – 82 p.

Autorul a considerat domeniul alcoolismului unul vast și necesar pentru cunoaștere și cercetare. În acest volum Baer prezintă un studiu cuprinzător al acestei boli, al consecințelor și al tratamentului ei. Sunt explicate aspectele medicale, sociale și economice ale alcoolismului.

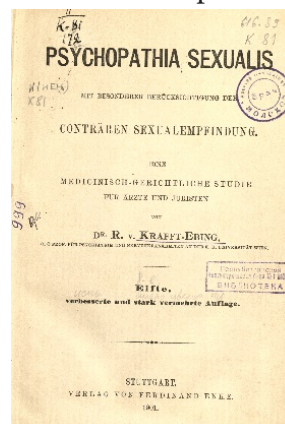
Psihiatria te impune să studiezi omul din multiple puncte de vedere. Analiza de gen, cultură, spirit, situație fizică, mediu social sunt doar câteva aspecte pe care un psihiatru trebuie să le contrapună în activitatea lui.

Krafft-Ebing, R. Psychosis Menstrualis. Eine klinisch-forensische Studie. = Psihoza menstruală. Studiu clinic criminalistic. – Stuttgart: Verlag von Ferdinand Enke, 1902. – 112 p.

Richard von Kraft-Ebning a fost un psihiatru clinician de origine germană. El a propus o clasificare a psihozei menstruale în baza unor rapoarte de caz, insistând asupra legăturii dintre menstruație și tulburarea psihologică. Autorul a caracterizat psihoza menstruală, manifestările bolii și posibilitățile ei de tratament. În timpul mensis au loc modificări ale sistemului nervos, cauzate de procese locale care irită nervii periferici ovarieni. Procesul biologic în desfășurare în timpul menstruației este foarte important. Schimbări au loc și la nivelul vaselor, la nivelul sistemului nervos și la nivelul mental.

Krafft-Ebing, R. Psy-chopathia Sexualis. Mit besonderer Berücksichtigung der Conträren Sexualempfindung. Eine medicinisch-gerichtliche Studie für Ärzte und Juristen. = Psihopatie sexuală. Inclusiv studierea în special a senzației sexuale contrare. Studiu medico-judiciar pentru doctori și avocați. – Wien: Alfred Holder, 1886. – 108 p.

Manual de patologie sexuală, editat în secolul al XIX-lea, reflectă abaterile și perversiunile sexuale, autorul folosind studii de caz și clasificându-le în termeni noi, cum ar fi *masochismul* și *sadismul*. Ca măsură de precauție, el a lăsat în limba latină părți ale textului care puteau fi percepute ca fiind ofensatoare la acea vreme.

Prezentarea a doar câteva exemple de publicații ne permite de a conchide că doctorul Molohov a avut în calitate de profesori cele mai strălucite minți de la finele

secolului al XIX-lea – începutul secolului XX, medici și cercetători din țări europene avansate, în cazul nostru Germania și Austria: Berlin, Leipzig, Viena, Stuttgart, Frankfurt, Wiesbaden, Jene. Studiile acestor medici străini au îmbogățit teoria și practica medicală internațională, inclusiv din Republica Moldova.

Păstrând aceste documente unicat, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” poate să le ofere oricând utilizatorilor actuali și viitorilor specialiști.

Referințe bibliografice:

1. BULUȚĂ, Gh., PETRESCU, V., SACHELARIE, O. M. Biblioteca XXI: Management & marketing: BMM. Târgoviște: Ed. Bibliotheca, 2012. 256 p. ISBN 978- 973-712-715-0.
2. CALENGE, Bertrand. Politicile de: Constituirea unei colecții într-o bibliotecă. București: Ed. Biblioteca Bucureștilor, 1999. 399 p. ISBN 973-98918-1-0.
3. COLECȚIA „Alexei MOLOHOV”. In: Colecțiile Bibliotecii Științifice Medicale a USMF „Nicolae Testemițanu”, 2023.

BIBLIOTECILE, PARTENERII SOCIALI ȘI REȚELELE PROFESIONALE – CHEIA REZILIENȚEI SOCIALE

Dragoș Adrian NEAGU
ORCID 0000-0001-8420-9511
Biblioteca Județeană „Panait Istrati”
Brăila, România, președinte al Asociației
Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor
Publice din România

Rezumat: Autorul reliefează rolul bibliotecilor ca instituții ale cunoașterii cu trăsături și funcții specifice, care pot contribui substanțial la augmentarea rezilienței sociale în timpul unei crize. Sporirea gradului de conștientizare și de înțelegere a rolului bibliotecii pe timp de criză este importantă pentru a asigura accesul tuturor la serviciile și resursele de care au nevoie. Articolul prezintă modalități de a realiza reziliența socială prin colaborarea dintre biblioteci și partenerii sociali, precum și aspecte-cheie care pot favoriza reziliența profesională.

Cuvinte-cheie: reziliența socială, reziliența profesională, rețele profesionale, parteneri sociali.

Abstract: The author highlights the role of libraries as institutions of knowledge with specific features and functions that can substantially contribute to increasing social resilience during a crisis. Growing awareness and understanding the library's role in times of crisis is important to ensure everybody in approved access to requested services and resources. This article presents ways to achieve social resilience through collaboration between libraries and social partners, demonstrates key aspects that can support professional resilience.

Keywords: social resilience, professional resilience, professional networks, social partners.

În strânsă relație cu criza de creștere, dar cu determinări și consecințe mult mai profunde, structurile infodocumentare, mai ales bibliotecile, trăiesc o acută criză de identitate. Dintr-odată după milenii de evoluție cuminte, cu sensuri previzibile, structurile biblioteconomice intră în vârtejul amețitor al schimbării, nu-și mai recunosc reperele de ieri, sunt contestate și apărute, în același timp, din afară și dinăuntru, își pierd busola, traversând atât zone de rigiditate, cât și teritorii de schimbare uluitoare și, adesea, irațională. Ele sunt fie doar ceea ce au fost la începuturi, fie doar ceea ce n-au fost și, probabil, nu vor fi niciodată. Opiniile polarizate sunt cele mai ușor de demontat, dar prin aceasta problemele crizei de identitate devin și mai complicate. Profilul bibliotecilor de mâine are caracteristici de totală eterogenitate, trăsături care, mai de grabă, combină decât exclud.

Bibliotecile s-au constituit în cursul timpului în reale instituții ale cunoașterii cu trăsături și funcții specifice. Putem spune că dintre acestea cea fundamentală constă în înregistrarea și regăsirea la nevoie a informației indiferent de suport, tocmai suportul material evoluând de la piatră la tablete de lut, de la papirus la pergament, manuscris și tipărituri, iar mai recent – la înregistrări audio sau video, rețele de date și Internet. În evaluarea și, în general, în managementul crizei de identitate actuale trebuie coroborate considerații dintre cele mai diverse. În prezent, bibliotecile fac parte din toate sistemele societății, direct și indirect, în relație cu trecutul și cu perspectiva domeniilor respective, în forme pasive și active, în mod univoc și biunivoc. Ele s-au dovedit, în timp, a fi structuri mai de grabă integratoare, în ciuda conservatorismului lor, în comparație cu alte organizații

de pe traseele informației, care sunt, deși mai recent apărute, în fapt mult mai legate de specificul inițial. Arhivele, muzeele și chiar radioul, televiziunea sunt, în realitate, mult mai conservatoare, în raport cu formele de organizare și de comunicare pe care le-au traversat, decât au fost bibliotecile care au intrat în paradigme noi de mai multe ori în cursul istoriei lor milenare.

Desigur, e greu de acceptat că vechile structuri biblioteconomice, cărora bibliotecile din România le sunt atât de tributare, sunt amenințate atâta vreme cât gradul lor de participare la transferul de informații este covârșitor. Mă gândesc acum, la treizeci de ani de la publicarea acestei definiții a bibliotecii viitorului, cât de actuală pare: „Va fi, cel mai probabil, o complexă interferență între bibliotecile cunoscute, muzee, galerii de artă, sisteme de informare online, audio, foto, grafo- și cine- biblioteci. Nu doar se va citi, ci se va auzi, se va vedea și chiar se va participa la forme de simulare a informației și cunoașterii” [1].

Din păcate bibliotecile, din punct de vedere al colecțiilor de publicații tradiționale pe suport papetar, sunt sensibile în fața conflagrațiilor. Martoră la acestea fiind biblioteca în care lucrez în acest moment. Biblioteca Județeană „Panait Istrati” Brăila a fost înființată în 1881, având în acest moment mai mult de 140 de ani. Aceasta a fost închisă o singură dată de-a lungul ființării sale, în perioada 1916–1918, când au fost încartiruite în bibliotecă forțele de ocupație. Atunci colecțiile de publicații au fost utilizate la încălzit, din acea perioadă mai păstrăm în colecții sub 100 de volume. Acest lucru s-a întâmplat acum mai bine 100 de ani, dar, chiar și în condițiile actuale, potențialul devastator al războaielor are același efect distrugător asupra colecțiilor.

Dar niciodată nu putem separa colecțiile unei biblioteci, modul de constituire al acestora și modul în care acestea sunt administrate și comunicate de oamenii care, prin efortul de zi cu zi, fac posibil accesul comunității spre comorile informaționale ale acestor instituții, bibliotecarii. Consider în continuare, după 30 de ani de activitate într-o bibliotecă, că meseria de bibliotecar este una dominată de spirit vocațional.

Modul în care reacționează acum societățile în care trăim accentuează reziliența acestora. Poate nivelul de reziliență al societăților, cărora le aparțin participanții la această conferință, este accentuat de deceniile de guvernare totalitară, dovadă fiind evoluția acestora din ultimii 20 sau chiar 30 de ani. Între multele moduri prin care putem defini reziliența socială aceasta se referă la capacitatea unei societăți de a face față provocărilor și de a se recupera după acestea. O societate rezilientă este una în care oamenii se simt conectați unul la celălalt și în care există un sentiment de încredere și cooperare. Acest lucru este important pentru pace, deoarece ajută la reducerea conflictelor și la promovarea rezolvării pașnice a disputelor.

Pe timp de criză, reziliența socială este esențială pentru a ajuta oamenii să facă față provocărilor și să se recupereze. Iată câteva modalități prin care reziliența socială poate contribui la criza socială:

- *Oferă sprijin social și emoțional.* În perioadele de criză, oamenii au nevoie de sprijinul celorlalți pentru a face față stresului și anxietății. Rețelele sociale puternice pot oferi acest sprijin, prezentând oamenilor oportunități de a se conecta cu ceilalți și de a împărtăși experiențele lor.
- *Promovează cooperarea și solidaritatea.* În perioadele de criză, oamenii trebuie să lucreze împreună pentru a face față provocărilor. Reziliența socială poate ajuta la promovarea cooperării și a solidarității, creând un sentiment de comunitate și de apartenență.
- *Sporește accesul la resurse.* În perioadele de criză, oamenii pot avea nevoie de acces la resurse pentru a face față provocărilor. Reziliența socială poate ajuta la creșterea accesului la resurse, creând rețele de sprijin și oferind oportunități de a solicita ajutor. O resursă deosebit de importantă este accesul la informație, mai ales accesul la informații reale și evitarea știrilor false, bibliotecarii în acest caz având un rol esențial.

Iată câteva exemple de cum reziliența socială poate fi promovată în timpul unei crize:

- Colaborarea între ABRM și ANBPR în ceea ce privește promovarea imaginii

bibliotecii și a serviciilor acesteia prin evenimentul comun „Nocturna Bibliotecilor”, eveniment pe care deja în realizăm de trei ani împreună și care poate fi extins între partenerii de la această conferință.

- Promovarea participării civice. Când oamenii se simt implicați în comunitatea lor, ei sunt mai predispuși să lucreze împreună pentru a face față provocărilor.
- Îmbunătățirea educației și formării. Educația și formarea pot ajuta oamenii să dezvolte abilitățile și cunoștințele de care au nevoie pentru a face față provocărilor.

Prin promovarea rezilienței sociale, putem ajuta oamenii să facă față provocărilor și să se recupereze în timpul unei crize.

Bibliotecile joacă un rol esențial în societate, oferind acces la informații, resurse și oportunități educaționale. Pe timp de criză, bibliotecile sunt adesea singura sursă de informații și sprijin pentru persoanele afectate. Sporirea gradului de conștientizare și de înțelegere a rolului bibliotecii pe timp de criză este importantă pentru a asigura accesul tuturor la serviciile și resursele de care au nevoie. Iată câteva modalități de a face acest lucru:

- *Educarea publicului despre rolul bibliotecilor.* Bibliotecile pot organiza evenimente și campanii de informare pentru a educa publicul despre serviciile și resursele pe care le oferă. Aceste activități pot include prezentări, workshopuri și discuții.
- *Parteneriatul cu alte organizații.* Bibliotecile pot colabora cu alte organizații care lucrează cu persoanele afectate de criză. Acest lucru poate ajuta la extinderea accesului la servicii și resurse.
- *Promovarea serviciilor și resurselor online.* Bibliotecile pot oferi acces la resurse online pentru persoanele care nu pot ajunge la o bibliotecă fizică. Acest lucru poate include acces la cataloage, resurse digitale și servicii de asistență la distanță.
- *Programe de implicare a comunității:* organizarea periodică de evenimente comunitare, ateliere și seminarii la bibliotecă pe subiecte care interesează comunitatea (aceasta poate include programe de alfabetizare, instruire tehnologică, cluburi de carte și multe altele);

colaborarea intensă cu școlile, colegiile și universitățile din comunitate pentru a oferi resurse educaționale și de cercetare studenților și educatorilor.

- *Prezență digitală:* distribuirea în mod regulat de informații despre resursele, evenimentele și serviciile bibliotecii (Bibliotecile pot menține un site web și o prezență în rețelele sociale actualizate și ușor de utilizat.); luarea în considerare a lansării unei aplicații de bibliotecă pentru a facilita accesul clienților la resurse digitale și a primi notificări despre evenimente și actualizări.
 - *Povestiri digitale și advocacy:* distribuirea de povești digitale de succes și mărturii de la utilizatorii bibliotecii pentru a demonstra impactul pozitiv al bibliotecii asupra indivizilor și asupra comunității în ansamblu; dezvoltarea unui grup de susținători ai bibliotecilor, care să poată vorbi cu pasiune despre rolul bibliotecii în comunitate și să se implice cu factorii de decizie locali.
 - *Programe și evenimente cu tematică de pace:* organizarea de programe și evenimente care se concentrează pe educația pentru pace și soluționarea conflictelor. Acestea pot include ateliere de lucru, discuții, proiecții de filme și prelegeri susținute de experți în domeniu.
- Iată câteva exemple de cum bibliotecile au contribuit la dezvoltarea rezilienței sociale în timpul unor crize:
- În timpul pandemiei de COVID-19, bibliotecile au oferit acces la informații și resurse despre virus, precum și la servicii de educație și formare online.
 - În timpul conflictelor armate, bibliotecile au oferit sprijin emoțional și educațional persoanelor refugiate și celor strămutate.
 - În timpul dezastrelor naturale, bibliotecile au oferit spațiu și resurse pentru persoanele afectate.

Prin implementarea acestor strategii, bibliotecile pot crește gradul de conștientizare cu privire la rolul lor vital în comunitate, se pot implica cu un public mai larg și se pot asigura că de resursele și serviciile lor continuă să beneficieze oamenii pe care îi de-

servesc, astfel crescând gradul de reziliență al comunității. Prin educarea publicului despre rolul bibliotecilor pe timp de criză putem ajuta la asigurarea accesului tuturor la serviciile și resursele de care au nevoie pentru a face față provocărilor și a se recupera.

O altă modalitate de realizare a unei reziliențe sociale este reprezentată de colaborarea dintre bibliotecă și partenerii sociali, colaborare care trebuie să fie bazată pe unitate, solidaritate, empatie și toleranță și care poate fi un model puternic pentru promovarea schimbărilor sociale pozitive, precum și pentru promovarea unei comunități armonioase. Iată câteva modalități de a facilita o astfel de colaborare:

- *Identificarea obiectivelor comune:* stabiliți o înțelegere comună a obiectivelor și valorilor care conduc biblioteca și partenerii săi sociali; identificați domeniile de suprapunere și de interes reciproc, cum ar fi promovarea educației, înțelegerii culturale sau incluziunii sociale. Prin alinierea obiectivelor, puteți crea o bază solidă pentru colaborare.
- *Promovarea comunicării deschise:* creați canale de comunicare deschisă și transparentă între bibliotecă și partenerii săi sociali; angajați-vă în mod regulat în dialog pentru a face schimb de idei, a împărtăși resurse și a discuta strategii pentru promovarea unității, solidarității, empatiei și toleranței; încurajați ascultarea activă, respectul pentru diverse perspective și feedbackul constructiv.
- *Programarea și inițiativele comune:* dezvoltați programe, inițiative și proiecte comune care promovează unitatea, solidaritatea, empatia și toleranța. Aceasta ar putea include organizarea de evenimente, ateliere sau expoziții care abordează probleme sociale relevante, sărbătoresc diversitatea și încurajează dialogul. Punând în comun resursele și expertiza, puteți crea inițiative cu mai mult impact.
- *Partajarea resurselor:* împărtășiți resurse, inclusiv cunoștințe, expertiză și resurse fizice, cu partenerii sociali. Biblioteca poate oferi acces la colecțiile sale, materialele de cercetare și bazele de date

de informații pentru a sprijini activitatea partenerilor sociali. În mod similar, partenerii sociali pot contribui cu expertiza și resursele lor pentru a îmbunătăți programele și serviciile bibliotecii.

- *Diseminarea colaborativă:* angajați-vă în eforturi comune de sensibilizare pentru a ajunge la un public mai larg. Aceasta ar putea implica desfășurarea de ateliere comune, prezentări sau campanii de conștientizare în parteneriat cu organizații sociale, școli, centre comunitare sau afaceri locale. Lucrând împreună, vă puteți amplifica impactul și puteți ajunge la diverse segmente ale comunității.
- *Instruirea și consolidarea capacității:* colaborați la inițiative de formare și consolidare a capacităților care promovează empatia, toleranța și înțelegerea. Aceasta poate include ateliere de lucru, seminarii sau prelegeri pe subiecte precum rezolvarea conflictelor, competența interculturală sau practicile incluzive. Echipând indivizii cu abilitățile necesare, puteți promova o cultură a empatiei și a toleranței în cadrul comunității.
- *Evaluarea și reflecția:* evaluați în mod regulat impactul eforturilor de colaborare și reflectați asupra rezultatelor; colectați feedback de la membrii comunității, participanții și partenerii sociali pentru a evalua eficacitatea inițiativelor și pentru a identifica domeniile de îmbunătățire. Acest proces iterativ de evaluare și reflecție va ajuta la rafinarea și consolidarea modelelor de colaborare. Amintiți-vă, încurajarea colaborării bazate pe unitate, solidaritate, empatie și toleranță necesită un angajament continuu și o participare activă din partea tuturor părților implicate. Lucrând împreună, biblioteca și partenerii săi sociali pot crea o comunitate mai incluzivă și mai empatică, care îmbrățișează diversitatea și promovează schimbarea socială pozitivă.

Mulți dintre cei participanți sunt membri ai unei asociații profesionale, nu trebuie să uităm nicio clipă importanța asociațiilor profesionale și, mai ales, a rețelelor de asociații profesionale, cum sunt IFLA sau EBLIDA, care prin însăși funcționarea lor

oferă reziliență profesiei. Dacă analizăm modul de funcționare a asociațiilor profesionale sau a rețelelor de asociații profesionale, putem identifica câteva aspecte-cheie care pot contribui la reziliența profesională:

- *extinderea perspectivelor*: Rețelele profesionale permit indivizilor să se conecteze cu oameni din medii, industrii și experiențe diverse.
- *partajarea cunoștințelor*: Rețelele oferă oportunități de a împărtăși cunoștințele, bunele practici și lecțiile învățate. Prin discuții și colaborări cu profesioniștii din rețeaua noastră, putem învăța din experiențele lor și putem obține perspective valoroase, care ne pot îmbunătăți abilitățile și reziliența de rezolvare a problemelor.
- *acces la resurse*: Construirea unei rețele profesionale puternice ne oferă acces la o gamă largă de resurse. Aceste resurse pot include mentorat, consiliere, oportunități de angajare, contacte din industrie și sprijin în perioadele dificile.
- *colaborare și sprijin*: Rețelele profesionale promovează colaborarea și sprijinul între membri. În vremuri dificile, cum ar fi recesiunile economice sau intreruperile din industrie, a avea o rețea de profesioniști care pot oferi îndrumări, sprijin și oportunități potențiale de colaborare poate fi de neprețuit în

menținerea rezilienței și în găsirea de noi oportunități.

- *oportunități de creștere*: Rețelele deschid porți către noi oportunități de creștere personală și profesională. Conectându-ne cu profesioniști care au obținut succes în domeniile lor respective, putem învăța din experiențele lor, obține sfaturi valoroase și putem identifica potențiale oportunități de avansare în carieră. Această creștere și dezvoltare continuă contribuie la rezistența noastră generală în fața provocărilor.

Bibliotecile sunt apogeul infrastructurii sociale, un loc al comunității „imposibile”, în care oameni din toate categoriile sociale: bogați, săraci, tineri, bătrâni, imigranți, șomeri, studenți, persoane care se confruntă cu lipsa adăpostului, se reunesc în egală măsură pentru a avea acces la o resursă comunitară. Este un adevărat palat pentru oameni. Bibliotecile au, de asemenea, un rol din ce în ce mai important de jucat în contextul urgențelor climatice, un centru de reziliență pentru comunitățile care caută refugiu. Biblioteca este un simbol al echității într-o lume a inegalității în creștere. Sunt o adevărată resursă gratuită comună, la care oamenii merg într-o situație de urgență sau criză, știind că sunt bineveniți și că le aparțin. Un spațiu sigur și incluziv, rezilient.

Referințe bibliografice:

1. RADA, Juan F. The information gap between North and South. In: IFLA Journal 20, nr. 1, 1994, p. 13.

MANAGEMENTUL DE PROIECTE ȘI IMAGINEA BIBLIOTECII PUBLICE ÎN COMUNITATE

Elena NEGOIȚĂ
ORCID 0009-0008-7482-6370
**Biblioteca Publică Raională
„Mihai Eminescu”, Fălești**

Rezumat: Articolul oglindește experiența Bibliotecii Publice Raionale „Mihai Eminescu” Fălești, privind promovarea imaginii pozitive a bibliotecii în comunitate prin intermediul proiectelor, programelor susținute financiar de diverse instituții, ONG-uri locale, naționale sau internaționale, aplicând managementul de calitate. Poziționarea strategică a bibliotecii s-a înscris în inițiativa-cheie profesională a anului 2023: „Îmbunătățirea operării și managementului de bibliotecă”.

Cuvinte-cheie: imagine pozitivă, management al proiectelor, necesități ale comunității, impact.

Abstract: This article reflects the experience of the "Mihai Eminescu" District Public Library Fălești regarding the promotion of the library's positive image in the community, applying quality management through projects and programs financially supported by various institutions: local, national or international NGOs. The strategic positioning of the library is a part of the most important professional initiative of the year 2023 - "Improving library operation and management".

Keywords: positive image, project management, community needs, impact.

Introducere

Managementul prin proiecte a devenit o parte indispensabilă a activității Bibliotecii Publice Raionale „Mihai Eminescu” Fălești, contribuind la realizarea aspirațiilor profesionale ale bibliotecarilor.

Termenul de „proiect” provine din latinescul „*projectus*” – aruncare înainte. Rădăcina sa latină evocă o mișcare, o traiectorie și o raportare în timp și spațiu, deoarece sugerează implicarea următoarelor elemente: un punct de plecare utilizat ca bază, de la care se pornește; aruncare înainte, planificare (funcția cea mai importantă în managementul proiectului: scopul, obiectivul).

Dintre caracteristicile unui proiect menționăm: *scopurile și obiectivele clar definite* și formulate astfel încât să producă rezultate bine determinate (prin aplicarea metodei SMART: Specific, Măsurabil, Re-

alizabil, Realist); *fezabilitate* (obiectivele proiectelor trebuie să fie realizabile, ceea ce înseamnă că e necesar să ținem cont nu numai de cerințe, ci și de disponibilitatea de resurse); *limitare în timp și spațiu* (proiectele au un început și un final, se derulează într-un loc și într-un context specific); *complexitate* (proiectele apelează la diverse abilități în materie de planificare și implementare, implicând diverși actori și parteneri, diverși deținători de interese); *caracter colectiv* (proiectele sunt produsul unui efort colectiv, sunt realizate de o echipă, implicând diverși parteneri și răspunzând la nevoile unui public-țintă) și altele. Fazele unui proiect de dezvoltare sunt următoarele: inițierea; planificarea; execuția proiectului; monitorizarea și controlul; finalizarea.

Deoarece au fost formulate diferite definiții pentru sintagma „managementul

proiectelor”, considerăm relevantă următoarea formulă: „Managementul de proiect constă în planificarea, organizarea și gestionarea (controlul) sarcinilor și resurselor, ce urmărește atingerea unui anumit obiectiv, în condițiile existenței unor constrângeri, referitoare la timp, resurse și costuri” [4].

Experiențe locale

Istoria implementării proiectelor în Biblioteca Publică Raională „M. Eminescu” Fălești a început în anul 2001, ca rezultat al participării la seminarul „Managementul și evaluarea proiectelor de bibliotecă”, organizat în perioada 9-11 octombrie de Școala de Biblioteconomie din Moldova – proiect al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM). Cunoștințele acumulate au fost transferate în practică în 2002, odată cu implementarea primului proiect: „Dezvoltarea colecțiilor de bibliotecă”. Colecțiile bibliotecii s-au îmbogățit cu literatură de referință în sumă de 1500 de dolari. În 2003 a fost implementat și cel de-al doilea proiect: „Extinderea serviciilor de bibliotecă”, ambele finanțate de Fundația SOROS. Biblioteca a fost dotată cu 3 computere, 1 imprimantă, 1 copiator, 1 scanner, 1 combină muzicală. Pentru cititorii făleșteni s-au deschis noi orizonturi și posibilități de informare, serviciile tradiționale au fost completate cu servicii noi. Biblioteca a devenit (și continuă să rămână) prima și unica instituție publică care oferă acces liber publicului larg la Internet.

Un impuls profesional s-a manifestat odată cu realizarea Programului Național NOVATECA, finanțat de Fundația Bill și Melinda Gates. Programul a schimbat radical fața bibliotecilor, a dezvoltat bibliotecarilor noi competențe profesionale, sporind astfel imaginea pozitivă a bibliotecii și a bibliotecarului în comunitate. Impactul proiectelor implementate în perioada anilor 2014-2018 (conform cercetării rapoartelor statistice și analitice de activitate a Bibliotecii Publice Raionale „M. Eminescu”) ține de următoarele: 42 de biblioteci publice teritoriale (în rețea – 50) dotate cu tehnologii informaționale, mobilier, alte bunuri în sumă de circa 3 mln. lei, din care 660.393 lei – Biblioteca Publică Raională „M. Emi-

nescu” Fălești (Vezi *Tabelul nr. 1*). De asemenea, bibliotecarii au participat la 52 de instruirii/624 de ore (traininguri, ateliere, reuniuni), organizate de centrele biblioteconomice din țară, îmbunătățindu-și cunoștințele și abilitățile în utilizarea tehnologiilor, advocacy, leadership, educație mediatică, servicii publice electronice, utilizarea sistemului de raportare on-line 6-C etc. A fost inaugurat și instituționalizat Centrul de Formare (CF) a BPR „M. Eminescu” Fălești (prin Decizia nr. 04/12 din 04 noiembrie 2016 a Consiliului Raional Fălești), fiind livrate 118 de instruirii pentru 77 de bibliotecari locali, școlari, cu un număr total de 1416 de ore. În rezultatul instruirilor organizate la nivel raional, național, a crescut numărul formatorilor din rețea: de la 2 la 12.

Vizita de studiu în 2016, împreună cu 20 de bibliotecari din rețea, la Biblioteca Județeană Cluj „O. Goga” a oferit posibilitatea de a prezenta activitatea BPR Fălești, de a asista la activități desfășurate în BJC „O. Goga” și în filialele acesteia. Ca urmare a acestei vizite fiecare bibliotecă a implementat cel puțin 1 serviciu modern preluat de la bibliotecile clujene, cele mai reușite fiind: „Teatru de Umbre” (BP Taxobei), „Vreau să-mi citești” și „Cum găsești o carte... de muncă” (BPR „M. Eminescu”), „Memorie și cunoaștere locală” (BP Pârlița), s-a semnat un acord de colaborare între BJC „O. Goga” și BPR „M. Eminescu” Fălești.

O altă vizita de studiu, în 2017, la Riga, Letonia, în cadrul Proiectului „Educație Mediatică în biblioteci”, a contribuit la îmbunătățirea activității în educația mediatică a copiilor. În scopul optimizării și promovării imaginii bibliotecilor din rețea a fost inaugurat Biroul de PR (relații publice), în parteneriat cu instituțiile media din localitate.

Menționăm și alte reușite ale implementării diverselor proiecte:

- Îmbunătățirea calității serviciilor oferite comunității și lansarea serviciilor moderne (15). Cele mai semnificative sunt: „Clubul tinerilor jurnaliști”, „Cu Internetul tu nu ești singur” (destinat copiilor migranților), „Clubul tânărului apicultor”, „Aventura cunoașterii” (copii

cu dizabilități locomotorii), „Utilizarea calculatorului de către persoanele nevăzătoare”, „Șah pentru toți pe table și online”, „Clubul de robotică”, „CodeLab – învață *coding* la bibliotecă” etc., de care au beneficiat 750 de persoane.

- Organizarea și promovarea activităților extramuros, prin activități în cadrul taberei de vară, în grădinițele de copii, licee, centrele de asistență socială (3). În total au fost organizate 84 de activități de acest tip, cu participarea a 1450 de copii.
- Dezvoltarea parteneriatelor cu instituțiile publice și private: BJC „O. Goga”, AO Keystone Moldova, AO „Progres prin alternativă”, Clubul Familiei, Asociația de Șah a raionului Fălești, Asociația Apicultorilor, AO ACSA, Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă, Centrele de Asistență Socială (3), Centrul de Resurse pentru Copii și Tineri”, AO „Societatea Orbilor din Moldova”, liceele (3) și grădinițele (2) din localitate, Palatul de cultură „M. Volontir”, școala de muzică, școala de arte plastice „Gh. Vrabie” etc.
- Implicarea ca parteneri în implementarea a 4 proiecte de dezvoltare comunitară cu: AO Keystone Moldova, AO „Progres prin Alternativă” (proiect moldo-elvețian), AO „Pro Asistență și Dezvoltare Comunitară”, ONG „Cutezătorul”. Un Voluntar al Corpului Păcii, a activat la noi în bibliotecă timp de 2 ani, facilitând instruirile IT, implementând serviciul „Inițiere în business pentru tineri”.
- Promovarea imaginii bibliotecii în mass-media: prin publicarea a 56 de articole în presă, participarea la emisiuni TV (3), la radioul național (2), local (56), precum și în sursele media online: pagina de Facebook a bibliotecii, grupul Bibliotecii Publice Fălești, pagina Secției Cultură și Turism Fălești, site-ul Consiliului raional Fălești etc.
- Aprecieră muncii noastre (grație transparenței și vizibilității prin promovare intensă, feedbackului pozitiv din partea comunității) de către organele ierarhice superioare, locale. Activitatea colectivului BPR „M. Eminescu” a fost apreciată cu 17 diplome.

Tabel nr. 1. Proiecte cu finanțare externă, realizate la BPR „Mihai Eminescu” Fălești

Denumirea proiectului	Perioada	Finanțator	Valoarea (MDL)
Bibliotecile aduc schimbarea în comunitate în timpul crizei refugiaților	2022-2023	Comitetul Internațional al Salvării	123.550
Replicarea serviciului „iCAN pentru o carieră de succes”	2018	Fundația Bill și Melinda Gates	2000
Inițiativa 1+1	2018	Fundația Bill și Melinda Gates	8000
PR și campanii de promovare a bibliotecilor (vizită de studiu în Letonia)	2017	Departamentul de Stat American	14.000
Inițiativa 1+1	2017	Fundația Bill și Melinda Gates	5.574
Serviciul „Tânărul apicultor” și „Floralia” (Campania „Ne vedem la bibliotecă”)	2017	Fundația Bill și Melinda Gates	8.693
Replicarea serviciului „Computerul – sprijin pentru viitoarea profesie”	2017	Fundația Bill și Melinda Gates	2.513
Vizita de studiu în Estonia (pentru 5 persoane)	2017	Fundația Bill și Melinda Gates	108.000

Clubul de robotică	2017	Fundația Bill și Melinda Gates	36.133
Vizita de studiu în Polonia (robotica)	2016	Fundația Bill și Melinda Gates	18.000
Managementul tabletelor în biblioteci pentru copii	2016	Fundația Bill și Melinda Gates	14780
Vizita de studiu la Cluj, România (pentru 3 persoane)	2016	Fundația Bill și Melinda Gates	15.000
Replicarea serviciului „Creștem împreună cu bibliotecă”	2016	Fundația Bill și Melinda Gates	2000
Clubul tânărului jurnalist	2016	Departamentul de Stat American	40.008
Serviciul inovator de bibliotecă „Șah pentru toți pe table și online”	2015	Fundația Bill și Melinda Gates	19.365
Aderare la Programul Național NOVATECA	2014	Fundația Bill și Melinda Gates	143.597
Biblioteca – șanse egale pentru toți	2013	Fundația Bill și Melinda Gates	16.480
Extinderea serviciilor de bibliotecă	2003	Fundația SOROS	63.000
Dezvoltarea colecțiilor de bibliotecă	2002	Fundația SOROS	19.700
Total:			660.393

Participare în proiecte de dezvoltare comunitară

Proiectul „Îmbătrânire și Sănătate” (2020-2023), implementat de către Asociația Obștească CASMED, cu suportul financiar al Crucii Roșii din Elveția, a avut drept scop general acțiunea de sprijinire a persoanelor în etate pentru a le oferi oportunități de a îmbătrâni „frumos” și a le ușura viața. Un grup de seniori ai Clubului „Vârsta de argint”, care activează în BPR „Mihai Eminescu” de 10 ani, s-au implicat activ în implementarea proiectului în baza unui „Memorandum de înțelegere” (nr. 5 din 27 iunie 2019, încheiat pe o perioadă nedeterminată), între AO CASMED și Biblioteca Publică Raională „M. Eminescu” Fălești, devenind „ambasadori comunitari”, iar colaboratorii Bibliotecii – membri ai Comitetului Coordonator Local (CCL) pentru implementarea conceptului „Comunitate Prietenoasă Vârstei” din or. Fălești. Ei au identificat un șir de probleme cu care se confruntă comunitatea, le-au priorizat și le-au propus spre includere în Planul Strategic de dezvoltare a localității, ulterior au fost și soluționate

(amenajarea parcului central, construcții de trotuare, redeschiderea unei farmacii la Gara Fălești, plasarea de panouri informative în comunitate, amenajarea terenurilor de joacă pentru copii etc.).

Proiectul „Bibliotecile – puncte de educare a alegătorilor” (2021), a fost inițiat și finanțat de Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare în Moldova. Scopul proiectului a constat în educația civică și electorală a tinerilor alegători. Au fost instruiți 20 de bibliotecari din raion, care, la rândul lor, au dezvoltat servicii noi la ei în biblioteci și au instruit în jur de 300 de tineri în domeniul educației civice și informării alegătorilor. Ei au făcut cunoștință cu noțiunile și activitățile ciclului electoral, prevederile legale privind organizarea alegerilor în Republica Moldova, sistemul organelor electorale, subiecții interesați de organizarea și desfășurarea scrutinelor electorale și, cel mai important, cum să dezvolte spiritul civic și participativ al tinerilor și viitorilor alegători, utilizatori ai bibliotecii.

Proiectul de voluntariat destinat copiilor refugiați „Echipa Mobilă” (2022-2023), a avut drept scop susținerea și ajutarea

persoanelor refugiate din Ucraina de a se integra în societate. Responsabil de implementarea proiectului a fost Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei și Copilului din or. Fălești, iar finanțator – Federația Internațională „Terre des Hommes”, organizație umanitară internațională de caritate pentru drepturile copilului. Bibliotecara refugiată Irina Belous, angajată a BPR „M. Eminescu” din aprilie 2022, în calitate de voluntar-animator, a participat la organizarea a 70 de activități educaționale recreative pentru refugiați din zona Centru-Nord a Republicii Moldova, în care au fost implicați 560 de copii.

Proiectul „Împuternicirea femeilor în Ucraina și Moldova pentru prevenirea violenței împotriva femeilor” (2022-2023)

a fost implementat de către Asociația Împotriva Violenței „Casa Mărioarei”, în scopul apropierii psihologice dintre copii și părinți, prin desfășurarea împreună a diverselor activități educaționale și terapeutice: din martie, biblioteca a găzduit săptămânal întâlniri culinare duminicale, unde femeile au pregătit preparate tradiționale din bucătăria moldovenească și ucraineană; au fost organizate cursuri cu elevi ai liceului teoretic „A. Pușkin”, în domeniile artă și terapie prin joc, și evenimente pentru promovarea păcii și toleranței. La 12 mai 2023, a avut loc un eveniment deschis dedicat Zilei Familiei în incinta Palatului de Cultură „Mihai Volontir” din or. Fălești.

Scopul Proiectului „Moldovenii și ucrainenii uniți împotriva violenței în bază de gen” a constat în prestarea serviciilor psihologice, juridice, sociale și adăpost femeilor și copiilor-victime ale violenței în familie,

implementat de AO „Casa Mărioarei” și finanțat de INTERSOS Moldova, prin intermediul UNHCR-Moldova. Realizat în 2022, a avut drept impact: 20 de activități culturale, recreative și de informare pentru copiii refugiați din comunitatea locală, la care au participat 420 de copii și femei refugiate.

Proiectul „Bibliotecile aduc schimbarea în comunitate în timpul crizei refugiaților” (2022-2023), implementat de Centrul

de Drept al Femeilor în 10 biblioteci din 10 comunități din țară, în parteneriat cu Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, și finanțat de Comitetul Internațional al Salvării, a avut drept obiectiv implicarea responsabilă a comunităților, prin intermediul bibliotecilor, în răspunsul eficient la criza refugiaților; crearea, în cadrul bibliotecilor a spațiilor sigure pentru

persoanele refugiate, în special pentru femei și copii; organizarea diverselor activități desfășurate cu participarea femeilor și copiilor din comunitate, în vederea integrării femeilor și copiilor refugiați. Spațiul a fost dotat cu echipament, mobilier, cărți și alte resurse informaționale. În cadrul proiectului au fost organizate mai multe activități pentru copii și femei, unde beneficiarii

au primit informații despre serviciile de asistență specializată; u fost organizate grupuri de suport, cu implicarea unui psiholog; au primit pachete cu produse de primă necesitate, ghiozdane cu rechizite școlare pentru elevi. De asemenea, au fost organizate diverse *ateliere de creație*: de desen, de modelare din aluat sărat, din plastilină, din materiale reciclabile, broderie cu diamanțe ș.a.; *activități cultural-educative*: „Ziua Integrității Ucrainei”, „Ziua Internațională a Siguranței pe Internet”, „În lumea minunată a poveștilor lui A. Pușkin”, „Ziua Pământului”, „Ziua creionului colorat”, „Ziua Mondială a Desenelor Animate” etc.; *discuții*: „Prevenirea și combaterea violenței bazate pe gen și traficul de persoane” etc., *sesiuni de informare*: „Femeile și egalitatea de gen”, cu avocata Daniela Josanu etc. Impact: au fost organizate 57 de activități pentru 200 de refugiați: 19 activități culturale, 5 ateliere, 8 vizionări de filme, 10 jocuri de socializare, 2 sesiuni de informare, 10 întâlniri a femeilor refugiate cu psihologul.

Participare în proiecte naționale

Programul Național Lectura Central (PNLC) este un Proiect de incluziune culturală a comunității, ajuns la cea de-a 6-a ediție, 2023, inițiat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova, cu susținerea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, în colaborare cu Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, bibliotecile de toate tipurile, autoritățile publice locale, și are scopul să centreze contribuțiile bibliotecilor, comunităților și factorilor de resort pentru optimizarea interesului față de carte, promovarea lecturii și dezvoltarea culturii lecturii. Parteneri în cadrul acestui grandios proiect sunt instituțiile educaționale și culturale din localitate, Direcția Generală Educație și Cultură din or. Fălești susține financiar activitățile din proiect. Biblioteca „Mihai Eminescu” organizează anual în cadrul proiectului circa 22 de activități culturale, educaționale, 3-4 întâlniri cu scriitorii, la care participă circa 600 de persoane (620 în 2022). Participăm la concursurile PNLC, deseori am fost menționați la diverse nominalizări.

Incluziunea colecțiilor rețelei de biblioteci publice Fălești în circuitul

informațional național se realizează prin *Proiectul SIBIMOL* (Sistemul Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova). Inițiat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova, autorul conceptului fiind Alexei Rău, directorul general al BNRM, pus în funcțiune din 2 septembrie 2008, el asigură, prin portalul său, accesul beneficiarilor din Moldova la cataloagele colective, la bazele de date, la resursele electronice ale țărilor lumii, precum și accesul tuturor țărilor lumii la Catalogul Național Colectiv Partajat (CNCP), la resursele electronice ale bibliotecilor din Republica Moldova. Biblioteca Publică Raională „M. Eminescu” Fălești este parte integrantă a acestui Proiect din 28 noiembrie 2012, în baza unui Contract de parteneriat semnat de ambele părți. E de menționat faptul că instituția noastră continuă să mențină poziția de lider la capitolul „înregistrări total” în sistem – 25.024, la 06 aprilie 2023, îmbucurători fiind și indicatorii trimestrului I, 2023 – „integrate” 1646, „adăugate” 1188. Acești indicatori au fost considerabil îmbunătățiți (inclusiv) grație instruirilor tinerilor angajați ai BPR „M. Eminescu”, responsabili de domeniul respectiv, la Centrul SIBIMOL, BNRM.

Campania Națională de promovare a Cărții și Lecturii „Să citim împreună” se desfășoară anual în perioada ianuarie – decembrie și are ca scop promovarea cărților autorilor din Republica Moldova, implicarea copiilor și adolescenților în activități de lectură și valorificare literar-artistică a cărților promovate în campanie, încurajarea lecturilor în familie. În cadrul campaniei se organizează anual 15-20 de activități culturale: expoziții, discuții de carte, întâlniri cu scriitorii, protagoniști ai campaniei, la care participă anual în jur de 75-100 de elevi.

Scopul proiectului *Festivalul „Zilele Creangă”*, ediția a XI-a, 2021, a fost stimularea creativității și imaginației copiilor. Responsabil – A. O. „Secția Națională din Republica Moldova a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret”; sursa de finanțare – Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova; impactul proiectului – Concursul republican de desene „Ion Creangă – un basm fără sfârșit”, la care au participat și copiii făleșteni.

Programul „Ajutor la contor”. Biblioteca s-a implicat activ în implementarea Legii nr. 241/2022 privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice și, respectiv a Ordinelor nr. 62 și nr. 162, din 07 septembrie 2022, ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale și a Ministerului Culturii, privind organizarea implicării asistenților locali comunitari și a bibliotecarilor la înregistrarea unor categorii de persoane în Sistemul „Vulnerabilitatea energetică”.

Astfel, în perioada octombrie – decembrie 2022, bibliotecarii au acordat asistență de includere individuală a peste 1270 de familii în sistem, pe site-ul *compensatii.gov.md*; cu ajutorul telefonului mobil au fost înregistrate 420 de familii.

Inovații gestionate la nivel instituțional

Proiectul „Toți liderii citesc” a avut drept scop acțiunile de a spori interesul față de lectură, centrarea pe autoeducație și dezvoltare personală și profesională a cetățenilor, prin prisma liderilor. Responsabil de proiect a fost directorul BPR „M. Eminescu”. Realizat în 2021, proiectul a avut următorul impact: au fost create 7 filmulețe video – interviuri motivaționale (cu privire la rolul și locul lecturii în viața lor), realizate în bibliotecă cu 7 lideri ai comunității

făleștene din diverse domenii de activitate.

Campania „Făleștenii citesc”, lansată în februarie 2021, a mizat pe constituirea unei comunități de cititori prin promovarea lucrărilor de înaltă valoare artistică și educarea gustului pentru lectură a făleștenilor.

Proiectul „Bibliotecarul recomandă” a avut drept scop promovarea (online) a cărților de valoare din literatura autohtonă și universală de către bibliotecarii BPR.

Proiectul „Lecturi de weekend” a urmărit promovarea (online, bilunar) în ajun de weekend a cărților/operelor aniversare de către bibliotecarii BPR.

Proiectul „Fălești: Memorie și cunoaștere locală” s-a centrat pe valorificarea patrimoniului documentar și imagistic despre trecutul și prezentul comunității prin intermediul blogului „Fălești: Memorie și cunoaștere locală”.

Concluzii

Este important ca înainte de a aplica la un proiect, bibliotecile să țină cont de următoarele condiții: dacă proiectul se integrează în obiectivele strategice ale bibliotecii, dacă biblioteca va fi capabilă să elaboreze corect și calitativ solicitarea de proiect, dacă biblioteca va fi capabilă să se angajeze în proiect, dacă dispune de o echipă capabilă de a implementa proiectul, dacă factorii decizionali sunt predispuși să contribuie la (co) finanțarea proiectului (atunci când proiectul cere investiții financiare). Activitate în cadrul proiectelor este complexă și necesită investiții atât din partea organizației participante, cât și a echipei de proiect. Rezultatele vin să îndreptățesc aceste eforturi, care, pe lângă satisfacție, sporesc necesitatea de dezvoltare continuă a acestor instituții.

Referințe bibliografice:

1. CEBOTARU, Eugenia. Managementul proiectelor – soluție eficientă pentru atingerea unor obiective de anvergură. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Managementul%20proiectelorsolutie%20eficienta.pdf [accesat 2024-05-13].
2. GHIMPU, Natalia. Bibliotecile și dezvoltarea parteneriatelor comunitare. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1662/Ghimpu_Bibliotecile.pdf?sequence=1&isAllowed=y [accesat 2024-05-13].
3. KIRIAKOV, Mariana. Portofoliul de proiecte al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova: bunele practici aplicabile în bibliotecă. Disponibil: <http://37.233.63.203/bitstream/handle/123456789/1218/> [accesat 2024-05-13].
4. KULIKOVSKI, Lidia. Abordări ale managementului la BM „B.P. Hașdeu”. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/17-26_5.pdf [accesat 2024-03-15].
5. OSOIANU, Vera. Bibliotecile în contextul crizei refugiaților și a solicitanților de azil. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1667/Osoianu_criza%20refugiatilor.pdf?sequence=1&isAllowed=y [accesat 2024-03-15].

MANAGEMENTUL DE BIBLIOTECĂ, SUPTOR TEORETIC ȘI PRACTIC PENTRU IMPLEMENTAREA SCHIMBĂRII

Tatiana DARII
Biblioteca Publică Raională
„Î.P.S. Antonie Plămădeală”, Hâncești

Rezumat: Articolul scoate în evidență importanța unui management eficient pentru implementarea schimbării în bibliotecă. Autorul argumentează, pe baza exemplului Bibliotecii Publice Raionale „Î.P.S. Antonie Plămădeală”, Hâncești, metodele și mecanismele inovative de îmbunătățire a activității instituției infodocumentare. Sunt indicate bunele practici și principiile managementului calității totale cu accent pe impactul acestora.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Publică Raională „Î.P.S. Antonie Plămădeală”, Hâncești, management de bibliotecă, schimbare a bibliotecii, istorie de succes.

Abstract: This article highlights the importance of effective management for implementing change in the library. The author bases on the example of the "Î.P.S. Antonie Plămădeală" District Public Library Hâncești, and describes the innovative methods and mechanisms to improve the activity of the institution. Good practices and principles of total quality management are indicated, with an emphasis on their impact.

Keywords: Regional Public Library. "Î.P.S. Antonie Plămădeală", Hâncești, library management, library change, success stories.

Teoriile moderne ale managementului de bibliotecă se bazează pe ideea clară a nevoii de schimbare, pe teoria de evoluție a sistemului bibliotecilor publice în funcție de modificările intervenite la nivelul societății informaționale, culturale și sociale. Biblioteca Publică Raională „Î.P.S. Antonie Plămădeală” din Hâncești (BPR) este o instituție biblioteconomică cu un management de succes și bibliotecari profesioniști. În biblioteca publică managementul este un proces continuu, ce pune accent pe diferite aspecte, cum ar fi: misiunea bibliotecii, valorile, măsurarea performanței, satisfacerea utilizatorilor, productivitatea, motivarea personalului, planificarea strategică, normarea, calitatea, modificările organizaționale. Biblioteca Publică Raională „Î.P.S. Antonie Plămădeală” din Hâncești se sprijină, în principal, pe câteva aspecte importante legate de: schimbarea imaginii

bibliotecii în societate; implementarea în bibliotecă a principiilor managementului calității totale; reorientarea misiunii bibliotecii spre îndeplinirea unor obiective educaționale, sociale și comunitare; adaptarea serviciilor de bibliotecă la necesitățile specifice persoanelor cu nevoi speciale; corelarea performanțelor obținute în domeniul promovării cărții și a lecturii, cu obținerea unor succese în spațiul vieții sociale și educaționale. În primul rând, ne axăm pe „managementul resurselor umane care reprezintă „coloana vertebrală” a unei instituții infodocumentare. Tot ceea ce înseamnă managementul resurselor umane are legătură directă cu performanța și cu succesul. Cea mai importantă unealtă în acest proces sunt oamenii. Bibliotecile se aseamănă între ele, au aceleași scopuri, funcții, misiuni. Le diferențiază dimensiunea umană – angajații ei. Oamenii joacă cel mai real și

puternic rol în asigurarea calității serviciilor, ei reprezintă cheia spre succesul bibliotecii, ei determină performanța bibliotecii.

Una dintre prioritățile manageriale ale BPR Hâncești ține de investiții continue în performanța angajaților. După cum afirmă Lidia Kulikovski: „Inovația în management este inevitabilă. Nu poți conduce o instituție a secolului XXI pe un model de management de 100 ani”, fiindcă biblioteca secolului XXI trebuie să posede abilități extraordinare de comunicare interpersonală, socială și tehnologică, să posede calități de lider, dar să se poată integra și în echipă, să creeze un context de încredere și respect, să fie preocupat de autoperfecționarea profesională, să sesizeze și chiar să creeze oportunități pentru instituție [3]. Trebuie totuși prin tot ce facem să ne impunem, să demonstrăm că în mediul complex al secolului XXI suntem indispensabili societății. Din mânători de cărți, bibliotecarii trebuie să devină mânători de informații, deci personalul constituie obiectul principal al exercitării managementului.

Așadar, un management al resurselor umane eficient este cel care asigură un mediu de muncă, în care oamenii pot lucra cel mai bine, și un mediu de comunicare, în care oamenii pot comunica unii cu ceilalți cel mai bine. Într-un astfel de medii managerii prosperă, angajații excelează, iar biblioteca evoluează îndepărtându-se de managementul tradițional. În acest sens, s-a pus accent pe consolidarea spiritului de echipă. De exemplu, la organizarea diverselor evenimente culturale, educaționale, științifice, sociale, toți colaboratorii bibliotecii, împreună cu managerul, contribuie la buna desfășurare, implicându-se în tot procesul

de organizare, de la elaborare a conceptului până la implicarea partenerilor.

Un punct strategic al managementului eficient al resurselor umane îl constituie aprobarea organigramei BPR din Hâncești, care este unul dintre cele mai importante obiective realizate în susținerea angajaților instituției. Deși bibliotecile publice din zona centru, ca de exemplu din Rezina, Căușeni, Orhei, dispuneau de funcții ca metodist, șef serviciu, director adjunct, bibliotecar principal, BPR din Hâncești nu dispunea de aceste funcții în lista de tarificare, toți angajații activând în calitate de bibliotecar, îndeplinind totuși atribuțiile funcțiilor nominalizate mai sus. O realizare remarcabilă a fost aprobarea regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecii din data de 20 septembrie 2019, în cadrul ședinței Consiliului Raional. În conformitate cu acesta, au fost aprobate funcții noi, cum ar fi: formator; metodist; administrator rețea calculatoare; șef filială; șef serviciu; bibliotecar principal. Drept urmare, au crescut atractivitatea muncii în bibliotecă, performanțele organizaționale și reputația bibliotecii.

Planificarea strategică la BPR „Î.P.S. Antonie Plămădeală” din Hâncești este nucleul întregii activități manageriale. Succesul strategiei de dezvoltare și inovare depinde de capacitatea celor care o proiectează pentru a menține un echilibru perfect între tradițional și modern, între funcțiile de bază ale bibliotecii și noile servicii solicitate de cetățeni. În acest sens, au fost amenajate spații comunitare funcționale și atractive. S-a pledat mult în perioada anilor 2012-2023 pentru îmbunătățirea spațiilor și a mobilierului de bibliotecă, care este o altă componentă a bibliotecii moderne (Fig. 1).

Fig. 1. Spațiile renovate, un punct de atracție pentru utilizatori.

Astfel, transferul BPR în incinta Palatului Manuc Bey a adus doar plusvaloare instituției. În colaborare și cu susținerea Consiliului Raional și a Direcției Cultură și Turism, am utilizat toate metodele și tehnicile de îmbunătățire a condițiilor de muncă ale angajaților. O contribuție substanțială a venit din partea Consiliului Județean Prahova, care a alocat bibliotecii circa 35.000

euro pentru a finaliza lucrările în bibliotecă. Activând în această locație deosebit de frumoasă, cu un design de-a dreptul fascinant (Fig. 2), numărul vizitatorilor a crescut considerabil, utilizatorii bibliotecii au acces la multe servicii de dezvoltare a competențelor inovative, dar și la o colecție de carte bogată cu cele mai noi ediții, ce constituie peste 75.000 de titluri.

Fig. 2. Dotări substanțiale în amenajarea spațiilor BPR, grație contribuției Consiliului Județean Prahova

Un alt imperativ realizat în ultima perioadă este implicarea bibliotecii în procesul de evaluare, fapt ce a constituit garanția managementului calității totale. BPR din Hâncești a trecut cu brio acest proces de evaluare, care s-a axat pe calitate și performanță, promovând modelul unei biblioteci publice prin standarde de calitate, formulate ca un ansamblu de criterii minime și specifice, oferind mecanisme de monitorizare și determinare a măsurii în care biblioteca corespunde acestor standarde de referință. Evaluarea a contribuit la înțelegerea clară a lacunelor, deficiențelor și problemelor care urmează a fi remediate. Astfel, în urma evaluării, biblioteca noastră a obținut categoria I. BPR Hâncești și-a măsurat succesul, a demonstrat importanța și impactul bibliotecii în timpuri de modernizare informațională continuă a societății. În concluzie, considerăm că evaluarea reprezintă un factor esențial pentru sporirea calității și performanței bibliotecii.

Politica de management a BPR este orientată spre instruirea/dezvoltarea competențelor profesionale ale angajaților de profil, deoarece doar un profesionist ade-

vărat poate face față cerințelor de formare a comunității. BPR deține statutul de Centru Biblioteconomic Teritorial, care asigură funcțiile de gestionare metodologică, organizatorică, analitică, informativă, formativă, consultativă și asistență metodologică pentru toate subdiviziunile și filialele Bibliotecii și celor 54 de biblioteci din raion. Biblioteca a reușit să consolideze o echipă de bibliotecari, care au realizat că o bibliotecă modernă poate fi construită doar prin efort comun și prin formare/dezvoltare de competențe. În acest sens, apreciem enorm contribuția Centrului de Formare Profesională Continuă BNRM atât pentru oferta diversificată pe care ne-o livrează, precum și pentru formatorii pregătiți la cel mai înalt nivel.

Ca centru biblioteconomic teritorial, BPR din Hâncești le oferă bibliotecarilor din rețea suportul necesar pentru activitatea eficientă. Astfel, fiecare specialist exercită rolul de „mentor” (curator) pentru 5 biblioteci pe care le monitorizează. Mentorii îi ghidează în: elaborarea portofoliilor de evaluare a bibliotecii; elaborarea portofoliilor de atestare a bibliotecarilor; orga-

nizarea evenimentelor culturale, educative ș.a. Scopul acestui mecanism de activitate constă în dezvoltarea personalului din bibliotecile din rețea; colaborarea eficientă cu APL; creșterea nivelului de competențe, eficiență, calitatea activității; furnizarea serviciilor de calitate utilizatorilor bibliotecii.

Incursiunea noastră în domeniul managementului de bibliotecă pornește de la convingerea că eforturile de revigorare a activităților din instituțiile de cultură presupune, înainte de toate, înțelegerea rolului pe care îl joacă schimbarea în bunul mers și evoluția firească a oricărei organizații ce funcționează în spațiul cultural. În acest sens, primii pași se fac din interior și se sprijină pe dorința managerilor și bibliotecarilor de a fi din ce în ce mai performanți, de a pune lucrurile în mișcare prin creșterea calității serviciilor tradiționale, proiectarea unor servicii noi, conforme cu modificările surprinse la nivelul intereselor infodocumentare, educaționale, sociale și culturale exprimate de cetățeni.

BPR din Hâncești acționează în spațiul comunitar prin construirea unui sistem complex de servicii, ce sunt în corelație cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 2030. Atenția Bibliotecii s-a îndreptat, mai ales în ultimii ani, spre publicul aflat în situații speciale, format din persoane cu deficiențe de vedere sau de auz, persoane care nu au posibilitatea de a se deplasa la bibliotecă ori cetățeni care doresc să obțină un plus de educație sau instruire. Avem în vedere ur-

mătoarele servicii sociale ale bibliotecii: Incluziunea copiilor CES (Partener: Centrul de Plasament „Pasărea Albastră”, Hâncești) și Reintegrarea și resocializarea persoanelor liberate condiționat înainte de termen din penitenciare (Biroul de Probațiune, Penitenciarul nr. 7 de la Rusca, Hâncești). În cadrul acestor servicii, punem în valoare cea mai importantă resursă a bibliotecii – cartea. La secțiunea „Achiziția de carte”, în Biblioteca Raională din Hâncești se alocă anual în medie câte 100.000 lei pentru a completa colecțiile bibliotecii cu cele mai noi titluri, ținând cont de cerințele utilizatorilor. Astfel, prin organizarea acestor activități, biblioteca își consolidează locul în societate, atrage voluntari și generează mișcări sociale pozitive.

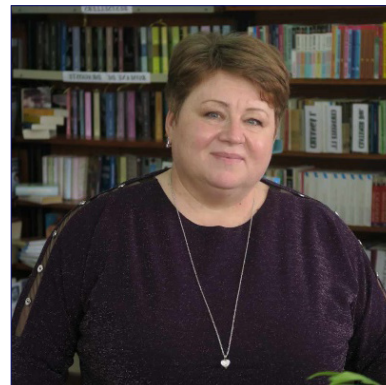
Succesul presupune mult mai mult, necesită acțiune, consecvență și totală implicare. Suntem în concordanță cu cele spuse de Lidia Kulikovski, specialistă în biblioteconomie, bibliologie, conferențiar universitar, care consideră: „Lumea bibliotecară este un ocean care se schimbă continuu în feluri și căi neașteptate. Noi putem ghici direcția și pregăti pânzele, dar nu putem comanda valurile de reflux și nici piste de sutelor de forțe cunoscute sau necunoscute ca cele: demografice, legale, tehnologice, culturale sau iraționalismul uman, atitudinea decidenților, indiferența autorităților. Efortul managementului de vârf a fost orientat să susțină o bibliotecă flexibilă, a cărei echipă să poată ghici direcția vântului neprielnic, să reușească să ridice pânzele înaintea furtunii”[3].

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECILE publice din raionul Hâncești anul 2023: Raport analitic anual. Biblioteca Publică Raională „Î.P.S. Antonie Plămădeală”. Hâncești, 2024. 166 p. Disponibil: <http://bibliotecipublicerm.wordpress.com/hancesti/> [accesat: 2024-03-26].
2. ENACHE, Ionel. Cercetarea de marketing în structurile infodocumentare. [online]. Disponibil: <http://lisr.unibuc.ro/13-enache.pdf> [accesat: 2024-03-26].
3. KULIKOVSKI, Lidia, ȘATRAVCA, Tatiana. Evaluarea eficienței managementului resurselor umane la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. [online]. Disponibil: https://www.academia.edu/6488166/EVALUAREA_EFICIEN%C5%A2EI_MANAGEMENTULUI_RESURSELOR_UMANE_LA_BIBLIOTECA_MUNICIPAL%C4%82_B_P_HASDEU_Politici_de_personal_1 [accesat: 2024-03-26].
4. MOLDOVAN, Liliana. Introducere în managementul serviciilor de bibliotecă. Cluj-Napoca: Ecov Transilvan, 2017. 218 p. [online]. Disponibil: <https://bjmures.ro/wp-content/uploads/2023/05/M00107.pdf> [accesat: 2024-03-26].
5. STANCIU, Ștefan. Comportament și cultură organizațională: Note de curs. [online]. Disponibil: https://www.academia.edu/4754343/Culturaorganizationala_stefan_stanciu_mihaela_ionescu [accesat: 2024-03-26].

BIBLIOTECA PENTRU O VIAȚĂ FĂRĂ BARIERE. #ODD10. INEGALITĂȚI REDUSE

Liuba OSIPOV
Biblioteca Publică Raională
„Ion Ungureanu”, Căușeni

Rezumat: În articolul sunt prezentate aspecte ale integrării în societate a persoanelor cu dizabilități și dificultățile pe care persoanele imobilizate în scaun rulant le întâmpină în spațiul public, inclusiv în biblioteci. Este reflectată experiența Bibliotecii Publice Raionale din Căușeni privind soluționarea acestor probleme.

Cuvinte-cheie: persoană imobilizată în scaun rulant, barieră de mediu, elevator pentru scaun rulant, Biblioteca Publică Raională „Ion Ungureanu” din Căușeni.

Abstract: This article presents aspects of the integration of people with disabilities into society and the difficulties that wheelchair bound people encounter in public space, including libraries. The experience of the „Ion Ungureanu” Căușeni District Public Library regarding the solution of this problem is reflected.

Keywords: physically disabled, people in wheelchairs, environmental barriers, elevator for wheelchairs, Căușeni District Public Library.

Europa a intrat într-un nou mileniu cu angajamente puternic reînnoite, de promovare a solidarității și de apropiere de cetățenii sai dezavantajați, care exprimă ambiția și responsabilitatea UE de a promova o economie și o societate mai incluzivă, care să poată răspunde prompt la necesitățile tuturor membrilor comunității.

Bibliotecile, alături de alte instituții comunitare, au susținut acest efort identificând ce trebuie să facă ca să ajute la combaterea excluziunii sociale datorată limitării la accesul fizic în incintele instituțiilor de stat. Bibliotecile, ca și alte instituții, optează pentru o viață fără bariere. Iar pentru a elimina barierele trebuie să căutăm posibilitatea de a crea oportunități. Eliminarea barierelor de acces și incluziune socială se regăsește și în prioritățile Obiectivelor de dezvoltare Durabilă cu nr. 10. Inegalități reduse [1, 2].

Dar, mai întâi, trebuie să identificăm problemele care creează bariere. În manualul pentru bibliotecari „Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor” autoarea Lidia Kulikovski evidențiază 4 categorii de bariere: instituționale; personale și sociale; de percepții și atitudini și cele de mediu [3]. Articolul nostru se referă la barierele de mediu și, în special, la accesul în edificii pentru persoanele cu dizabilități locomotorii și în scaun cu roțile.

Barierile de mediu pornesc de la problema infrastructurii neadaptate, care continuă să rămână una actuală pentru Republica Moldova. Unul dintre factorii ce au dus la această situație este darea în exploatare a clădirilor publice fără a se ține cont de toate normele în vigoare în domeniul accesibilității, fapt care a limitat accesul persoanelor cu mobilitatea redusă. Respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități

și asigurarea pentru ei a tuturor condițiilor de accesibilitate este foarte importantă.

Din cauza infrastructurii inaccesibile, persoanele cu dizabilități și cele cu mobilitate redusă nu au adesea acces la servicii de calitate, fiind limitate în realizarea drepturilor. Accesul într-o bibliotecă poate cuprinde mai multe probleme decât cele arhitecturale, existente deja. Într-o bibliotecă putem identifica bariere fizice, senzoriale, intelectuale, emoționale, financiare, sociale, educaționale ori culturale. Pentru a putea veni în sprijinul persoanelor cu dizabilități, este necesar să identificăm și să recunoaștem dificultățile pe care aceste persoane le întâmpină în activitățile zilnice desfășurate în spațiul public.

Pentru ca o bibliotecă să fie accesibilă pentru toți membrii comunității, este nevoie să fie construită și echipată din perspectiva accesului fizic pentru toți. Ea trebuie să dețină rampe, balustrade, scaune speciale. Dacă ne referim la accesul senzorial, este nevoie de obiecte care pot fi atinse, pipăite, este necesară utilizarea diverselor feluri de interpretare cum ar fi: ghiduri audio, prezentări audio, video etc. Accesul persoanelor defavorizate trebuie să fie gratuit, să li se ofere informații, să li se asigure împrumutul publicațiilor în tipar mărit, cărți electronice, cursuri pentru învățarea unor limbi străine, cărți de studiu în diferite limbi.

Biblioteca Publică Raională „Ion Ungureanu” Căușeni se află la etajul al II-lea al Casei Raionale de Cultură. Clădirea a fost construită în anul 1960 și nu este adaptată la accesul persoanelor cu deficiențe locomotorii, iar cetățenii în scaun rulant nu au reușit niciodată să ajungă până în bibliotecă pentru a ridica o carte, pentru a participa la activități educaționale și de recreere.

Criza refugiaților din Ucraina a amplificat această problemă. Odată cu începutul conflictului armat din Ucraina, orașul Căușeni, care se află chiar pe principalul traseu Palanca-Chișinău, s-a pomenit cu un flux enorm de refugiați. La început, marea parte din ei se opreau la Căușeni pentru 2-3 zile, apoi plecau mai departe, ca, în prezent, să avem în localitate înregistrat un număr care variază între 500-700 de persoane strămutate.

Sensibilitatea cetățenilor moldoveni nu are margini, dar și organizațiile neguvernamentale s-au activat enorm, oferind suport material, informativ, consiliere psihologică și juridică. Multe ONG-uri și organizații au ales să ofere serviciile lor în spațiile primitoare ale bibliotecilor. BPR „Ion Ungureanu” Căușeni a semnat în această perioadă 7 acorduri noi de colaborare și parteneriat cu diverse instituții și organizații atât din țară cât și internaționale, care au susținut financiar organizarea activităților de bibliotecă, cât și ne-au oferit posibilitatea de a procura mai multe bunuri: UNHCR, ONU, OSCE, Intersos, Handicap-International și multe altele. Francesca Bonelli, ofițer UNHCR, este prietenul bibliotecii, apreciază postările noastre de pe Facebook. Dar fiecare din parteneri, oaspeți, vizitatori au remarcat și au rămas descurajați de faptul că Biblioteca raională și Casa de Cultură din Căușeni nu dispune de condiții de acces pentru persoanele cu probleme locomotorii, fiind lipsită de orice posibilitate de acces la camerele de WC. Chiar și elementarul acces de intrare în edificiu era limitat, căci rampa era construită greșit, uși cu praguri, înguste, trepte peste tot. Mai multe organizații au încercat să ne ajute în acest sens, însă proiectul Casei de Cultură din Căușeni este foarte incomod pentru lucrările de adaptare a spațiilor și era necesară o finanțare serioasă. Dar Centrul de Drept al Avocaților și Humanity&Inclusion cu care am conlucrat și-au respectat angajamentul.

Accesibilitatea instituțiilor publice este o obligație, și nu o favoare. Astfel, data de 6 aprilie 2023 a fost o zi de-a dreptul istorică pentru Biblioteca Raională din Căușeni. Din acea zi Biblioteca poate oferi serviciile sale cu adevărat tuturor cetățenilor din comunitate, în special, facem referire la accesibilitatea persoanelor cu dizabilități locomotorii dependente de cărucior mobil în valoare de circa 80000 lei. În urma unui parteneriat fructuos cu Centrul de Drept al Avocaților, instituția noastră a beneficiat de donația unui elevator pentru persoane cu nevoi speciale, care permite deplasarea lor la etajul al II-lea al Casei de Cultură, unde se află Biblioteca Publică Raională „Ion Ungureanu” Căușeni.

Elevatorul cu șenile *T09 Roby* este un echipament mobil, adică poate fi mutat dintr-un loc în altul.

De exemplu, în cazul unei clădiri cu 2 sau mai multe intrări, acesta poate fi folosit oriunde, atâta timp cât treptele sunt drepte și dreptunghiulare (nu spirală) și palierele sunt pătrate sau dreptunghiulare și au suficient loc pentru manevrarea elevatoarelor cu șenile.

Șenilele elevatorului urcă și coboară scările printr-o simplă apăsare de buton, fără a lăsa urme pe scară. Donația a fost realizată în cadrul Proiectului Centrul de Drept al Avocaților – Oxfam la evenimentul „Împreună pentru o viață fără bariere”, unde au participat președintele raionului Căușeni; dl Oleg Paliu, director CDA; reprezentanți ai asistenței sociale, agenției pentru ocuparea forței de muncă; activiști civici; cetățeni din orașul Căușeni. Elevatorul donat a fost testat în lucru, fiind urcați la etaj și apoi coborâți doi participanți în scaune rulante.

Datorită proiectului „Suport descentralizat pentru refugiații ucraineni”, implementat de către Centrul de Drept al Avocaților și organizația internațională umanitară OXFAM, clădirea a devenit mai accesibilă. În cadrul proiectului au fost organizate mai multe evenimente pentru refugiații din Ucraina și cetățeni din Căușeni, inclusiv cu dizabilități locomotorii. Este important faptul că de curând, prin alt proiect, au fost

finisate lucrările de adaptare la cerințele standardelor de accesibilitate a blocului sanitar al Casei raionale de Cultură.

Vasile Savca, persoană cu nevoi speciale, activist civic, apreciază schimbarea: „Casa Raională de Cultură și Biblioteca Raională au devenit cele mai accesibile instituții de stat din or. Căușeni pentru oamenii cu nevoi speciale. Acum trebuie să avem doar dorință și să pășim cu drag pragul acestei bibliotecii. Pentru asta vă mulțumesc enorm!”

Dacă instituția nu suportă modificări de accesibilitate, se poate instala un clopoțel sau o sonerie la ușa de acces, astfel încât persoanele care au nevoie de ajutor să sune și să beneficieze de ajutor din partea personalului. Pentru acest tip de utilizator biblioteca poate oferi și servicii la domiciliu. Dacă biblioteca nu are personal disponibil pentru asemenea servicii, se pot folosi voluntari.

Este important ca bibliotecile să elaboreze o politică de acces la toate serviciile pe care le poate oferi tuturor utilizatorilor, să elaboreze o politică de promovare a diversității umane și a practicilor incluzive.

În încheiere, reiterăm că bibliotecile pot contribui la o viață fără bariere pentru comunitatea pe care o deservesc. Sunt re-

levante în acest sens spusele cercetătorului britanic Simion Brissenden: „Nu există persoane cu dizabilități. Există societăți care creează bariere și dificultăți pentru

persoane cu diferite necesități. Dizabilitatea se conține în însăși societatea și nu în condiția fizică a fiecărui individ”.

Referințe bibliografice:

1. BOITOR, Rozalia Melania. Asigurarea mobilității în siguranță și confort a persoanelor cu dizabilități locomotorii. Disponibil: <http://users.utcluj.ro/~Boitor/docs/asigurareaMobilitatii.pdf> [accesat 2024-05-05].
2. BRODOCEANU, Ilona-Ioana. Accesibilitatea persoanelor cu nevoi speciale în biblioteci. Disponibil: <https://anbpriasi.wordpress.com/2017/07/25/accesibilitatea-persoanelor-cu-nevoi-speciale-in-biblioteci/> [accesat 2024-05-05].
3. KULIKOVSKI, Lidia. Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor. Manual pentru bibliotecari. Chișinău: Epigraf S.R.L., 2006. 228 p. Disponibil: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/160/Cap.%20I.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [accesat 2024-05-05].

FORMAREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ. DIN EXPERIENȚA BIBLIOTECILOR PUBLICE DIN RAIONUL OCNIȚA

Natalia DÎRZU
Biblioteca Publică Orășenească
„Emil Loteanu”, Ocnița

Rezumat: Articolul prezintă modalitățile de formare profesională a bibliotecarilor din Bibliotecile Publice ale raionul Ocnița, care reprezintă elementul prioritar ce asigură succesul unei instituții. Articolul reflectă detalii concrete privind studiile bibliotecarilor din anul 2023.

Cuvinte-cheie: bibliotecă publică, bibliotecar, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Universitatea de Stat a Republicii Moldova, Centrul Educațional PRO DIDACTICA, Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, formare profesională continuă.

Abstract: This article offers the methods of professional training of librarians in Public Libraries of Ocnița district - the activity of high importance that effectively ensures the success of the institution. It also reflects specific and observable facts regarding the studies and trainings of librarians in 2023.

Keywords: public library, librarian, National Library of the Republic of Moldova, State University of the Republic of Moldova, PRO DIDACTICA Educational Center, Continuous Professional Education Center in Librarianship and Information Sciences, continuing professional training.

Schimbările majore ale modului de lucru, intervenite în funcționarea bibliotecii și în profesia de bibliotecar în societatea informației, „impun bibliotecarilor documentariști o permanentă pregătire și flexibilitate în vederea îndeplinirii obiectivelor” [2]. Scopul principal al unei biblioteci sau al unui centru de informare și documentare este acela de a oferi accesul la orice tip de informație, pentru oricine, oricând și oriunde. Informația este un produs de regăsit în orice serviciu, iar globalizarea impune noi competențe, aptitudini, moduri de lucru, la care trebuie să participe toate categoriile de bibliotecari [4].

Bibliotecarul, prin activitatea desfășurată, își aduce contribuția la dezvoltarea sistemului informațional în relație directă

cu evoluția noilor tehnologii informaționale. Gestiunea unei biblioteci se înscrie și ea într-o realitate socială și instituțională, aflată într-un proces continuu [5]. Nu putem vorbi de performanță într-o bibliotecă, fără a ne gândi la eficientizarea și rentabilizarea activității de documentare și informare, implicit de formarea continuă a bibliotecarilor.

Formarea profesională (de bază) a personalului din/pentru biblioteci este asigurată de către stat, prin învățământul tehnic și învățământul superior în domeniul biblioteconomie, științe ale informării și arhivistică [3]. Bibliotecarii din raionul Ocnița conștientizează faptul că formarea profesională continuă este condiția primordială a poziționării strategice a bibliotecii/bibliotecarului în comunitate.

Formarea profesională de bază a bibliotecarilor din raionul Ocnița

În anul 2023, Natalia Dîrzu a finalizat cu succes studiile de master la specialitatea: relații publice și publicitate a Universității de Stat din Moldova și a fost angajată ulterior în bază de concurs în postul de director al BPO „Emil Loteanu” Ocnița, acest fapt este o dovadă a aplicării unui management strategic al resurselor umane, acceptat și de fondator. Tot în acest an, Aliona Filipciuc, bibliotecară la Biblioteca Publică Codreni, raionul Ocnița, a finalizat cu succes studiile la specialitatea: biblioteconomie și asistență informațională în cadrul Colegiului de Arte „Nicolae Botgros” din orașul Soroca.

În prezent sunt implicate în formarea de bază două bibliotecare la studii universitare de licență: la specialitatea: biblioteconomie, științe ale informării și arhivistică, la Universitatea de Stat din Moldova din orașul Chișinău, și la specialitatea: pedagogia claselor primare din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din orașul Bălți.

Abilitățile obținute sunt de un real folos pentru generarea noilor produse și servicii, completarea și îmbunătățirea ofertei educaționale. Bibliotecarii sunt motivați să-și dezvolte noi competențe, prin care schimbă radical atât relația cu utilizatorii, cât și imaginea bibliotecarului în ansamblu [4].

În raionul Ocnița activează 25 de biblioteci publice, inclusiv trei biblioteci orașenești și douăzeci și două comunale (conform rapoartelor analitice). Pe parcursul anului 2023, bibliotecarii au fost implicați în diverse forme de educație formală și nonformală. Numărul total al personalului de specialitate constituie 38 de persoane. Din punctul de vedere al studiilor obținute situația este următoarea: 19 persoane au studii superioare, dintre care doar 7 – studii de profil; 16 persoane au studii profesional-tehnice, dintre care 8 – studii de profil. Trei persoane lucrează în bibliotecă în baza studiilor secundare generale. În raionul Ocnița per bibliotecar revin 293 de utilizatori activi. Acest indicator relațional este apropiat de indicatorul național – per

bibliotecar în Republica Moldova revin 293 de utilizatori activi.

Formarea continuă a personalului din biblioteci

Bibliotecarii din bibliotecile publice ale raionului Ocnița au participat la activitățile de educație de formare, organizate de Universitatea de Stat al Republicii Moldova, Centrul Educațional PRO DIDACTICA, în parteneriat cu Ministerul Culturii și Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova. În primul rând, menționăm cursurile de scurtă durată (75 de ore academice) „Bazele Biblioteconomiei și Științelor Informării” și „Tendințe moderne în activitatea infodocumentară”, audiate de către 12 bibliotecari. În al doilea rând, semnalăm și cursul „Managementul în Cultură”, la care a participat 1 persoană, pe parcursul a 600 de ore academice. În total raionul Ocnița a raportat 1.575 de ore academice, oferite prin intermediul instruirilor de formare.

Grație competențelor obținute în cadrul acestor instruirii, angajații bibliotecilor au fost capabili să ofere ajutor comunității din localitate prin diversificarea serviciilor, referințelor bibliografice, a difuzării selective a informației. Acest ajutor a fost acordat atât în spațiile fizice, cât și prin telefon, prin platformele de comunicare *Google Meet*, *Messenger*, *Skype* etc.

Dezvoltarea competențelor prin instruirii nonformale

37 de bibliotecari din raionul Ocnița au participat la activitățile de educație non-formală organizate de Centrele de formare pentru bibliotecarii din Republica Moldova, precum ar fi Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova și Centrul de Formare a Bibliotecii Naționale „Ion Creangă” Chișinău [1].

Astfel, studiind ofertele educaționale trimestriale ale centrelor biblioteconomice naționale, angajații din bibliotecile publice

au participat la 1.580 de ore academice de instruire (seminare, ateliere profesionale, traininguri, conferințe), organizate la nivel zonal și național:

- ABRM: 1 bibliotecar – 600 de ore,
- BNRM: 37 bibliotecari – 500 de ore,
- BNC: 37 bibliotecari – 480 de ore.

Conchidem că per bibliotecar de la bibliotecile publice ale raionului Ocnîța re-

vin 43 de ore academice – participări la instruirii nonformale, organizate de alte biblioteci, instituții. Pentru comparație: indicatorul similar pe țară constituie 26 de ore academice.

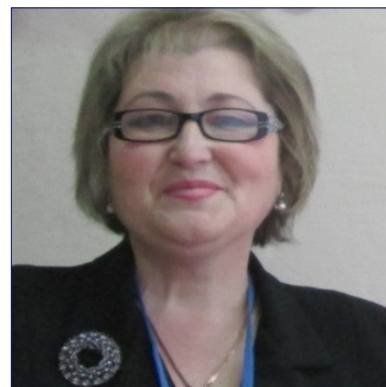
Bibliotecile au nevoie de bibliotecari profesioniști: consultanți, analiști, manageri ai cunoștințelor, care să gândească constructiv, inovator, să posede competențe de deschidere profesională.

Referințe bibliografice:

1. CORGHENCI, Ludmila. Idei de redresare postevaluare: privind bibliotecile publice teritoriale. In: Magazin bibliologic. 2022, nr.1/2, pp. 46-49. ISSN 1857-1476.
2. NEGURA, Adela. Elemente de formare continua la Biblioteca Stiintifica a UPSC.pdf [online] [citată 08 februarie 2024]. Disponibil: <http://dir.upsc.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/95/Negura%2C%20Adela%20-%20Elemente%20de%20formare%20continua%20la%20Biblioteca%20Stiintifica%20a%20UPSC.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [accesat 2024-02-08].
3. RAPORT analitic anual privind activitatea Bibliotecii orășenești „Emil Loteanu” Ocnîța în anul 2023 – Bibliotecile în susținerea incluziunii digitale, sociale și culturale a membrilor comunității / coordonator/ elaborat: Natalia Dîrzu, Eugenia Adamciuc; Consiliul Orășenesc Ocnîța, Primaria Orașului Ocnîța, Biblioteca Publică Orășenească „Emil Loteanu” Ocnîța. Ocnîța, 2023. 50 p. Manuscris.
4. RAPORT centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2023. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca> [accesat 2024-04-16]/
5. ȚURCAN, Nelly. Formarea profesională continuă a bibliotecarilor din Republica Moldova – între necesitate și realitate [online] [citată 08 februarie 2024]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1093/%c8%9aurcan_Formarea_profesional%c4%83.pdf?sequence=1&isAllowed=y [accesat 2024-02-08].

CONECTÂND OAMENII, CONTRIBUIM LA SCHIMBARE: GALA BIBLIOTECILOR DIN REȚEAUA CAHUL, LEOVA ȘI CANTEMIR

Tamara DONICI
Biblioteca Publică Raională
„Andrei Ciurunga”, Cahul

Rezumat: *Articolul reflectă experiența bibliotecilor publice din localitățile Cahul, Leova, Cantemir; care au avut un impact semnificativ în promovarea și dezvoltarea societăților durabile, prin oferirea de servicii și programe care să răspundă nevoilor și provocărilor comunităților și sunt exemple remarcabile de angajament și inovare în furnizarea de servicii de bibliotecă în beneficiul comun al societății.*

Cuvinte-cheie: *Biblioteca raională „Andrei Ciurunga” Cahul, Gala serviciilor de bibliotecă. Comunitate. Schimbare.*

Abstract: *This article reflects the experience of public libraries in Cahul, Leova and Cantemir that had a significant impact on promotion and development of sustainable societies, by offering services and programs that respond to needs and challenges of communities, giving also outstanding examples of commitment and innovation in provision of library services for the benefits of society.*

Keywords: *“Andrei Ciurunga” Cahul District Library, Gala of library services, community.*

Rolul tradițional al bibliotecii, ca instituție de cultură și de educație, nu va dispărea, ci va fi extins prin servicii de informare și consiliere. De asemenea, biblioteca servește ca un spațiu de întâlnire și de interacțiune socială. Oamenii se pot reuni în bibliotecă pentru a participa la cluburi de lectură, ateliere creative, conferințe sau prelegeri. Acest aspect social al bibliotecii contribuie la crearea unei comunități active și informate. Bibliotecile publice din raionul Cahul au devenit astăzi centre comunitare active, care oferă servicii ce depășesc rolul tradițional al bibliotecilor și răspund necesităților și intereselor diferitor categorii de utilizatorii.

Potrivit Legii cu privire la bibliotecă (nr. 160 din 20. 07. 2017), serviciile de bibliotecă reprezintă activități, programe relevante în curs de desfășurare, organizate

de bibliotecă pentru a satisface necesitatea membrilor comunității de a se informa, de a comunica, de a se instrui, dezvolta și de a se recrea. În această ordine de idei, fiecare bibliotecă publică prestează servicii conform necesităților membrilor comunității, în corespundere cu propriul regulament de organizare și funcționare. Biblioteca Publică Raională „Andrei Ciurunga” (BPR) din Cahul, pe lângă asistența metodologică pentru bibliotecile din rețea, și-a asumat și rolul de promovare și dezvoltare a serviciilor de bibliotecă din rețea; lansând inițiative și bazându-se pe lecțiile învățate, contribuie la dezvoltarea și promovarea societăților durabile.

De-a lungul anilor, s-a cristalizat la Cahul o tradiție minunată în care bibliotecarii din regiune își promovează serviciile care au un impact semnificativ în comunitate.

În acest sens, Biblioteca Raională „Andrei Ciurunga”, în parteneriat cu Secția Culturală Cahul, a organizat a V-a ediție a evenimentului regional Gala Serviciilor de Bibliotecă. Scopul acestui eveniment a fost de a evalua rezultatele obținute de biblioteci în aplicarea priorităților din anul 2023, de a sărbători succesele înregistrate în urma implementării serviciilor inovatoare și de a împărtăși, prin intermediul unei prezentări, cele mai bune practici și lecții învățate.

Evenimentul a fost destinat bibliotecarilor din rețeaua Cahul, Leova și Cantemir. Cu mesaje de motivare pentru participanți a venit vicepreședintele raionului Cahul și șeful Secției Cultură și specialistul principal responsabil pentru biblioteci.

În cadrul evenimentului, au fost prezentate 14 servicii inovative cu cel mai mare impact în comunitate, destinate utilizatorilor de diferite vârste și categorii, axându-se cu preponderență pe domeniile educație, IT și sănătate.

Patru biblioteci și-au prezentat serviciul „Biblioteca ca centru comunitar de învățare și formare a cunoștințelor”, ce oferă membrilor comunității spații prietenoase care generează stări de spirit inovator și învățare pe tot parcursul vieții. În incinta acestor biblioteci s-au desfășurat activități care au fost astfel concepute încât să fie atractive pentru beneficiari, să le stimuleze curiozitatea, să-i implice activ și să fie percepute ca ceva util și relevant.

Alte servicii relevante au prezentat: Biblioteca publică Slobozia Mare, Cahul – serviciul „Schimbă-te tu – și schimbă lumea”; Biblioteca publică „A.I. Cuza”, Cahul – serviciul „Educația Mediatică”; BP Crihana Veche, Cahul – serviciul „Biblioteca de Seminte”; Biblioteca publică Cociulia, r. Cantemir – serviciul „Pictura murală”, inițiat de grupul E.S. „Tinerii creativi”.

Biblioteca publică Zărnești, Cahul, a implementat cu succes serviciul „Modernizăm Bibliotecile – Transformăm Comunitățile”. Acest serviciu, cu un impact strălucitor, a fost realizat cu implicarea membrilor grupurilor, pe interese din localitate, în lucrările de reparație a spațiului bibliotecii, achiziționarea și instalarea panourilor fotovoltaice pentru încălzirea spațiului biblio-

tecii: au fost instalate 4 banchete, 4 stelaje și o vitrină, achiziționarea documentelor informaționale și digitalizarea istoriei locale. Au fost realizate 11 interviuri cu personalități zărneștene, colectate și digitalizate circa 100 de fotografii vechi ale membrilor comunității etc.

Prin intermediul bibliotecilor mai multe comunități au fost implicate în răspunsul eficient la criza refugiaților, desfășurând diverse activități recreative cu participarea femeilor și copiilor din comunitate, în vederea integrării femeilor și copiilor refugiați, la biblioteca raională Cantemir în cadrul serviciului „Consilierea femeilor și fetelor ucrainene pentru o sănătate mintală mai bună”. Prin implementarea serviciului „Bibliotecile aduc schimbarea în criza refugiaților” Biblioteca-filială pentru copii „Grigore Vieru” Cahul s-a remarcat prin sprijinul esențial acordat pentru integrarea refugiaților în societate, prin crearea și oferirea unui spațiu sigur pentru desfășurarea unor activități relevante, care sunt axate pe educarea relațiilor interpersonale și implică membrii unor culturi diferite. Totodată, refugiații (10 persoane) au putut beneficia, după necesitate, de ședințe psihologice de grup, dar și individuale, care i-au ajutat să-și soluționeze problemele legate de stres, să-și recapete stima și încrederea în ei înșiși și să-și adune puterile pentru a putea merge înainte.

La eveniment a fost prezentată o gamă de servicii specifice Programului Național *LecturaCentral*, servicii care sunt orientate spre promovarea lecturii, cum ar fi cluburile de lectură „O doză de lectură” (BP Cucoara, Cahul), „Oază de lectură” (BP Bădicul Moldovenesc, Cahul). În cadrul acestor cluburi de lectură s-a creat un mediu benefic pentru discuții culturale în rândul utilizatorilor, pentru valorificarea cărților din colecțiile bibliotecilor și cultivarea pasiunii pentru lectură. Copiii participanți la activități au descoperit universul basmelor, al poeziei și al istoriei; s-a observat creșterea ratingului pozitiv al lecturii în comunitate.

O altă oportunitate de promovare a cărții și lecturii constituie taberele de vară, care cu succes au fost promovate de biblioteca-

rii din Cahul și Cantemir. Participanții la proiectele de lectură estivală „Biblioteca de vară” (BP Baurci-Moldoveni, Cahul), „Clubul adolescenților” (BP Huluboaia, Cahul) și „Prietenii bibliotecii online” (Biblioteca pentru copii „Gr. Vieru” Cantemir) au identificat o lectură interactivă și transformatoare, prin intermediul activităților cu o componentă ludică, creativă, deoarece vara este vremea vacanței și a odihnei.

Nu au fost trecute cu vederea nici serviciile din domeniul IT promovate de bibliotecile publice din raionul Leova: serviciile „e-Guvernare” (Biblioteca publică Beștemac) și „ABC-ul calculatorului”, (Biblioteca publică Sărata-Răzești), în cadrul cărora membrii comunității au dezvoltat competențe digitale.

Impactul serviciilor de bibliotecă este crucial în promovarea accesului la informație și educație, contribuind la dezvoltarea comunității. În același timp, servi-

ciile de educație joacă un rol esențial în formarea viitoarei generații și în îmbunătățirea nivelului de cunoștințe. Sectorul IT influențează semnificativ evoluția tehnologică, facilitând inovația și conectivitatea globală. Aceste domenii reprezintă pilonii esențiali ai progresului societal, iar Gala Bibliotecilor din rețeaua Cahul, Leova și Cantemir a evidențiat contribuțiile remarcabile și impactul pozitiv pe care aceste servicii le au asupra comunității. Prin argumente concrete s-a demonstrat că serviciile prestate de bibliotecile publice se îmbunătățesc, se diversifică și se actualizează încontinuu, fiind racordate la schimbările sociale, tehnologice și la categoriile de utilizatori ai bibliotecii publice și necesitățile acestora.

La finele evenimentului, Secția Cultură Cahul a oferit premii și diplome pentru participanți. Este important să remarcăm că evenimentul a avut un impact deosebit pentru întreaga comunitate bibliotecară din rețea.

Participanții la Gala Bibliotecilor, 2023

Prezentarea serviciului „Oază de lectură”,
BP Badicul Moldovenesc, raionul Cahul, 2023

Referințe bibliografice:

1. ACTIVITATEA Bibliotecilor Publice Teritoriale din raionul Cahul în anul 2023. Elaborat: Ana Caraman, Rodica Dermenji, Tamara Donici, Stela Marian. Cahul, 2023. 64 p. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/193> [accesat 2024-02-02].
2. LEGEA cu privire la biblioteci: [nr.160 din 20.07.2017] [online]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139802&lang=ro [accesat 2024-02-02].
3. METODE și tehnici de promovare a lecturii: Recomandări metodologice. Echipa de autori: Margareta Cebotari, Ecaterina Dmitric, Angela Drăgănel [et al.]. Coord. de ediție: Vera Osoianu, Ecaterina Dmitric. Consultant șt.: Ludmila Corghenci. Chișinău: BNRM, 2022. 73 p. ISBN 978-9975-3271-2-1.

CREȘTEREA REZILIENȚEI COMUNITĂȚILOR LA POTENȚIALELE DEZASTRE NATURALE PRIN ASIGURAREA ACCESULUI LA RESURSE INFORMAȚIONALE

Normand LEVESQUE

**coordonator de programe Moldova – Polonia
Bibliothèques Sans Frontières**

Victoria VASILICA

ORCID 0000-0001-7366-9512

**coordonatoare management și dezvoltare
instituțională, ABRM**

Rezumat: Autorii evidențiază parteneriatul dintre Bibliothèques Sans Frontières și Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, inclusiv colaborarea strânsă în cadrul proiectului „Reducerea vulnerabilității la riscurile de dezastre și consolidarea rezilienței socio-economice în Moldova”.

Cuvinte-cheie: resurse digitale, reziliența, riscuri la dezastre naturale, parteneriate, huburi ale rezilienței.

Abstract: The authors point out the partnership between Bibliothèques Sans Frontières and Association of Librarians of the Republic of Moldova, including close collaboration on the project “Reducing vulnerability to disaster risk and consolidation of socio-economic resilience in Moldova”.

Keywords: digital resources, resilience, natural disaster risks, partnerships, hubs of resilience.

Pandemia de COVID-19 și războiul crunt al Rusiei împotriva Ucrainei, în apropiere de hotarul cu Republica Moldova, au adus în uzul cetățenilor noștri cuvântul „reziliență”. S-ar părea că este un cuvânt cunoscut, dar rămâne a fi ceea ce ne caracterizează deja de ceva timp. Reziliența este interpretată la egal cu rezistența, dar definește, de fapt, etapa de recuperare a cetățenilor, procesele și organizațiile care facilitează acomodarea rapidă la situații nefavorabile și schimbări. În anul 2012, Uniunea Europeană (UE) a definit construirea rezilienței și drept o modalitate pe termen lung de stabilire a cauzelor crizelor, nu doar de înlăturare a consecințelor. Abordarea sistemică a rezilienței are loc prin adoptarea mai multor elemente constitutive: anticiparea crizelor prin evaluarea riscurilor, concentrarea pe prevenirea, pregătirea și îmbunătățirea răspunsului la criză. Republica Moldova este o țară preponderent agrară, iar degradarea mediului, schimbările climatice, poluarea apei și a aerului au

efecte semnificative asupra comunităților, dar și asupra afacerilor agricole ale micilor producători. Protecția mediului nu este percepută ca o prioritate, iar oportunitatea de a scoate în evidență avantajele unui mediu ambiant curat și în afara constrângerilor ecologice rămâne a fi domeniul educației ecologice a cetățenilor, prin informarea corectă și oportună și, desigur, prin campaniile de educare publică.

Bibliotecile, în calitatea lor de centre de informare, sprijină fiecare membru al comunității prin intermediul oferirii accesului la informații, programe, produse și servicii, stabilite în conformitate cu necesitățile de informare individuale. Începând cu anul 2022, Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova este într-un dialog deschis cu organizația *Bibliothèques Sans Frontières* (Biblioteci Fără Frontiere [BSF]), iar în acest context s-a semnat un memorandum de colaborare. Documentul prevede cooperarea în cadrul proiectului „Reducerea vulnerabilității la riscuri-

le de dezastre și consolidarea rezilienței socio-economice în Moldova”, implementat de consorțiul *STRIVE: ACTED, IMPACT* și *BSF*, care își propune să consolideze reziliența comunităților față de eventuale dezastre naturale (incendii, alunecări de teren, inundații etc.) și cele cauzate de om (discriminare, violență, inechitate socială etc.) din raionul Anenii Noi.

Bineînțeles că resursele informaționale și echipamentele la care va avea acces populația din raionul Anenii Noi vor fi puse la dispoziție prin intermediul huburilor rezilienței, care urmează a fi deschise în cadrul celor 10 localități, ceea ce reprezintă aproape 30% din numărul total de biblioteci din raion. Ele vor fi spații de informare și învățare deschise, accesibile, non-formale, dotate cu resurse informaționale și echipamente tehnice, unde se vor promova/furniza informații și se vor organiza activități, având ca scop creșterea coeziunii sociale și a incluziunii socio-economice la nivel local, iar bibliotecarii vor beneficia de activități educaționale pentru a-și consolida competențele profesionale (Fig. 1).

În cadrul parteneriatului cu *BSF*, *ABRM* intermediază legătura cu membrii săi din raionul Anenii Noi, susține dezvoltarea continuă a bibliotecilor și bibliotecarilor în demersul lor de a-și îmbunătăți competențele profesionale necesare, pentru a contribui la crearea unei societăți alfabetizate, informative, participative și incluzive.

Bibliothèque sans Frontières este o organizație neguvernamentală umanitară, creată în anul 2007 în Franța cu

**Libraries
Without Borders**
Bibliothèques Sans Frontières

scopul de a democratiza și nivela accesul la informație, educație și cultură prin intermediul bibliotecilor. Indiferent de locația bibliotecilor, *BSF* urmărește reinventarea lor și transformarea în spații sigure, incluzive, de creație, și accesibile pentru toate grupurile de utilizatori, indiferent de vârstă, etnie, sex, religie, naționalitate, limbă, statut social sau orice alt criteriu.

Organizația promovează accesul la

informație ca drept fundamental pentru fiecare membru al comunității, care se exprimă prin libertatea și competența de a accesa informații calitative cu ajutorul instrumentelor puse la dispoziție. Bibliotecile mobile ale *BSF*, dotate cu resurse digitale, jocuri de societate, rechizite, dispozitive mobile, abordează nevoile comunităților cu resurse mici, reducând inegalitatea accesului la informații. *BSF* activează în peste 50 de țări din întreaga lume, punând la dispoziție resurse informaționale în 25 de limbi, care influențează viețile a șase milioane de oameni.

Subiectele abordate în conținuturile digitale distribuite vin în sprijinul cetățenilor pentru a facilita procesul de educație, a îmbunătăți sănătatea și a dezvolta cetățenia activă. Parteneriatele organizației implică colaborări cu actori din sectorul public, privat și asociativ ceea ce oferă oportunități de sinergie, diversificare permanentă a resurselor informaționale și expertiză specializată pentru a aborda eficient și complex provocările și pentru a susține dezvoltarea durabilă a comunităților.

Instrumente de intervenție

Ideas Box

Ideas Box este un centru multimedia mobil, care oferă acces la resurse educaționale și culturale comunităților vulnerabile, inclusiv refugiaților și persoanelor strămutate din calea războaielor, aflate în tabere din întreaga lume, precum și comunităților defavorizate din țările în curs de dezvoltare.

Istoria *Ideas Box* începe în 2010, când, după un cutremur devastator cu magnitudinea de 7,0 grade pe scara Richter din insula Haiti, au fost create primele puncte de

informare în taberele unde zeci de mii de haitieni au fost nevoiți să locuiască. În acest context, organizația a observat importanța resurselor informaționale, a cărților și a jocurilor de societate care aveau impact terapeutic asupra copiilor. Ulterior, în colaborare cu designerul francez Philippe Starck și Agenția ONU pentru refugiați, a fost elaborată forma și aspectul bibliotecii mobile. *Ideas Box* este extrem de rezistentă, ușor de instalat și independentă din punct de vedere energetic.

Componența ei constă din 1 server digital, 1 generator electric, 25 de tablete și laptopuri, 6 camere HD, 1 ecran HD mare, jocuri de societate, rechizite, cărți etc. De obicei, fiecare cutie este personalizată pentru a satisface necesitățile informaționale ale fiecărei comunități.

Ideas Cub

În 2015, *BSF* a creat o bibliotecă digitală portabilă. Complet autonom și ușor transportabil, acest instrument inovator funcționează fără conexiune la internet și oferă acces la resurse chiar și în cele mai îndepărtate locații. *Ideas Cub* este un hotspot Wi Fi la care utilizatorii se pot conecta folosind un smartphone, tabletă sau computer, pentru a accesa mii de resurse educaționale.

Într-o bibliotecă sau școală din mediul rural, *Ideas Cub* oferă acces la tutoriale, documente în diferite formate. Pot fi abordate mii de resurse educaționale, selectate

cu grijă și adaptate nevoilor utilizatorilor: site-uri web, videoclipuri, documente PDF, platforme de învățare sau formare (*Wikipedia*, *Khan Academy*, *TEDtalks* etc.).

Din punct de vedere tehnic: *Ideas Box* emite semnal care poate ajunge până la 30 de metri; 40 de utilizatori se pot conecta simultan, utilizând un smartphone, tabletă sau computer; bateria permite până la 5 ore de autonomie și poate fi reîncărcată folosind energia alternativă.

Bibliotecile au un rol important în consolidarea rezilienței cetățenilor prin intermediul accesului la resurse educaționale, promovarea alfabetizării mediatică, financiare, electorale și a democrației active. Prin furnizarea accesului la resurse informaționale, bibliotecile nu doar îmbogățesc cunoștințele cetățenilor, dar și contribuie la pregătirea și adaptarea acestora la schimbările climatice și la gestionarea impactului dezastrelor naturale.

BIBLIOTECA – ALTARUL CREIERULUI. BIBLIOTECA PUBLICĂ DIN COMUNA OCNIȚA LA 70 DE ANI DE LA FONDARE

Liudmila VORNICESCO
Biblioteca Publică,
comuna Ocnița, raionul Ocnița

Rezumat: Articolul reflectă rolul și impactul Bibliotecii Publice din comuna Ocnița în comunitate, la cei 70 de ani de la fondare, evidențiind contribuția semnificativă a instituției în promovarea lecturii, educației și culturii în rândul locuitorilor. Programele speciale desfășurate de-a lungul timpului, precum și modul în care acestea au influențat dezvoltarea intelectuală și socială a comunității, confirmă indispensabilitatea bibliotecii în comunitate.

Cuvinte-cheie: biblioteca publică din comuna Ocnița, lectură, cultură, educație.

Abstract: This article reflects the role and impact of the Public Library in Ocnița village on the community in 70 years after its foundation. It highlights the significant contribution of the institution in promotion of reading, education and culture among the inhabitants, through the special programs that were carried here during the years. The ways in which they influenced the intellectual and social development of the community as well as their impact, confirm library importance to the community.

Keywords: public library from Ocnița village, reading, culture, education.

Biblioteca Publică din comuna Ocnița – altar al cunoașterii și culturii – și-a sărbătorit cea de-a 70-a aniversare la 23 aprilie 2024. Această zi este o zi specială pentru comunitatea bibliotecară, dar și o dublă sărbătoare pentru Biblioteca Publică din comuna Ocnița. O coincidență fericită, în 23 aprilie este sărbătorită în toată Moldova „Ziua Bibliotecarului”.

Bibliotecarul de azi este mai mult decât un custode al cărților, este un educator, un inovator și un partener esențial în promovarea cunoașterii și a învățării continue. Biblioteca și bibliotecarul, formând un tandem profesional vital, promovează libertatea intelectuală, creativitatea și inventivitatea, fiind în același timp păstrători ai tradiției și promotori ai inovației.

Biblioteca Publică din comuna Ocnița nu este o excepție în acest sens. În anul aniversar –

la 70 de ani de la fondare – instituția reprezintă un pilon al culturii și educației în comunitate. Ea a trecut prin numeroase etape de dezvoltare și transformare, devenind un centru vital al vieții culturale, oferind acces la o gamă diversă de resurse și servicii pentru comunitatea locală.

Biblioteca a avut un impact semnificativ asupra educației și culturii prin programele sale de promovare a lecturii, evenimentele culturale și colaborările cu școlile și instituțiile locale. Ea a reușit să stimuleze interesul pentru cunoaștere și să încurajeze dezvoltarea personală și profesională a locuitorilor. Pe parcursul anilor, aici s-au desfășurat numeroase inițiative și programe speciale pentru a îmbogăți experiența utilizatorilor săi. Acestea au inclus cluburi de lectură, ateliere creative, proiecții de film, expoziții și multe altele, care au con-

solidat comunitatea și au creat o atmosferă vibrantă de învățare și explorare.

Biblioteca are rădăcini profunde în comunitate, fiind mai mult decât o colecție de cărți, ea este un altar al creierului, un loc unde gândirea se poate extinde și explora fără limite. Aici, generații de utilizatori/membri ai comunității au descoperit lumi noi și idei provocatoare, au învățat lecții valoroase și au găsit inspirație în paginile nenumăratelor volume.

Biblioteca Publică din comuna Ocnița are o istorie frumoasă, o istorie în timp, care demonstrează că cetățenii, băștinașii noștri au avut o dragoste aparte față de de carte, lectură. Din anul constituirii 1954 până în anul 1973 biblioteca a fost găzduită de mai multe sedii, preponderent case unde locuiau familii. În aceste spații se adunau tineri și vârstnici, cum se zicea pe timpuri „la *tanțuri*”, dar pe ascuns citeau cărți, ziare, care erau interzise de sovietici, și își împărtășeau diferite noutăți.

Prima bibliotecară a fost salarizată de Școala Medie, biblioteca funcționând ca diviziune a instituției. Bibliotecă școlară oferea servicii și pentru locuitorii din sat. În anul 1973 s-a deschis Căminul de Cultură, în incinta căruia a fost inaugurată biblioteca publică, sub conducerea Secției Cultură Ocnița. În prezent biblioteca este dirijată administrativ de administrația publică locală.

La 70 de ani de la fondare, Biblioteca

Publică din com. Ocnița continuă să fie un simbol al învățării și culturii în comunitatea ocnițeană. Contribuția sa la educația și dezvoltarea personală a generațiilor de locuitori este de neprețuit, iar angajamentul său față de promovarea lecturii și accesibilitatea informației rămâne un exemplu demn de urmat pentru bibliotecile din întreaga țară. Cu un angajament neclintit pentru educație și acces la informație, instituția se pregătește să scrie următorul capitol al poveștii sale, unul plin de speranță și cunoaștere.

Notă: Stimată Doamnă Vornicesco,

În persoana Dumneavoastră aducem felicitări comunității, utilizatorilor Bibliotecii Publice din comuna Ocnița, cu ocazia aniversării a 70-a de la fondarea Bibliotecii Publice. Este vorba despre o bibliotecă care a oferit șanse și speranțe unui număr imens de oameni, fiind producătoare de valori incontestabile biblioteconomice...

Sacrificiul mai dănuie printre noi, bibliotecarii, de aceea Vă dorim, cu mult respect, rezultate profesionale frumoase! Să păstrați dăruirea profesională, să tindeți continuu spre noi cunoștințe și să Vă bucurați de aniversări frumoase! Prosperitate și optimism!

Echipa Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

UN DESTIN ȘI O OPERĂ DE EXCEPȚIE (cu referință la monografia bibliografică „Alexe Rău – un vizionar al biblioteconomiei basarabene”)

Ludmila CORGHENCI

ORCID 0000-0002-0248-9108

Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Rezumat: Autorul prezintă recenta publicație a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova – monografia biobibliografică „Alexe Rău – un vizionar al biblioteconomiei basarabene”, care este parte a colecției „Biblioleader”. Lucrarea reprezintă un studiu solid documentat, inserând articole și manuscrise ale protagonistului, materiale dedicate acestuia în număr de 1116 de publicații. Volumul prezintă interes și un real folos pentru toți cei care sunt preocupați de activitatea bibliotecară.

Cuvinte-cheie: Alexe Rău, colecția „BiblioLeader”, monografie biobibliografică.

Abstract: The author presents the recent publication of the National Library of the Republic of Moldova - the biobibliographic monograph "Alexe Rău – a visionary of Bessarabian librarianship", which is part of the "Biblioleader" collection. It is a solidly documented study, including articles and manuscripts of the protagonist, materials dedicated to him and counting bibliographically 1116 publications. It is of interest and of real use to all those who are concerned with library activity.

Keywords: Alexe Rău, BiblioLeader collection, biobibliographic monograph.

Lucrarea „Alexe Rău – un vizionar al biblioteconomiei basarabene”¹ face parte din proiectul BiblioLeader, inițiat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova în anul 2000, fiind elaborată și editată în contextul consemnării a 70 de ani de la nașterea protagonistului. Proiectul urmărește scopul de a sintetiza, a identifica bibliografic, a valorifica și a promova opera documentară a specialiștilor de referință din Republica Moldova în domeniul biblioteconomic și al științelor informării. Pe parcurs proiectul s-a materializat în lucrări (monografii biobibliografice, culegeri de articole, ePortofolii documentare aniversare), în organizare de reuniuni profesionale aniversare și ediții tematice ale Forumului Cercetătorilor din cadrul sistemului național de biblioteci.

Recentul volum, fiind unul bine documentat, marcat de un puternic suport teoretico-științific, este deopotrivă ancorat

atât în realitățile anterioare, cât și în cele curente, datorită reflectării unei moșteniri biblioteconomice, literare, intelectuale și spirituale, care orientează și obligă. Alexe Rău – biblioteconomist, bibliolog și bibliofil, scriitor, manager – a creat în timpul vieții, precum și prin scrierile sale de excepție, rămase ca moștenire, „spații” (în sens de concepte și viziuni, asociații și grupuri, strategii și proiecte etc.) la care profesioniștii doreau să adere. Ca un veritabil lider în profesie, Domnia sa a elaborat și a comunicat viziuni, a ghidat acțiuni, a încurajat/stimulat specialiștii să gândească dincolo de norme, să experimenteze, să-și asume riscuri, să depășească obișnuințele, a recunoscut și a apreciat contribuțiile colegilor [2].

Valoarea volumului este determinată de abordarea creativă și profundă a dimensiunilor operei lui Alexe Rău. Nota asupra ediției, semnată de Aliona Tostogan, prezintă scopul, structura, specificul identificării bi-

¹ Alexe Rău – un vizionar al biblioteconomiei basarabene : Monografie biobibliografică / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; responsabil de ediție : Aliona Tostogan. – Chișinău, 2024. – 363 p. – (Colecția „BiblioLeader”, ISBN 978-9975-3425-7-5). – ISBN 978-9975-119-67-2.

bliografice a documentelor și aranjării descrierilor bibliografice.

Demersul științifico-bibliografic este configurat în două părți: *Articole și studii și Bibliografie*.

Partea I ne invită să reflectăm asupra contribuțiilor științifice ale lui Alexe Rău prin prisma operelor Domniei sale, precum și prin articolele semnate de alți autori – istorici, biblioteconomiști (Ion Valer Xenofontov, Ludmila Corghenci, Aliona Muntean, Nina Navroțchi).

Subcapitolul *Articole și studii semnate de Alexe Rău* reunește patru materiale re-publicate din reviste de specialitate și culegeri, din perioada 1994-2014, și șapte texte inedite, cu statut de manuscris. Rezultatele cercetărilor, integrate în materialele re-publicate, ne invită să reflectăm asupra subiectelor actuale și în prezent, dar și să facem conexiuni cu titlul monografiei biobibliografice. Alexe Rău a avut într-adevăr capacitatea de a privi mai departe, de a intuit, și el a folosit aceste capacități pentru a sprijini comunitatea în a înțelege perspectivele și posibilitățile de dezvoltare a bibliotecilor. Doar prezentarea titlurilor articolelor și studiilor confirmă cele menționate: „Filosofia ca infrastructură a gândirii biblioteconomice”, „Bibliotecile și democrația”, „Gânduri despre cadrul juridic, de reglementare a bibliotecilor din Moldova”, „Psihologia managementului de bibliotecă”.

Componenta inedită a monografiei – 7 manuscrise (textescrisedemână, scanate) – prezintă în profunzime atitudinea lui A. Rău față de muncă, de scrierea științifică. Lectura acestora are specificul și farmecul său, în acest context fiind relevante aprecierile biblioteconomistei române Cristina Marinescu: „Lumea documentelor manuscrise este un domeniu aparte. Dacă în

cazul cărții tipărite ai, de obicei, spre lecturare, un text de o anumită uniformitate, manuscrisul te poate lua prin surprindere printr-o alăturare de fragmente disparate, la fel de neașteptate ca gândurile «parazite» în procesările zilnice ale minții. Parcurgerea manuscrisului ce se prezintă sub forma fișelor separate seamănă uneori, din punct de vedere al procesului intelectual, cu lecturarea unui dosar de cercetare penală sau civilă. Din varietatea documentelor și din numeroasele corecții manuscrise se încheagă, încet dar spectaculos, o realitate adesea multifățetată, despre care mărturisește autorul” [1].

Capitolul „Bibliografie” este impresionant prin dimensiune, dar și calitate (este meritul incontestabil ale echipei de autori, îndeosebi al Margaretei Cebotari, care a trudit și asupra indexurilor auxiliare). Astfel, opera biblioteconomică a protagonistului este reflectată prin 737 de înregistrări bibliografice (acestea incluzând descrieri bibliografice, prezentarea conținutului, adnotări), augmentând potențialul analitic și informațional al lucrării. Opera literară și creația muzicală este formată din 102 înregistrări bibliografice, iar publicațiile despre protagonist – din 275 de înregistrări.

Pentru orientarea operativă și utilizarea distinctă a publicațiilor bibliografiate (în total – 1116) au fost elaborate 6 indexuri auxiliare: de nume, de titluri, de subiecte și altele.

Monografia biobibliografică ne invită să reflectăm asupra operei multiaspectuale a lui Alexe Rău, s-o citim critic, s-o valorificăm continuu. Este un suport esențial, dar și un îndemn pentru creșterea profesională continuă a personalului din biblioteci și poate fi de un real folos pentru toți cei care sunt preocupați de activitatea bibliotecară.

Referințe bibliografice:

- MARINESCU, Cristina. Emoția reconstituirii unui text dintr-un manuscris ca un joc de puzzle. Disponibil: <https://www.contributors.ro/emoția-reconstituirii-unui-text-dintr-un-manuscris-ca-un-joc-de-puzzle/> [accesat 2024-05-08].
- ROLUL liderului, Disponibil: <https://eduforn.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-resurse-pentru-dezvoltarea-unui-management-institutional-antreprenorial-de-calitate-in-scoli-defavorizate/rolul-liderului> [accesat 2024-05-07].

AUTORII ARTICOLELOR:

AMBROCI, Tatiana – bibliotecar principal, I.P. Centrul de Excelență în Construcții, municipiul Chișinău, e-mail: ambrociatiana7@gmail.com

BALINSCHI, Elena – șef al secției Cercetare bibliografică, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: ebalinschii@mail.ru

BORȘ, Veronica – director adjunct, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: vbors@bnrm.md

CHERADI, Natalia – director al Bibliotecii Științifice a Academiei de Studii Economice din Moldova, e-mail: cheradi@lib.ase.md

CLIMA, Liliana – șef al secției Coordonare bibliografică SIBIMOL, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: sibimol@bnrm.md

CORGHENCI, Ludmila – șef al secției Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: lcorghenci@bnrm.md

DARII, Tatiana – director al Bibliotecii Publice Raionale „Î.P.S. Antonie Plămădeală”, Hâncești, e-mail: darii_tatiana@mail.ru

DÎRZU, Natalia – director al Bibliotecii Publice Orășenești „Emil Loteanu”, e-mail: arinanatalia88@gmail.com

DONICI, Tamara – bibliotecar principal, Biblioteca Publică Raională „Andrei Ciurunga”, Cahul, e-mail: donicitamara64@gmail.com

DMITRIC Ecaterina – șef al secției Dezvoltare în biblioteconomie și știința informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: ecaterinadm@yahoo.com

DRĂGĂNEL, Angela – specialist principal, secția Studii și cercetări, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: adraganel@bnrm.md

GHEORGITĂ, Angela – bibliotecar principal, Biblioteca Științifică Medicală a ÎP UȘMF „Nicolae Testemițanu”, e-mail: angelique77.aa@gmail.com

HARCONIȚA, Elena – specialist principal, secția Cercetare bibliografică, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: eharconita@gmail.com

KIRIAKOV, Mariana – specialist principal, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: mkiriakov@yahoo.com

KULIKOVSKI, Lidia – director adjunct, Cercetare și Inovare, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Chișinău, e-mail: kulikovski.hasdeu@gmail.com

LEVESQUE, Normand – coordonator de programe Moldova – Polonia, Bibliothèques Sans Frontières. Frontières, e-mail: normand.levesque@bibliosansfrontieres.org

MOTPAN, Mariana – specialist principal, secția Dezvoltare și evidența colecțiilor, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: mariana.motpan69@gmail.com

NEAGU, Dragoș Adrian – manager al Bibliotecii Județene „Panait Istrati”, Brăila, România, Președinte al Asociației Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România, e-mail: dragos@bjbraila.ro

NEGOIȚĂ, Elena – director al Bibliotecii Publice Raionale „Mihai Eminescu”, Fălești, e-mail: elena.negoita2@gmail.com

OSIPOV, Liuba – director al Bibliotecii Publice Raionale „Ion Ungureanu”, Căușeni, e-mail: liuba.osipov@gmail.com

PĂPUȘOI, Valentina – șef al secției Asistență informațională, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: bibasist@bnrm.md

VASILICA, Victoria – șef al secției Studii și cercetări, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: vasilica@bnrm.md

VORNICESCO, Liudmila – director al Bibliotecii Publice din comuna Ocnița, raionul Ocnița, e-mail: liudmila.cvasniuc@gmail.com

1. Cerințele privind prezentarea articolelor în revista „Magazin bibliologic” sunt elaborate în baza prevederilor Regulamentului cu privire la evaluarea, clasificarea și monitorizarea revistelor științifice, aprobat prin decizia nr. 6 din 18 decembrie 2018 a Consiliului de conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, modificat în anul 2021. <https://www.anacec.md/files/regulament-evaluare-reviste-27.04.2021.pdf>

2. Conform Politicii Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova privind Accesul Deschis, revista „Magazin bibliologic” se declară publicație cu Acces Deschis în baza licenței Creative Commons, care permite altora să distribuie, remixeze, regeleze și să creeze pe baza operelor autorului, chiar și în scop comercial, atât timp cât ei creditează opera (licența Atribuire CC BY):

<http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Politica-Acces-Deschis-BNRM-ro.PDF>

<http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Policy-Open-Acces-BNRM-en.PDF>

3. Colegiul de redacție își asumă dreptul de a organiza recenzarea (inclusiv anonimă) a articolelor prezentate spre publicare.

4. Sunt pasibile pentru publicare gratuită articolele cu conținut fundamental, aplicativ și promoțional ale autorilor din Republica Moldova și din alte țări, din domeniul biblioteconomiei și științelor informării, precum și din cele adiacente.

5. Limbile de publicare – limba română și limbile de circulație internațională. Publicarea articolelor în limbile de circulație internațională nu va depăși 1/4 din volumul revistei.

6. Autorii vor respecta următoarele cerințe tehnice la prezentarea articolelor spre publicare:

- prezentare generală – font Times New Roman;
- titlul articolului (centrat, scris cu majuscule, bold, size 12, spațiu între rânduri 1);
- numele, prenumele autorului, afilierea instituțională, funcția deținută, gradul

științific și titlul didactic, adresa de e-mail (aliniere dreapta; size 12; numele autorului este indicat cu litere majuscule);

- codul ORCID (identificatorul unic al cercetătorului);
- poza autorului (autorilor) – imagine în JPEG cu o rezoluție de 300 dpi;
- rezumat/abstract în limbile română și engleză (stânga-dreapta, size 11; spațiu între rânduri 1; cursiv; nu va depăși 200 de semne);
- cuvinte-cheie în limbile română și engleză (stânga-dreapta, size 11; cursiv; spațiu între rânduri 1);
- textul articolului (size 12; spațiu între rânduri 1,5; volumul unui articol nu va depăși 10-15 pagini A4); fiecare articol va fi însoțit de referințe bibliografice (a se vedea poziția 9 din prezentul Ghid);
- La redactarea manuscriselor se vor respecta normele ortografice precizate în Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM), ediția 2021, precum și Hotărârea Adunării generale a Academiei Române din 17.02.1993 privind revenirea la scrierea cu „â” și „sunt” în grafia limbii române.
- Opțional, în caz de necesitate, pot fi incluse în articol tabele/grafice/imagini/diagrame, cu trimitere din text către acestea; ele vor fi expediate redacției separat, odată cu articolul, în format JPEG/PNG/TIFF cu rezoluția de 300 dpi. În cazul tabelelor, diagramelor, deasupra se scrie „Tabelul nr. X. Titlul”, „Diagrama nr. X. Titlul”, iar în cazul imaginilor, pozelor, hărților etc., descrierea se face în partea de jos.
 - În cazul utilizării în publicație a abrevierilor, lista acestora urmează a fi anexată; în situația când este un număr infim de abrevieri (1-3), ele pot fi indicate între paranteze în text.

7. Articolelor le vor fi atribuite indexul Clasificării Zecimale Universale (CZU) și Identificatorul Obiectului Digital (DOI) – aceasta fiind responsabilitatea Bibliotecii

Naționale a Republicii Moldova.

8. Autorii dețin întreaga responsabilitate pentru caracterul original și conținutul articolelor prezentate.

9. Referințele bibliografice vor fi prezentate la sfârșitul textului articolului, format Times New Roman; size 11; space 1, cu caracterele originale ale documentului. Structura referinței bibliografice corespunde prevederilor standardului SM ISO 690-2022 „Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare” (aprob. la 16.04.2022 prin decizia Institutului de Standardizare din Moldova). Prezentarea și citarea referințelor bibliografice este realizată conform Sistemului Harvard (autor/an de apariție).

10. Referințele vor fi ordonate alfabetic (fiind elaborate în funcție de caracterele originale ale documentului, în prim-plan fiind amplasate cele cu caractere latine), după numele autorului ori după titlu, scrise cu majuscule și numerotate în mod continuu.

Mostre de prezentare a referințelor bibliografice:

(adaptate după ghidul practic „Prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare” de Elena Bordian și Angelina Catana, Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică a INCE, ASEM, Chișinău, 2023, <https://doi.org/10.36004/nier.2023.brts>).

Volume

... un autor

- TOMESCU, Mădălina. *Tehnici și metode ale adoptării deciziei publice*. București: Pro Universitaria, 2023. 154 p. ISBN 978-606-26-1671-7.
- ERHAN, Lica. *Tendențe și provocări în dezvoltarea și finanțarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii*. Monografie. Chișinău: INCE, 2022. ISBN 978-9975-3579-2-0.
- GAGAUZ, O. *Raportul studiului generații și gen: Fii vocea generației tale!* Chișinău, 2022. Disponibil: <https://doi.org/10.36004/nier.cdr.2022.978-9975-3530-0-7> [accesat 2024-02-05].
- СТЕПАНОВ, В. К. *Применение Ин-*

тернета в профессиональной информационной деятельности. Москва, 2009. 304 p. ISBN 978-5-8183-1401-3.

... doi autori

- CRISTACHE, Nicoleta și Marian NASTASE. *Antreprenoriatul strategic*. București: C. H. Beck, 2023. 157 p. ISBN 978-606-18-1295-0.

... trei autori

- ANTONOVICI, Corina-Georgiana; Carmen SĂVULESCU și Cristina SANDU. *Întreprinderea socială - expresie a schimbării sociale și inovării*. București: Ed. Economica, 2016. 215 p. ISBN 978-973-709-802-3.
- BOTEZAT, E.A.; E.M. DOBRESCU și M. TOMESCU. *Dicționar de comunicare, negociere și mediere*. București: Editura C.H. Beck, 2007. ISBN 978-973-115-052-9.

... patru autori

- LĂDARU, Georgiana-Raluca; Florian MARIN; Marian SIMINICA și Ionuț Laurențiu PETRE. *Dezvoltarea durabilă în perspectiva Agendei 2030*. București: Ed. Economica, 2022. 109 p. ISBN 978-973-709-999-0.

... cinci autori

- GAGAUZ, Olga; Inga CHISTRUGA-SINCHEVICI; Mariana BUCIUCEANU-VRABIE; Anatolii, ROJCO și Irina PAHOMII. *Impactul pandemiei COVID-19 asupra familiilor cu copii*. Institutul Național de Cercetări Economice, Centrul de Cercetări Demografice. Chișinău, 2021. 207 p. ISBN 978-9975-89-228-5.

... mai mulți de cinci autori

Notă: În cazul publicațiilor care au mai mult de cinci autori, sunt indicate numele, prenumele primilor cinci autori, urmate de *et al.* Sau, în funcție de necesitate, se menționează toți autorii.

- GAGAUZ, Olga; Mariana BUCIUCEANU-VRABIE; Irina PAHOMII; Vitalie ȘTIRBA; Tatiana TABAC et al. *Populația Republicii Moldova la 30 de ani de independență: provocări principale și*

politici necesare. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: INCE, 2021. 305 p. ISBN 978-9975-89-249-0.

- GAGAUZ, Olga; Mariana BUCIUCEANU-VRABIE; Irina PAHOMII; Vitalie ȘTIRBA; Tatiana TABAC și Ecaterina GRIGORAȘ. *Populația Republicii Moldova la 30 de ani de independență: provocări principale și politici necesare*. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: INCE, 2021. 157 p. ISBN 978-9975-89-249-0.

... fără autori

- *Educația în Republica Moldova = Education in the Republic of Moldova*. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Chișinău: [S. n.], 2023. 234 p.
- *Programul Uniunii Europene pentru cercetare și inovare Orizont Europa*. Chișinău, 2023. 95 p. ISBN 978-5-88554-154-1.

... care au ca autor o organizație sau o instituție

- AGENȚIA DE STAT PENTRU PROPRIETATEA INTELECTUALĂ A REPUBLICII MOLDOVA (AGEPI). *Raport național privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova, 2019 = National report on the enforcement of intellectual property rights in the Republic of Moldova, 2019*. Chișinău: AGEPI, 2020. 120 p.

Articole din reviste, ziare. Interviuuri

- APETRI, Dumitru. Modelul Creangă și proza basarabeană. *Literatura și Arta*. 2020, 20 februarie, p. 5.
- CEBOTARI, Margareta. JuniorBildungs: program informațional/formativ pentru adolescenți, organizat la Biblioteca „Onisifor Ghibu”. *Bibliopolis*. 2014, nr. 5, pp.185-188. ISSN 1811-900X.
- DMITRIC, Ecaterina. Bibliotecarul – omul viitorului. Interviu. Consemnare: Ludmila Corghenci. *Magazin bibliologic*. 2023, nr. 3/4, pp. 75-78. ISSN 1857-1476.
- GROSU, Aneta. Alegerile de la toamnă : care sunt riscurile? *Ziarul de Gardă*. 2024-03-30. Disponibil: [\[de-la-toamna-care-sunt-riscurile/\]\(#\) \[accesat 2024-04-15\].](https://www.zdg.md/blog/editoriale/editorial-alegerile-

</div>
<div data-bbox=)

- OSOIANU, Vera și CORGHENCI, Ludmila. Formarea continuă a bibliotecarilor – prioritate strategică pentru anii 2017-2020. *Magazin bibliologic*. 2015, nr. 1/2, pp. 77-85. ISSN 1857-1476.
- ИГУМНОВА, Н. П. Библиотечнология как научная и учебная дисциплина. *Библиотековедение*. 2017, nr. 6, pp. 616-622. ISSN 0869-608X.

Articole din culegeri. Interviuuri

- CORGHENCI, Ludmila. Cercetarea științifică la DIB în contextul Anului Creativității și al Inovării – 2009. In: *Symposia Investigatio Bibliotheca*: [simpozion național, 28 ian. 2010, Chișinău]. Chișinău, 2010, pp. 34-44.
- CORUPTȚIE. In: Octavian BEJAN. *Dicționar de criminologie*. Chișinău, 2009, pp. 20-23.
- STRATAN, Alexandru; Zinovia TOACA și Victoria FALA. Progresele reformării economiei moldovenești în vederea asigurării tranziției sale la economia de piață. In: *Creșterea economică în condițiile globalizării = Economic growth in the conditions of globalization*: conferința internațională științifico-practică, ediția a 15-a, 15-16 octombrie 2021. Chișinău: INCE, 2021, vol. I, pp. 160-174. ISBN 978-9975-3529-7-0.
- POPA, Valentina. Statisticile de bibliotecă – suport managerial și promoțional. Interviu. Consemnare: Ludmila Corghenci. In: *Sistemul Național de Biblioteci din Republica Moldova*. Studiu statistic 2017/2019. Chișinău: BNRM, 2020, pp. 6-10. ISBN 978-9975-3425-2-0.

Publicații oficiale

- CODUL cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova: nr. 259-XV din 15 iulie 2004. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2004, nr. 125-129, pp. 12-70. ISSN ISSN 2587-389X.
- Lege cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro [accesat 2024-03-18].

Standarde

- INSTITUTUL DE STANDARDIZARE DIN MOLDOVA. SM ISO 10018:2022, *Managementul calității. Linii directoare pentru implicarea personalului = Менеджмент качества. Руководящие указания по вовлеченности персонала = Quality management. Guidance for engagement*: IDT ISO 10018:2020. Ed. oficială. Chișinău: ISM, 2022. 75 p.
- INSTITUTUL NAȚIONAL DE STANDARDIZARE ȘI METROLOGIE. SM ISO 2789:2015, *Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă*. Aprobato: 2015-01-26. Nepubl. Chișinău: INSM, 2015. 59 p.

Pagini WEB

- Biblioteca Națională a Republicii Moldova. *Biblioteca Națională a Republicii Moldova*. Pagina WEB. Disponibil: <http://www.bnrm.md/> [accesat 2024-06-05].
- MUZEUL NATIONAL DE ISTORIE. *Muzeul Național de Istorie a Moldovei*. Pagina Web. Disponibil: <https://www.nationalmuseum.md/ro/> [accesat 2024-02-12].

Resurse de informare nepublicate

Teze de doctorat, masterat

- ȚAPU, Tatiana. *Perfecționarea contabilității de gestiune în avicultură*. Teza de doctor în științe economice. Chișinău, 2022. 157 p. Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/1919/Tapu%20Tatiana_teza.pdf?sequence=1&isAllowed=y [accesat 2024-03-21].
- MÎRZA, Tatiana. *Identificarea metodelor de maturare prin uscare a cărnii de bovină*. Teza de master. Universitatea Tehnică a Moldovei. Chișinău, 2020. 85 p. Disponibil: [http://repository.utm.](http://repository.utm.md/handle/5014/12893?show=full)

[md/handle/5014/12893?show=full](http://repository.utm.md/handle/5014/12893?show=full) [accesat 2024-02-07].

Manuscrise

- LARION, Alina. *Particularitățile tipologice ale sistemului nervos central la Muspicilegus Petenyi*. Manuscris. 2002. Dep. în INEI 05.12.2002, № 1870- M2002.

Preprinturi

- POPA, M.N. și V.V. PRICOP. *Aplicațiile algebrei la problema centrului și focarului*. Preprint. Institutul de Matematică și Informatică al AȘM, 2011.
- JENKINS, S. and Janne RUOSTEKOSKI. *Controlled manipulation of light by cooperative response of atoms in an optical lattice*. Preprint. University of Southampton, 2012. Disponibil: <https://eprints.soton.ac.uk/338797/> [accesat 2024-04-22].

Resurse electronice online

- ISTORIA Uniunii Europene 1945-1959. Disponibil: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_ro [accesat 2024-06-05].
- СОЛОВЬЁВА, Марина. *Всё что нужно знать о целях переписи населения и жилищ 2024 года*. Режим доступа: https://www.expert-grup.org/media/k2/attachments/iEe_OEA_zIzA_zEa_A_eO_CAEA_zEzAe_A_AAU_2024_A04.04.2024_rus.pdf [дата обращения: 2024-06.05].

Articolele în varianta electronică pot fi transmise la Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie (BNRM, blocul 2, etajul 2, biroul 20). Persoana de contact: Ludmila Corghenci, lcorghenci@bnrm.md.